

Střední škola MONTESSORI Plzeň

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Mozaika zájmů

OBSAH

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	
IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE	
POPIS ŠKOLY	1
ZÁKLADNÍ INFORMACE	1
UMÍSTĚNÍ A VELIKOST ŠKOLY	1
ZAMĚŘENÍ ŠKOLY	1
PROFIL ABSOLVENTA	1
ORGANIZACE PŘIJÍMACÍHO ŘÍZENÍ	2
ORGANIZACE MATURITNÍ ZKOUŠKY	2
VIZE, KULTURA A PROSTŘEDÍ ŠKOLY	4
VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE	5
ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ	5
ORGANIZACE ŠKOLNÍHO ROKU A DNE	5
ORGANIZACE UČENÍ	5
PROPOJOVÁNÍ FORMÁLNÍHO A NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	6
KRITÉRIA HODNOCENÍ KVALITY VÝUKY	7
CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÉHO SBORU	8
DLOUHODOBÉ PROJEKTY A SPOLUPRÁCE	8
SPOLUPRÁCE S RODIČI A JINÝMI SUBJEKTY	8
PROFESNÍ ROZVOJ PEDAGOGICKÝCH PRACOVNÍKŮ	9
HLAVNÍ SMĚRY PROFESNÍHO ROZVOJE	9
KOMPETENČNÍ PROFIL PEDAGOGA MONTESSORI ŠKOLY	9
FORMY PROFESNÍHO ROZVOJE	10
PODPORA ZE STRANY VEDENÍ ŠKOLY	10
CHARAKTERISTIKA ŠVP	10
VÝCHODISKA VZNIKU ŠVP	10
CÍLE ŠVP	12
ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ SE ŠVP	13
ZABEZPEČENÍ VÝUKY ŽÁKŮ NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH	14
OBSAHOVÝ RÁMEC	15
UČEBNÍ PLÁN	15
VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE	16
KLÍČOVÉ KOMPETENCE	24
PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	27
UČEBNÍ OSNOVY	30
ČESKÝ JAZYK A LITERATURA	30
ANGLICKÝ JAZYK	46
NĚMECKÝ JAZYK	52
MATEMATIKA	57
FYZIKA	62
CHEMIE	71
BIOLOGIE	76
ZEMĚPIS	82
GEOLOGIE	86
ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD	90
DĚJEPIS	98
TĚLESNÁ VÝCHOVA	104
INFORMATIKA	108
VOLNÉ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY	110
PROJEKTY A TÉMATA	110
HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ŽÁKŮ	113
PŘÍSTUPY K HODNOCENÍ	113
CÍLE HODNOCENÍ	113
KLÍČOVÉ ZÁSADY	113
NÁSTROJE HODNOCENÍ	113

HODNOCENÍ V TÉMATICKÉ VÝUCE	114
SBĚR PODKLADŮ PRO HODNOCENÍ	116
CHOVÁNÍ A KÁZEŇ	117
UZNÁNÍ VÝSLEDKŮ NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	117
AUTOEVALUACE ŠKOLY	118

1. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

1.1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Název ŠVP:

Mozaika zájmů

ŠVP je zpracovaný podle RVP SOV – 78-42-M Lyceum

78-42-M/05 Přírodovědné lyceum

denní forma vzdělávání, délka vzdělávání: 4 r. 0 měs., EQF 4

Střední škola Montessori Plzeň

Karlovarská 585/48, 301 00 Plzeň

IČO: 21 89 39 34

IZO: 181 146 371

RED IZO: 691 018 197

Ředitel školy: Mgr. Petr Vicenda

Koordinátorka programu: Mgr. Gabriela Vicendová

Kontakty: telefon: 603 871 571

e-mail: vicendova@montessori-plzen.cz

webové stránky: www.montessori-plzen.cz

datová schránka školy: 8apcn3u

Zřizovatel: Montessori Plzeň, spolek

Trnová 304, 330 13 Trnová

Statutární zástupce zřizovatele: Mgr. Petr Vicenda

Kontakty: telefon: 603 248 162

e-mail: vicenda@montessori-plzen.cz

Datum projednání ŠVP pedagogickou radou:

Datum vyjádření školské rady k ŠVP:

Platnost dokumentu: od 1. 9. 2025

Mgr. Petr Vicenda, ředitel školy

Č.j.: ZŠM/79/2025

1.2. Popis školy

1.2.1 Základní informace

1.2.1.1 Umístění a velikost školy

Střední škola Montessori Plzeň zahájila svou činnost 1. září 2025 jako soukromá škola zařazená do rejstříku škol a školských zařízení MŠMT. Navazuje na Mateřskou školu Montessori Plzeň a Základní školu Montessori, které poskytují předškolní a základní vzdělávání podle stejné filozofie a principů pedagogiky Marie Montessori. Všechny školy sídlí v budově Procháskova ústavu, v prostorách pronajatých od Lékařské fakulty Univerzity Karlovy. Budova školy je v širším centru města a je snadno dostupná městskou hromadnou dopravou. Kapacita školy je 100 žáků.

1.2.1.2 Zaměření školy

Škola staví na malém a vzájemně provázaném kolektivu a častých společných výjezdových pobytech mimo školu. Nabídka vzdělávání je určena všem žákům, škola je připravena vyjít vstříc potřebám nadaných žáků a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami formou inkluzivního vzdělávání.

Program školy je zaměřen na nastavení optimální vzdělávací cesty pro každého žáka. Využívá především didaktický koncept podle Marie Montessori, ale i další moderní pedagogické metody a ověřené aktivizující přístupy práce se žáky podle konstruktivistických programů vzdělávání.

1.3 Profil absolventa

Absolventi a absolventky Střední školy Montessori Plzeň

- ovládají pojmové základy hlavních oborů přírodních i humanitních věd, mají osvojeny základní teoretické, ale i praktické postupy pro tyto obory;
- jsou schopni na základě předložených informací samostatně vyhodnotit problém a navrhnout jeho teoretické řešení a u řady problémů i řešení praktické;
- jsou schopni samostatně vyhledat a uspořádat potřebné informace, a to nejen prostřednictvím informačních médií, ale i prostřednictvím osobních kontaktů, mj. s odborníky a zástupci příslušných institucí;
- při řešení problému jsou schopni postupovat od naplánování, přes realizaci až k prezentaci a reflexi problému, a to jak samostatně, tak v týmu;
- jsou schopni vnímat svět kolem sebe a jeho problémy komplexně, dovedou integrovat poznatky z různých oborů;
- jsou schopni nejen vysvětlit a prosadit svůj názor, ale zároveň v otevřené diskusi připouštět názor druhého a hledat kompromisy;
- jsou schopni si samostatně uvědomovat výsledky a kvalitu své činnosti;
- jsou schopni samostatně reflektovat svůj osobní vývoj a vědomě samostatně pracovat na dalším vnitřním i vnějším seberozvoji;
- jsou schopni přemýšlet a hovořit o svých problémech;

- jsou schopni pracovat v týmu, a to jak v roli řadového člena, respektujícího autoritu, tak v roli organizátora, dokážou podle potřeby ve skupině zaujímat i další role,
- mají cit pro potřeby druhých lidí, zvláště mladších, slabších a handicapovaných, uvědomují si svoji míru odpovědnosti za tyto lidi a jsou schopni jim na úrovni svých schopností a věku pomáhat;
- dokážou požádat o pomoc a přijmout ji, ale zároveň ji nabídnout a poskytnout tam, kde je třeba;
- dokážou najít rozumnou míru mezi potřebami osobními a potřebami sociální skupiny, do které náleží;
- sledují okolní dění, jsou schopni o něm přemýšlet a úměrně svému věku, schopnostem a možnostem se aktivně zapojit do občanského života.

1.3.1 Organizace přijímacího řízení

Zájemci o studium na Střední škole Montessori Plzeň přicházejí k přijímacímu řízení v závěru devátého ročníku ZŠ. Přijímací zkoušky skládají formou Jednotné přijímací zkoušky - písemných testů (matematika, český jazyk) a formou ústního pohovoru před přijímací komisí.

1.3.2 Organizace maturitní zkoušky

Maturitní zkoušku skládají žáci po úspěšném absolvování čtvrtého roku studia. Maturitní zkouška se v souladu se zákonem 561/2004 Sb. v platném znění skládá ze společné a profilové části. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky. K maturitní zkoušce konané v jarním termínu se žáci musí přihlásit nejpozději do 1. prosince a pro podzimní termín do 25. června.

Společná část maturitní zkoušky

1. Zkušebními předměty společné části maturitní zkoušky jsou

a) český jazyk a literatura.

b) cizí jazyk, který si žák zvolí, žák si může zvolit pouze takový cizí jazyk, který je vyučován ve škole, jíž je žákem.

c) matematika.

2. Společná část maturitní zkoušky se skládá ze zkoušky z českého jazyka a literatury a druhé zkoušky, pro kterou si žák na přihlášce k maturitní zkoušce zvolí jeden ze zkušebních předmětů uvedených pod písmeny b) a c) odstavce 1. kapitoly Společná část maturitní zkoušky.

3. Zkouška ze zkušebního předmětu český jazyk a literatura a zkouška ze zkušebního předmětu cizí jazyk se skládají z dílčích zkoušek konaných

a) formou didaktického testu,

b) formou písemné práce a

c) ústní formou před zkušební maturitní komisí.

4. Zkouška ze zkušebního předmětu matematika se koná formou didaktického testu. Didaktickým testem se v souladu se zákonem 561/2004 Sb. v platném znění

rozumí písemný test, který je jednotně zadáván a centrálně vyhodnocován, a to způsobem a podle kritérií stanovených prováděcím právním předpisem (vyhláškou MŠMT).

5. Žák se může ve společné části přihlásit až ke dvěma nepovinným zkouškám z předmětů podle odstavce 1. písm. b) a c) kapitoly Společná část maturitní zkoušky. Ostatní náležitosti Společné části maturitní zkoušky upravuje a stanovuje zákon 561/2004 Sb. (zejména §77 - §78a) a prováděcí právní předpisy.

Profilová část maturitní zkoušky

1. Profilová část maturitní zkoušky se na Střední škole Montessori Plzeň koná ze 2 povinných zkoušek a nejvýše dvou zkoušek nepovinných.

2. Na Střední škole Montessori Plzeň jsou povinné a nepovinné zkoušky profilové části maturitní zkoušky nabízeny zpravidla z následujících předmětů:

a.	anglický jazyk	f.	chemie
b.	německý jazyk	g.	biologie
c.	matematika	h.	dějepis
d.	fyzika	i.	zeměpis
e.	ICT	j.	základy společenských věd

4. Žák si z nabídky stanovené pro aktuální školní rok volí dva předměty k povinné zkoušce profilové části maturitní zkoušky tak, že:

(i) pokud volí cizí jazyk, musí to být jiný jazyk, než ten, z kterého skládá povinnou zkoušku společné části;

(ii) pokud volí ve společné části maturitní zkoušky jiný předmět, než cizí jazyk, musí povinně zvolit jako jednu z povinných zkoušek profilové části cizí jazyk

(iii) pokud volí ve společné části maturitní zkoušky matematiku, nemůže volit matematiku jako povinnou zkoušku v profilové části maturitní zkoušky.

5. Žák si z nabídky stanovené pro aktuální školní rok může zvolit maximálně dva předměty k nepovinné zkoušce profilové části maturitní zkoušky tak, že:

(i) pokud volí cizí jazyk, musí to být jiný jazyk, než ten, z kterého skládá povinnou zkoušku společné části a povinnou zkoušku profilové části;

(ii) pokud volí ve společné části maturitní zkoušky matematiku, nemůže volit matematiku jako nepovinnou zkoušku v profilové části maturitní zkoušky.

6. Povinné a nepovinné zkoušky profilové části maturitní zkoušky se zpravidla konají formou ústní zkoušky před zkušební komisí.

7. Profilová část maturitní zkoušky je veřejná (s výjimkou zkoušek konaných formou písemné zkoušky a jednání zkušební maturitní komise o hodnocení žáka)

8. Žák vykoná úspěšně profilovou část maturitní zkoušky, pokud úspěšně vykoná všechny povinné zkoušky, které jsou její součástí.

1.4. Vize, kultura a prostředí školy

Naší vizí je poskytovat vzdělávání, které podporuje samostatnost, odpovědnost, respekt a celoživotní chuť k učení. Žáci v naší škole rozvíjejí své schopnosti v bezpečném a inspirativním prostředí, kde každý žák dostává prostor a podmínky pro individuální rozvoj.

Naše vzdělávání je založené na důvěře v přirozenou schopnost žáka učit se. Pedagogický přístup čerpá z filozofie Marie Montessori, podle níž má žák právo rozvíjet se vlastním tempem, na základě vnitřní motivace a skutečného zájmu. Škola proto vytváří podmínky pro hluboké a smysluplné učení, které propojuje poznávání, praktické činnosti a rozvoj charakteru.

Kultura školy se opírá o vzájemný respekt, důvěru, otevřenou komunikaci a spolupráci mezi žáky, pedagogy i rodiči. Vytváříme prostředí, kde každý člověk – žák i dospělý – má své místo a aktivně přispívá ke společnému fungování komunity. Umožňujeme žákům podílet se na rozhodování o tématech ve výuce.

Žáci jsou vedeny k odpovědnosti za své jednání, za prostředí, v němž se pohybují, i za vztahy ve skupině. Podílejí se na vytváření pravidel, organizaci aktivit a hodnocení vlastní práce. Učitelé vystupují jako průvodci a partneři, nikoli jako autority z vnějšku.

Spolupráce s rodiči je vnímána jako součást výchovně-vzdělávacího procesu. Škola vytváří podmínky pro zapojení rodičů do školního dění formou komunitních setkání, workshopů i společných projektů.

V budově školy se nachází kromě prostorných kmenových tříd vybavených počítačem učebna přírodních věd – laboratoř, počítačová učebna, jazyková učebna, polytechnická dílna, knihovna a kuchyňka.

Třídy jsou vybaveny kobercem a otevřenými policemi, v nichž mají žáci k dispozici učební pomůcky vytvořené dle principů pedagogiky Marie Montessori. Každý žák má k dispozici prostor na portfolio a na osobní věci. Ve třídách je připravené prostředí pro výuku – materiály a pomůcky přístupné žákům k možnosti vlastního výběru pro jejich školní práci, encyklopedie, slovníky, učební texty (knihovna) apod. Pomůcky ve třídách se průběžně doplňují a obměňují a jsou k dispozici učitelům i žákům. Upřednostňujeme pomůcky a zdroje informací s tvořivými způsoby práce pro objevování, vyhledávání informací, výběr vlastních otázek a témat k dalšímu učení. Jsou zde k dispozici počítače s připojením na internet. Kopírka a tiskárna je umístěna ve sborovně učitelů. Všechny didaktické materiály jsou přehledně uspořádány podle oblasti vzdělávání a didaktické posloupnosti a ve třídách jsou vždy pouze v jednom vyhotovení.

Kontinuálně vytváříme prostor pro společné setkávání všech žáků. Ke společným setkáním všech pedagogů slouží zázemí sborovny, kabinetů a kanceláře.

Dále jsou ve škole prostory pro: šatny k uložení obuvi a oblečení, hygienické zázemí, které splňuje hygienické normy.

K realizaci sportovního programu je pronajímána sportovní hala TJ Slavoj MP.

Žáci se stravují ve školní jídelně. Stravování je zajištěno smluvně.

Ve škole jsou umístěny nádoby na třídění odpadu (papír, plast).

1.4.1 Vzdělávací strategie – postupy plánování a organizace výuky

Pedagogický přístup školy vychází z principů Montessori pedagogiky a je obohacen o prvky současné vzdělávací teorie. V centru stojí žák jako aktivní tvůrce vlastního učení.

Klíčové principy výuky: důraz na vnitřní motivaci, integrovanou výuku v tematických celcích, učení prožitkem a zkušeností, rozvoj autonomie, kritického myšlení a zodpovědnosti.

Vzdělávací strategie vychází z předpokladu, že každý člověk je bytost neopakovatelná a přichází na svět s vybavením, které není shodné s jiným jedincem. Postupy vzdělávání v systému Montessori tedy musí být voleny tak, aby učitel mohl k žákům přistupovat individuálně a vycházel vstříc jejich potřebám. Frontální vyučování je nahrazeno organizační, obsahovou i metodickou diferenciací.

Žáci školy se podílejí na organizování života školy. Dlouhodobým strategickým cílem je trvalé zvyšování kvality života žáků, které se podílejí na dlouhodobých projektech školy a zřizovatele.

Součástí vzdělávání je také systematická výchova k hodnotám, jako jsou mír, spravedlnost, tolerance, péče o druhé a odpovědnost za svět kolem nás.

1.4.2. Organizace vzdělávání

1.4.2.1 Organizace školního roku a dne

Vyučování je rozděleno do dvou pololetí a řízeno aktuální organizací školního roku dle MŠMT.

Školní budova je otevřena každý pracovní den od 7:00 do 16:30. Výuka začíná prvním vyučovací hodinou v 8:15.

1.4.2.2 Organizace učení

Propojování informací = nové informace vycházejí z celku, vysvětlují se na základě jednotlivých částí, které žák opět zařazuje do určité struktury. Při práci na projektech žáci pracují s informacemi a dovednostmi z různých oblastí, při reflexi je zařazují do určených kategorií a oblastí, což jim lépe pomáhá pochopit souvislosti. Není kladen důraz na to, aby se žáci v rámci projektu naučily určené množství poznatků, ale aby se podrobněji zajímaly o zvolená témata.

Počítáme také s využíváním externích příležitostí pro učení – vzdělávací akce a výukové programy kulturních organizací zaměřené na školy, návštěvy přírody, galerií, muzeí, zajímavých pracovišť, pozvání odborníků do školy, chceme využívat příležitosti nabízené regionem, aktuální témata.

Prezentace vlastní práce – je velmi důležitá pro učení se žáků navzájem. Žáci získávají nové informace od svých spolužáků, mají možnost učit se z jejich způsobů práce, poučit se z chyb, inspirovat se z originálních nápadů a společně hledat nejlepší řešení. Prezentace práce pomáhá při vedení žáků k sebehodnocení (ocenění, porovnání s kritérii...).

Práce s chybou a sebekontrolou – žáci jsou vedeni k sebekontrolě tím, že pomůcky a materiály, se kterými pracují, porovnávají se vzorovým řešením nebo předem stanovenými kritérii a vlastní chyby si vyhledávají a opravují.

Vedení portfolia vlastní práce – žáci si během učení vytvářejí vlastní materiály (tematické sešity, soubory příkladů, informační přehledy...) a spolu s dalšími výsledky své práce si je zakládají podle zadaných pravidel. Materiály třídí a portfolio školní práce je také součástí sebehodnocení žáka a podkladem pro hodnocení práce učitelem.

Vlastní plánování a organizace práce žáků – volba pořadí činností podle svého zájmu a domluvených termínů dokončení, rozdělování práce pro činnost ve škole nebo domácí úkoly.... vede žáky postupně k přemýšlení nad rozvržením svého času. Učitel žákům, které to potřebují, přechodně pomáhá v plánování a organizaci času týdenním plánem nebo jiným rozvržením, které žákovi vyhovuje (a také není v rozporu se základními principy práce).

1.4.2.3 Propojování formálního a neformálního vzdělávání

Vzdělávání ve škole je chápáno jako celostní proces, který se neomezuje pouze na vyučování v rámci učebního plánu, ale přirozeně zahrnuje i aktivity mimo rámec výuky. Oba tyto přístupy se vzájemně doplňují a podporují. Jejich propojení umožňuje efektivně rozvíjet osobnost žáků, podporovat jejich vnitřní motivaci, schopnost spolupráce, tvořivost, kritické myšlení i odpovědnost za vlastní učení. Formální vzdělávání je založeno na principech Montessori pedagogiky, která umožňuje individualizované učení v připraveném prostředí. Žáci se učí prostřednictvím aktivního objevování, práce s pomůckami a kooperace v malých skupinách. Výuka probíhá v tematických celcích a je podporována projektovou prací, sebereflexí a systematickým rozvíjením kompetencí.

Neformální vzdělávání probíhá zejména v rámci projektových dnů, výjezdních programů a spolupráce s odborníky. Je zaměřeno na rozvoj osobních zájmů, dovedností a sociálních vztahů. Žáci mají možnost volby činností, přebírají spoluzodpovědnost za plánování a organizaci aktivit. Tento způsob práce je v souladu s filozofií školy – podporuje autonomii, samostatnost a vnitřní motivaci žáků.

Formy a příklady propojení

- Projektové dny a tematické týdny, které integrují učivo napříč předměty a propojují školní výuku s praktickým životem a zážitkovým učením.
- Exkurze, výukové programy a pobytové akce (např. školní výlety, ekologické programy, návštěvy institucí, galerií, muzeí apod.), které rozšiřují učivo a vedou k hlubšímu porozumění učební látce.
- Společné aktivity žáků, pedagogů a rodičů – např. komunitní slavnosti, workshopy, školní jarmarky nebo tvořivé dílny – podporují spolupráci a sdílení hodnot vzdělávacího prostředí.
- Besedy s odborníky a návštěvy zajímavých osobností, které motivují žáky a inspirují je k hledání vlastních cest vzděláváním.
- Vícedenní tematické pobyty (např. pobyty v přírodě, výjezdy za kulturou či vzdělávacími programy), které umožňují učit se v autentickém prostředí.

Přínosy integrace propojování formálního a neformálního vzdělávání:

- rozšiřuje možnosti individualizace vzdělávání
- zvyšuje vnitřní motivaci žáků

- podporuje schopnost aplikace teoretických poznatků v praxi
- rozvíjí sociální dovednosti, samostatnost a zodpovědnost
- přispívá ke komplexnímu osobnostnímu rozvoji každého žáka
- posiluje vztah ke škole jako bezpečnému a podnětnému místu pro učení

Tímto způsobem škola naplňuje své poslání – vytvářet prostředí pro smysluplné, radostné a aktivní učení, které přesahuje rámec školního vyučování a podporuje žáky v jejich přirozeném rozvoji.

1.4.2.4 Kritéria hodnocení kvality výuky

Hodnocení kvality výuky ve škole vychází z principů pedagogiky Marie Montessori, současných trendů ve vzdělávání a filozofie školy založené na respektu k individualitě každého žáka. Důraz je kladen na proces učení, vnitřní motivaci a rozvoj klíčových kompetencí. Hodnocení kvality výuky slouží jako nástroj pro zajištění a zvyšování úrovně vzdělávacího procesu, podpory profesního růstu pedagogů a rozvoje školy jako celku.

Individuální přístup k žákům - učitel systematicky zohledňuje individuální vzdělávací potřeby žáků, jejich tempo učení, zájmy i aktuální schopnosti. Využívá diferencované výukové metody a formy práce. Podporuje samostatnost, odpovědnost a vlastní iniciativu žáků.

Kvalita připraveného prostředí - učebny jsou uspořádány v souladu s principy Montessori pedagogiky – umožňují svobodný pohyb, volbu činností a práci s pomůckami. Výukové prostředí je estetické, bezpečné, funkční a podnětné. Pomůcky a materiály jsou přístupné žákům a uspořádány dle didaktické posloupnosti.

Efektivita výuky a aktivní zapojení žáků - výuka probíhá formou aktivního učení s důrazem na vnitřní motivaci, zážitek a propojení teorie s praxí. Jsou uplatňovány metody podporující rozvoj kritického myšlení, tvořivosti a schopnosti řešit problémy. Žáci jsou vedeni k vyhledávání informací, formulaci vlastních otázek a aktivnímu objevování.

Vztahy, klima a spolupráce - vztahy mezi žáky a pedagogy jsou založeny na vzájemném respektu, důvěře a spolupráci. Učitel vytváří prostředí bez soutěživosti, stresu, sankcí a vnějšího hodnocení. Podporováno je vědomí sounáležitosti a spoluodpovědnosti za třídní i školní komunitu.

Hodnocení žáků a zpětná vazba - je vedeno formativně – zaměřeno na popis pokroku a procesu učení. Důraz je kladen na sebehodnocení, vzájemné hodnocení a stanovování individuálních cílů. Žáci se pravidelně účastní hodnotících rozhovorů a vedení portfolia.

Mezipředmětové propojení a projektová výuka - je organizována v tematických blocích s důrazem na mezipředmětové vztahy. Probíhají projekty s reálným přesahem, které propojují poznatky z různých oblastí.

Profesní rozvoj pedagogických pracovníků - pedagogičtí pracovníci se systematicky vzdělávají v oblasti Montessori pedagogiky i dalších moderních přístupů. Účastní se odborných seminářů, konferencí, supervizí a náslechlů v ČR i v zahraničí. V rámci školy probíhá pravidelné interní vzdělávání a sdílení zkušeností v rámci pedagogického sboru.

1.4.3.5 Charakteristika pedagogického sboru

Základem učitelského sboru jsou kvalifikovaní učitelé. Naši pedagogové se zajímají o další zkušenosti pedagogické praxe v oblasti moderních přístupů ke vzdělávání a metodách práce, inspirují se zkušenostmi v práci se žáky v Montessori systému. Nové informace a zkušenosti získávají pedagogičtí pracovníci samostudiem, účastí na konferencích a vzdělávacích akcích, náslechy v jiných školách v České republice i v zahraničí. Pedagogický tým dále prochází průběžně interním vzděláváním v rámci školy nebo v rámci další nabídky akreditovaných akcí DVPP v ČR, náslechy v Montessori zařízeních a supervizí expertů. Plánujeme pedagogický sbor rozšiřovat také o externí odborníky z různých oblastí, kteří budou pracovat se žáky pod pedagogickým dozorem pedagoga školy.

1.4.3.6 Dlouhodobé projekty a spolupráce

Zaměření dlouhodobých vzdělávacích projektů vychází ze zájmu a potřeb žáků v souladu s ŠVP. Navazujeme spolupráci s dalšími školami a jejich pedagogickými týmy pro společná školení a sdílení zkušeností. Obohacujeme výuku o exkurze do státních institucí, ekologických center, muzeí, galerií atd. a pořádáme besedy s odborníky podle zájmu a potřeb žáků. Realizujeme min. 2x ročně společný vícedenní pobyt žáků školy v podnětném prostředí v zajímavých místech ČR i v zahraničí.

1.4.3.7 Spolupráce s rodiči a jinými subjekty

Spolupráce s rodiči je vítána a pedagogy školy iniciována. Úvodní společné setkání všech rodičů a pedagogů na začátku školního roku je zvykem uspořádat první týden v září. Společná setkávání rodičů se uskutečňují pro sdílení informací k práci žáků a programu školy, ale také pro představení způsobů práce žáků a sdílení společných hodnot ve vzdělávání žáků. Dvakrát ročně nabízí třídní učitel tzv. konzultační setkání „učitel – žák – rodič. Na něm se společně hodnotí průběh a výsledky vzdělávání žáka. O svých dětech se mohou rodiče informovat během školního roku při osobním setkání s učitelem, telefonickou či emailovou cestou. Každý týden rodiče obdrží e-mail s týdenním přehledem práce. Rodiče mají po předchozí domluvě přístup do třídy během vyučování, kde se zapojí formou pozorování. Organizujeme společné programy pro žáky a rodiče v mimoškolním čase. V prvních dnech školního roku dostávají rodiče žáků písemnou formou důležité informace týkající se organizace školního roku – termíny prázdnin, telefonická spojení, termíny třídních schůzek atd.

1.4.3.8 Profesní rozvoj pedagogických pracovníků

Cílem profesního rozvoje pedagogických pracovníků ve Střední škole Montessori Plzeň je zajištění vysoké kvality výuky a výchovy v souladu s principy Montessori pedagogiky, neustálé zkvalitňování pedagogické práce prostřednictvím reflexe, sdílení a inovace, podpora osobního i profesního růst každého pedagoga jako samostatného, kompetentního a angažovaného profesionála, budování silného pedagogického týmu, který sdílí společné hodnoty, vizi a odpovědnost za vzdělávání žáků, zvýšení stability a motivace pedagogického sboru.

1.4.3.9 Hlavní směry profesního rozvoje

Profesní rozvoj je zaměřen na následující klíčové oblasti:

- **Montessori pedagogika a filozofie** - absolvování mezinárodních a národních Montessori výcviků a pravidelné prohlubování znalostí o vývojových fázích dítěte, práci s Montessori pomůckami, přípravě prostředí, vedení záznamů atd.
- **Současné trendy ve vzdělávání** - zážitkové a zkušenostní učení, podpora duševního zdraví, diferencovaná výuka, formativní hodnocení, badatelsky orientovaná výuka, práce s nadáním.
- **Komunikační a facilitační dovednosti** - nenásilná komunikace, koučovací přístup, vedení rozhovorů se žáky i rodiči, řešení konfliktů, podpora sebereflexe žáků.
- **Sebereflexe a profesní autonomie** - podpora učitelovy schopnosti reflektovat vlastní praxi, nastavovat si profesní cíle, být odpovědným za své učení.
- **Týmová spolupráce a sdílení** - společná tvorba školních dokumentů, pozorování ve třídách kolegů, mentoring, interní workshopy a pravidelná pedagogická setkání.
- **Vedení tříd a práce s komunitou** - schopnost vést třídu jako komunitu, podporovat samostatnost a spolupráci žáků, kultivovat vztahy a zapojovat rodiče do života školy.

1.4.3.10 Kompetenční profil pedagoga Montessori školy

Učitel v naší škole není pouze předkladatelem učiva, ale především průvodcem žáka na jeho cestě poznání. Kompetence, které rozvíjí, zahrnují:

- odborné znalosti v oblasti vývojové psychologie, pedagogiky a didaktiky Montessori
- schopnost připravit fyzické i psychické prostředí pro samostatné učení
- dovednost vnímat potřeby žáků, vést je k odpovědnosti a samostatnosti
- schopnost vést proces pozorování a záznamů
- efektivní komunikaci s žáky, kolegy i rodiči
- schopnost spolupracovat v týmu a sdílet know-how
- otevřenost k reflexi a osobnímu rozvoji

1.4.3.11 Formy profesního rozvoje

Profesní růst je podporován systematicky, na individuální i týmové úrovni. Škola plánuje využívat tyto formy profesního vzdělávání:

- Kvalifikační vzdělávání (Montessori výcviky, kurzy MŠMT, studium k rozšíření kvalifikace)
- Krátkodobé kurzy, semináře, konference dle individuálních zájmů a potřeb pedagogů
- Interní workshopy a společná metodická setkání k tématům dle aktuální potřeby (např. hodnocení, třídní vedení, komunikace)
- Pravidelné pedagogické porady se zaměřením na sdílení praxe, plánování, zpětnou vazbu a řešení aktuálních situací

- Mentoring a vzájemné hospitace, vedení nových pedagogů zkušenějšími kolegy,
- Supervize a koučink, individuální i skupinové, zaměřené na sebereflexi, řešení obtížných situací a podporu duševní pohody
- Studijní volno a podporu při dalším studiu, včetně finanční podpory při vybraných formách vzdělávání
- Zahraniční stáže a spolupráce s dalšími Montessori školami, ať už v ČR nebo v rámci mezinárodního kontaktu

1.4.3.12 Podpora ze strany vedení školy

Škola vytváří organizační, finanční i časové podmínky pro profesní růst pedagogických pracovníků. Vedení školy motivuje pedagogický sbor k celoživotnímu učení a profesnímu růstu. Vede individuální rozvojové rozhovory, podporuje pedagogické týmy v samostatnosti a sdílené odpovědnosti a reaguje na individuální potřeby a cíle učitelů.

Tento systém profesního rozvoje je pevnou součástí školní kultury. Pedagogové se zde rozvíjejí nejen jako učitelé, ale i jako lidé – v prostředí, které podporuje jejich integritu, seberealizaci a smysluplnost práce.

2. Charakteristika školního vzdělávacího programu - Mozaika poznání

2.1 Východiska vzniku ŠVP

Školní vzdělávací program Střední školy Montessori Plzeň je zpracován podle aktuální verze Rámcového vzdělávacího programu pro střední odborné vzdělávání (RVP SOV). Vytvořili jsme jej jako tematický ŠVP, ve kterém je vzdělávací obsah vybraných vzdělávacích oblastí a oborů RVP SOV propojen do tematických celků. Tyto celky odrážejí nejen strukturu RVP SOV, ale i principy Montessori pedagogiky, které kladou důraz na propojení poznatků napříč obory, učení v souvislostech a aktivní zapojení žáků do procesu vzdělávání.

Vzdělávací obsah všech vzdělávacích oblastí, klíčových kompetencí, základních gramotností, průřezových témat i dalších vzdělávacích oborů RVP ZV je uspořádán do vzájemně propojených tematických bloků, které vytvářejí smysluplné kontexty a umožňují žákům chápat učivo v jeho souvislostech.

Klíč k vytváření tematických bloků je postaven na několika zásadních principech:

- Propojování učiva napříč předměty a oblastmi tak, aby se žáci učili vidět vztahy mezi jednotlivými poznatky.
- Podpora komplexního rozvoje žáka – znalostí, dovedností, postojů a hodnot, tedy klíčových kompetencí pro život.
- Smysluplné učení propojující teorii s praxí, které je využitelné v reálných životních situacích.
- Rozvoj flexibility, adaptability a schopnosti celoživotního učení, které jsou nezbytné pro život v rychle se měnícím světě.
- Rozvoj autonomie žáků a jejich zodpovědnosti za učení.
- Důraz na vnitřní motivaci a individuální vzdělávací cesty.

Specifičnost tohoto ŠVP spočívá v silném propojení formálního a neformálního vzdělávání. Vedle osnov a učebních plánů obsahuje systém projektů, exkurzí, komunitních aktivit a dlouhodobých úkolů, které rozšiřují školní učivo o zážitky a zkušenosti z reálného života. Obsah a forma vzdělávání umožňují pružně reagovat na aktuální témata a zájmy žáků, aniž by se ztrácela kontinuita ve vzdělávacích cílech.

Tento kompetenční přístup k vzdělávání umožňuje, aby se žáci nejen naučili potřebné vědomosti, ale zároveň si osvojili praktické dovednosti, kritické a kreativní myšlení, schopnost spolupracovat a odpovědně rozhodovat. Takový model vzdělávání podporuje vnitřní motivaci k učení, připravuje žáky na samostatný život a posiluje jejich odolnost i otevřenost k novým výzvám.

V tomto ŠVP se zdůrazňuje:

- učení založené na prožitku a vlastní zkušenosti,
- individuální plánování a sebehodnocení žáků,
- rozvoj sociálních dovedností a spolupráce,
- výchova k ekologické a společenské odpovědnosti,
- respektující a partnerský přístup učitele k žákovi,
- dlouhodobá práce s vnitřní motivací namísto vnějšího hodnocení známkami.

Využití ŠVP pro plánování výuky má v naší škole zásadní význam – učitelé z něj vycházejí při ročním, měsíčním i týdenním plánování práce, přičemž respektují aktuální potřeby a tempo žáků. Tematické bloky slouží jako rámec, který je doplňován o konkrétní činnosti, projekty, výukové materiály a mezipředmětové vazby. Plánování probíhá ve spolupráci celého pedagogického týmu, aby byla zachována návaznost obsahu a zároveň umožněna jeho flexibilita.

Tento kompetenční a integrovaný přístup propojuje teoretické znalosti s praktickými dovednostmi a hodnotami, díky čemuž je učení pro žáky smysluplné, motivující a použitelné v každodenním životě, a zároveň je připravuje na život v dynamicky se měnícím světě.

2.2 Cíle ŠVP

Cílem školního vzdělávacího programu Střední školy Montessori Plzeň je vytvořit vzdělávací prostředí, ve kterém se žáci rozvíjejí harmonicky, komplexně a smysluplně – v souladu se svými individuálními potřebami a možnostmi. Naše cíle vycházejí z principů Montessori pedagogiky, RVP SOV a ze současných pedagogických poznatků a potřeb společnosti 21. století.

Hlavní cíle ŠVP:

- Podpora vnitřní motivace a radosti z učení - vytvářet prostředí, ve kterém se žáci učí z vlastního zájmu a přirozené zvědavosti, nikoli pouze pro hodnocení.
- Rozvoj klíčových kompetencí - systematicky rozvíjet kompetence k učení, komunikační, osobnostní a sociální, k podnikavosti a pracovní, k občanství a udržitelnosti i kompetence k řešení problémů, kulturní a digitální.
- Propojení teorie s praxí - vést žáky k tomu, aby dokázali své znalosti a dovednosti uplatnit v reálných životních situacích a chápali jejich smysl.

- Podpora samostatnosti a odpovědnosti - posilovat schopnost žáků plánovat vlastní práci, hodnotit své pokroky a nést zodpovědnost za své jednání i výsledky.
- Rozvoj sociálních dovedností a spolupráce - vytvářet podmínky pro spolupráci napříč věkovými skupinami, učit respektu, empatii a vzájemné pomoci.
- Výchova k hodnotám a etickému jednání - pěstovat v žácích úctu k sobě i k druhým, respekt k přírodě, schopnost jednat spravedlivě a odpovědně.
- Podpora kreativity a inovativního myšlení - poskytovat prostor pro tvůrčí činnosti, experimentování a hledání vlastních cest k řešení problémů.
- Výchova k celoživotnímu učení - rozvíjet schopnost adaptovat se na nové podmínky, otevřenost ke změnám a chuť dále se vzdělávat po celý život.
- Podpora celostního rozvoje žáka – rozvíjet intelektuální, emocionální, sociální, fyzickou i duchovní složku osobnosti žáka.
- Rozvoj spolupráce a respektujících vztahů – vytvářet komunitu založenou na vzájemné pomoci, respektu a spoluodpovědnosti.
- Výchova k odpovědnému občanství – rozvíjet vědomí ekologické a společenské zodpovědnosti, aktivního zapojení do společnosti.
- Respektování individuálních vzdělávacích cest – umožnit každému žákovi učit se vlastním tempem a způsobem, který mu nejlépe vyhovuje.

Tímto způsobem ŠVP vytváří jasný rámec pro smysluplné, radostné a aktivní učení, které odpovídá současným i budoucím potřebám žáků a společnosti. Naše vzdělávání tak usiluje o to, aby žáci po ukončení školy byli samostatné, zodpovědné, tvořivé a sebevědomé osobnosti, které se dokáží orientovat v rychle se měnícím světě, spolupracovat s ostatními a přispívat k jeho zlepšení.

2.3 Zabezpečení výuky žáků se SVP, žáků nadaných a mimořádně nadaných

2.3.1 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola je otevřená všem žákům a poskytuje kvalitní vzdělávání v souladu s jejich možnostmi, schopnostmi a vzdělávacími potřebami. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) je nedílnou součástí pedagogické práce a probíhá v souladu se školským zákonem a platnými metodickými doporučeními. Cílem je zajistit rovný přístup ke vzdělávání a plnohodnotné zapojení žáků do života školy. Snažíme se o bezproblémové zařazení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů. Se všemi žáky ve třídě pracujeme takovým způsobem a zařazujeme takové metody práce, abychom učili žáky toleranci, vzájemnému pochopení, pomoci a rasové snášenlivosti.

Ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka (přiznané podpůrné opatření prvního stupně) vypracuje škola plán pedagogické podpory, který zahrnuje především podpůrná opatření ve vzdělávacím procesu žáka. Podkladem plánu pedagogické podpory je ŠVP. K žákům, u nichž byly rozpoznány specifické poruchy učení, učitel vždy přistupuje dle jejich individuálních potřeb. Ke kompenzaci mírných obtíží ve vzdělávání žáka vypracuje škola plán pedagogické podpory, který zahrnuje především podpůrná opatření ve vzdělávacím procesu žáka. Pokud má žák problémy s učením

a projevují se u něj typické znaky poruchy, je vyšetřen (po dohodě s rodiči) v pedagogicko-psychologické poradně. Učitel pak s dítětem pracuje podle doporučení poradny a jeho cílem je ulehčit žákovi práci v problematických oblastech podle rozsahu a stupně poruchy. Na pravidelných schůzkách je s rodiči konzultována práce žáka, jeho posun či návrhy dalších metod práce.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze na základě doporučení školního pedagogického zařízení (ŠPZ). Následně dle doporučení ŠPZ škola vypracuje individuální vzdělávací plán (IVP). IVP je vypracován zpravidla na 1 rok a zákonný zástupce s ním vyjadřuje souhlas. Podkladem pro tvorbu IVP je ŠVP. Na doporučení ŠPZ je možné, v rámci podpůrných opatření, upravit očekávané výstupy stanovené ŠVP, případně upravit vzdělávací obsah.

Žáci s tělesným postižením mohou být do Montessori školy také integrováni, avšak škola není bezbariérová. Je jim věnována zvláštní pozornost a péče nejen v době vyučování, ale i během přestávek či oběda.

V posledních letech narůstá ve společnosti počet žáků, kteří se s rodiči přistěhují z jiné země a neovládají český jazyk. Těmto žákům vyjdeme vstříc a po začlenění do třídních kolektivů jim může být nabídnuto doučování. Učitelé k těmto žákům také přistupují individuálně, tolerují jejich výsledky nejen v českém jazyce, ale i v ostatních předmětech a pomáhají jim překonat bariéru, kterou s sebou nese neznalost jazyka a prostředí.

Ředitel školy zodpovídá za zajištění podmínek pro vzdělávání žáků se SVP, personální obsazení, dostupnost pomůcek a odborné podpory. Dále koordinuje spolupráci školy s externími institucemi.

Třídní učitel je hlavní kontaktní osobou pro rodiče a spolupracující odborníky. Spolupracuje s ostatními pedagogy a asistenty na naplňování podpůrných opatření. Pravidelně vyhodnocuje pokrok žáka a přizpůsobuje výukové strategie.

Výchovný poradce poskytuje metodickou podporu učitelům, realizuje individuální či skupinové intervence, pomáhá při tvorbě a úpravách IVP (individuální vzdělávací plán).

Asistent pedagoga podporuje žáka při vzdělávacích činnostech, pomáhá s organizací práce, komunikací a orientací ve školním prostředí, účinně spolupracuje s učitelem na plnění vzdělávacích cílů.

V případě potřeby jsou pořádány porady pedagogických pracovníků k vyhodnocování potřeb a pokroku žáků se SVP. Učitelé napříč ročníky a předměty sdílejí informace, aby byla zajištěna kontinuita podpory a mohou využívat mentoring a vzájemné hospitace pro zlepšení práce s žáky se SVP.

Škola úzce spolupracuje se zákonnými zástupci v pravidelné komunikaci, konzultacích o pokrocích žáka, společném plánování podpory. Školská poradenská zařízení (PPP, SPC) poskytují škole diagnostiku, odborná doporučení, konzultace a metodickou podporu.

Třídní učitelé vyhodnocují účinnost podpůrných opatření, pravidelně sledují pokrok žáka a jeho zapojení do výuky i třídního kolektivu. Upravují podpůrná opatření na základě výsledků a doporučení odborníků.

2.3.2 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných

Naše škola vnímá nadání jako kombinaci nadprůměrných schopností, tvůrčího myšlení a vysoké motivace k učení, která se může projevovat v jedné nebo více oblastech –

akademické, umělecké, technické, sportovní či sociální. Cílem vzdělávání nadaných žáků je rozvíjet jejich potenciál, podporovat jejich vnitřní motivaci a umožnit jim pracovat na úrovni odpovídající jejich možnostem, aniž by docházelo k přetížení nebo sociální izolaci. Pedagogický přístup s důrazem na individualizaci výuky respektuje potřeby každého žáka, tedy i žáka mimořádně nadaného. Již sama podstata práce v poskytuje těmto žákům možnost osobního rozvoje. Mohou pracovat svým vlastním tempem a získat více informací k danému tématu či pracovat rychleji při samotné práci s výukovým materiálem. Učitel zároveň dbá, aby nedošlo u žáka pouze k jednostrannému zaměření a žák se seznamoval s celým vzdělávacím obsahem.

Učitel pak může žákovi zadávat rozšiřující učivo, vhodně ho motivuje k práci „navíc“ a adekvátně ho ocení. Nadaný žák může také po dohodě a podle svého individuálního vzdělávacího plánu navštěvovat výuku ve vyšších ročnících a být v probíraném učivu v předstihu. IVP je jedním z prvků pedagogické podpory a může se jednat o IVP jedné konkrétní oblasti/předmětu, ve které žák vykazuje mimořádné nadání. V rámci třídy může učitel mimořádně nadaného žáka vést k vytvoření práce pro ostatní či k vedení skupiny a dává mu prostor pro hlubší a rozšiřující práci v předmětu, který prezentuje nadání žáka. V rámci pedagogické podpory umožňujeme těmto žákům spolupráci s externími specialisty v oboru žákova nadání. Učitel se také snaží o přirozené začlenění talentovaného žáka do třídního kolektivu, protože ostatní žáci mohou mít sklony odlišné žáky ze svého středu vyloučit. Mimořádný talent s sebou také často nese výkyvy v chování žáka, které pedagogové na naší škole řeší citlivým ale i důsledným přístupem.

Nadaným a mimořádně nadaným žákům je individualizovaná výuka přizpůsobením obsahu, metod a tempa podle úrovně schopností žáka, je jim obohacováno učivo o doplňkové úkoly, projekty, výzkumné práce, účast v soutěžích, olympiádách a odborných exkurzích dle zájmů žáka. Zároveň je jim umožněna akcelerace, možnost rychlejšího postupu v učivu, zapojení do výuky ve vyšším ročníku, Těmto žákům je nabízena práce na komplexních tématech, která vyžadují syntézu znalostí z více oblastí, otevřené úlohy, badatelské aktivity, projektová práce.

3. Obsahový rámec

3.1. Učební plán

Povinné předměty	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Dotace celkem	Disponibi lní hodiny
Český jazyk a literatura	4	4	4	4	16	0
Anglický jazyk	3	4	4	4	15	3
Německý jazyk	2	2	2	2	8	0
Matematika	4	4	4	4	16	5
Fyzika	2	2	2	1	47	10
Chemie	2	2	2	1		
Biologie	2	2	2	2		
Zeměpis	2	2	2	1		

Geologie	0	1	1	0		
Základy společenských věd	2	2	2	2		
Dějepis	2	2	2	2		
Tělesná výchova	2	2	2	2	8	0
Informatika	2	2	0	0	4	0
Volitelné vzdělávací aktivity	0	0	2	8	10	3
Projekty a témata	3	3	3	1	10	8
Disponibilní časová dotace						30
Celková dotace	32	34	34	34	134	

Organizace výuky a využití disponibilních hodin

- Tematické bloky zahrnují dlouhodobé projekty, mezioborové výukové dny, badatelské činnosti a programy dle aktuálních potřeb žáků.
- Bloky jsou zaměřeny na rozvoj klíčových kompetencí, základních gramotností a průřezových témat (např. environmentální výchova, mediální gramotnost, finanční gramotnost, osobnostní a sociální výchova).
- Disponibilní hodiny jsou každoročně přerozdělovány podle školního vzdělávacího záměru a evaluace potřeb.

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni školy

Legenda: KU – kompetence k učení

KŘP – kompetence k řešení problémů

KKo – kompetence komunikativní

KSP – kompetence sociální a personální

KO – kompetence občanské

KP – kompetence pracovní

Pro získávání a rozvoj klíčových kompetencí u žáků využíváme tyto strategie:

Výchovné a vzdělávací strategie:	Zároveň tak vedeme žáky k těmto klíčovým kompetencím:
1. Za důležité pokládáme vstřícné sociální klima a pozitivní atmosféru ve škole, kvalitu vztahů a sociálních procesů. Dbáme na vytváření bezpečného klimatu a přátelské	- KSP: podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevnování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá

<p>atmosféry, které považujeme za předpoklad kvalitního učení. Podporujeme vzájemný respekt, ohleduplnost, otevřenou komunikaci a pomoc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty - KO: respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí - chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu - KKo: využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
<p>2. Dospělí svým chováním a jednáním dávají žákům vzor respektujícího přístupu k sobě, k ostatním i k životnímu prostředí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KO: respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí - chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu - KSP: vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
<p>3. Respektujeme individualitu žáků a jejich možnost vlastních názorů.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KŘP: kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí - KSP: vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá

	a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
4. V rámci výchovně vzdělávacího procesu zohledňujeme potřeby žáků, včetně potřeby sebevyjádření. Podporujeme přiměřené vyjadřování emocí.	<ul style="list-style-type: none"> - KSP: vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty - KO: chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
5. Žáky vedeme k zodpovědnosti za vlastní chování, rozhodování a vzdělávání tím, že jim v těchto oblastech poskytujeme potřebnou svobodu spojenou s odpovědností. Zároveň tento přístup modelujeme vlastním jednáním.	<ul style="list-style-type: none"> - KP: využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření - KSP: vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty
6. Zapojujeme žáky do plánování života školy: nabízíme možnost přijít se svými nápady, podílet se na plánování, přípravě a organizaci školních akcí a programu tak, aby získávali pocit sounáležitosti se školou a získávali zkušenosti s osobní angažovaností v komunitě a společnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - KU: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě - KŘP: vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností - vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému

	<ul style="list-style-type: none"> - KKo: naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje - KSP: přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
<p>7. Zapojujeme žáky do péče o prostředí školy a do praktických činností, které s prostředím školy souvisejí, což vede k získání pocitu sounáležitosti se školou a také k zájmu o okolní prostředí v běžném životě.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KSP: účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce - KO: chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti - KP: používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky - přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
<p>8. Společně s žáky vytváříme a reflektujeme pravidla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KSP: účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce - KŘP: vnímá nejružnější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení

	<p>problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností</p> <ul style="list-style-type: none"> - kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí - KK: naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje - KO: rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
<p>9. Poskytujeme žákům prostor pro sdílení, diskuze a představení vlastních názorů, podporujeme spolupráci mladších a starších žáků. Tím také vytváříme zdravé a bezpečné prostředí mezi žáky, které je prevencí konfliktů, prevencí výskytu šikany a prevencí sociálně patologických jevů.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KKo: využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi - KO: respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí - chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
<p>10. Umožňujeme a podporujeme spolupráci žáků ve věkově smíšených skupinách a přirozené učení se dětí navzájem. S ohledem na vývojové potřeby žáků a osobní typologická specifika nabízíme dětem různorodé formy a způsoby práce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KU: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení - KKo: využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi - KSP: podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých

	<p>mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá</p> <ul style="list-style-type: none"> - přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
<p>11. Podporujeme autonomii dětí. Upřednostňujeme vlastní iniciativu dětí a volbu vlastních témat a aktivit v učení. Individualizovaným vzděláváním umožňujeme dětem objevit a využívat svůj vlastní učební styl a rozvíjet své přednosti a pracovat také se svými slabinami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KP: využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření - KSP: vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty - KŘP: samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy - KU: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení - samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti - poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
<p>12. Vzdělávací obsah je uchopen celistvě a v souvislostech napříč vzdělávacími obory, učitelé ho nabízejí žákům různými metodami a formami</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KU: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení

<p>práce zaměřenými na iniciativu a na aktivní zapojení žáků.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě - operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy - samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
<p>13. Vedeme žáky k vyhledávání informací z různých zdrojů. Nabízíme žákům volný přístup ke zdrojům informací, pomůckám, materiálům a volný pohyb v podnětném prostředí.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KU: operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy - KKo: rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění - využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
<p>14. Využíváme vzdělávací přístupy a metody podporující vnitřní motivaci žáků a učení zkušeností a objevováním.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KŘP: vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému - samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení

	<p>problémů logické, matematické a empirické postupy</p> <ul style="list-style-type: none"> - ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
<p>15. Vedeme žáky k vyhledávání informací z různých zdrojů, ale také z vyprávění a sdílení s druhými lidmi z rodiny, blízkého okolí; využíváme aktuální události a externí příležitosti. Vyhledáváme setkání žáků s externími odborníky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KKo: naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje - KU: vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
<p>16. Vyhledáváme příležitosti k výpravám a vyjíždíme na externí programy mimo školu v blízkém i širším regionu pro: poznávání tradic, kulturních hodnot, uměleckých i technických prezentací, sportovních a praktických zážitků a zkušeností.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KO: respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
<p>17. Respektujeme individuální časovou dotaci potřebnou pro efektivní učení a osobní tempo jednotlivých žáků.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KU: vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
<p>18. Při hodnocení žáka podporujeme jeho autonomii a proces učení postavený na vnitřní motivaci. Vedeme žáky k dovednosti vlastního sebehodnocení. Podporujeme žáky v sebevyjádření v různých oblastech.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KU: poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich - KKo: formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
<p>19. Společně s žáky sledujeme aktuální události ve společnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - KO: respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví,

Podporujeme starší žáky ve sledování a sdílení aktualit z běžného života.	projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
20. Umožňujeme žákům v daných rámcových podmínkách (finance, čas, téma apod.) spolurozhodovat a plánovat třídní a školní akce. V rámci aktivit starších žáků podporujeme tematické projekty zaměřené na mikroekonomiku (např. výroba a prodej v rámci komunity). Pro realizaci některých projektů přizveme také externí odborníky. Podpoříme žáky v tom, aby své projekty realizovali jako podnikatelské záměry.	- KP: orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Výchovné a vzdělávací strategie číslo:	Klíčové kompetence
	KU - KOMPETENCE K UČENÍ
10,11, 12, 17	<ul style="list-style-type: none"> • vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
6, 12, 15	<ul style="list-style-type: none"> • vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
12, 13	<ul style="list-style-type: none"> • operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
11, 12	<ul style="list-style-type: none"> • samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
11, 18	<ul style="list-style-type: none"> • poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
	KŘP - KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ
6, 8,	<ul style="list-style-type: none"> • vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností

6, 14	<ul style="list-style-type: none"> vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému
11, 14	<ul style="list-style-type: none"> samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
14	<ul style="list-style-type: none"> ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
3, 8	<ul style="list-style-type: none"> kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

KKo - KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	
18	<ul style="list-style-type: none"> formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
6, 13	<ul style="list-style-type: none"> naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
13	<ul style="list-style-type: none"> rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
1, 13	<ul style="list-style-type: none"> využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
9, 10,	<ul style="list-style-type: none"> využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi

KSP – KOMPETENCE SOCIÁLNÍ A PERSONÁLNÍ	
7, 8	<ul style="list-style-type: none"> účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
1, 10	<ul style="list-style-type: none"> podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
6, 10	<ul style="list-style-type: none"> přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
1, 2, 3, 4, 5, 11	<ul style="list-style-type: none"> vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

KO – KOMPETENCE OBČANSKÉ	

1, 2	<ul style="list-style-type: none"> • respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
1, 2, 4, 9	<ul style="list-style-type: none"> • chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
8	<ul style="list-style-type: none"> • rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
9, 16, 19	<ul style="list-style-type: none"> • respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
7	<ul style="list-style-type: none"> • chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

KP - KOMPETENCE PRACOVNÍ	
7	<ul style="list-style-type: none"> • používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
7	<ul style="list-style-type: none"> • přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany svého zdraví i zdraví druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
5, 11	<ul style="list-style-type: none"> • využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
20	<ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Začlenění průřezových témat

Do ŠVP jsou začleněna průřezová témata *Osobnostní a sociální výchova*, *Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*, *Multikulturní výchova*, *Environmentální výchova* a *Mediální výchova*. Jednotlivé tematické okruhy jsou realizovány prostřednictvím začlenění do vzdělávacího obsahu předmětů.

Průřezová témata - tematické okruhy	Život školy/ projekty	Integrace v rámci předmětů			
		1.ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník
Osobnostní a sociální výchova (OSV)	<i>realizace:</i> 1) autentický život školy – komunitní ráz 3) spolupráce ve skupinách 4) školní samospráva 5) studijní výjezdy 6) dobrovolné akce 7) individuální konzultace 8) třídnické hodiny 9) práce s portfoliem				
Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti		Nj; Aj; ZSV; Tv; PAT	ZSV; Aj; Tv; PAT	Bi; ZSV; Tv; PAT	Aj; Tv;
Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů		ZSV; PAT; M; Tv;	Tv; PAT	ZSV; PAT; Bi; Tv;	Tv
Sociální komunikace		ZSV; Aj; Nj; ČJ; M; Tv	ZSV; Aj; Nj; ČJ; Bi; Tv	Aj; Nj; ČJ; Tv	Aj; Nj; ČJ; Tv
Morálka všedního dne		ZSV	ZSV; Nj; Bi	ZSV; Aj; Z	ZSV; D; Bi
Spolupráce a soutěž		Tv; ZSV;	Tv; ZSV	Tv	Tv
Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech	<i>realizace:</i> 1) volitelné vzdělávací aktivity 2) studijní pobyty v zahraničí 2) individuální konzultace <i>reflexe:</i> viz OSV				
Globalizační a rozvojové procesy		Bi; IT	Bi; IT	ZSV; Z; D	D
Globální problémy, jejich příčiny a důsledky		Z; G; Bi; IT	ZSV; Z; D; G; CH; Bi; F; IT	ZSV; Z; D; Nj; F	D; Bi
Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce			ZSV	ZSV; Z; D	D
Žijeme v Evropě		Aj; Nj; D	Aj; Nj; Z; ZSV; D	Aj; Nj; ZSV; D; Z	Aj; Nj; ZSV; D
Vzdělávání v Evropě a ve světě			ZSV	Z	

Multikulturní výchova (MKV)	<i>realizace:</i> 1) komplexní výzkumné a tvůrčí projekty 2) projektové dny 3) studijní výjezdy 4) dobrovolné akce 5) volitelné vzdělávací aktivity 6) studijní pobyty v zahraničí <i>reflexe:</i> viz OSV				
Základní problémy sociokulturních rozdílů		ZSV	ZSV	ZSV; Z	Z; D
Psychosociální aspekty interkulturality		ZSV		ZSV; Aj	
Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí		Aj; Nj; ZSV	Aj; Nj;	Aj; Nj; Rj, Bi,	Aj; Nj, Rj
Environmentální výchova (EV)	<i>realizace:</i> 1) autentický život školy 2) komplexní výzkumné a tvůrčí projekty 3) projektové dny 4) studijní výjezdy 5) dobrovolné akce <i>reflexe:</i> viz OSV				
Problematika vztahů organismů a prostředí		Ch; Z; Bi	Ch; Bi; F	Ch; Bi; F; Nj	Ch; Z; Bi; F; Aj
Člověk a životní prostředí		Ch; Bi; G; Z; D	Ch; Bi; G; D	ZSV; Ch; Bi; F; Z; D	Ch; Bi; Z; Aj; D
Životní prostředí regionu a České republiky		Ch; Bi; G	Ch; Bi; G; F		Ch; Z
Mediální výchova (MV)	<i>realizace:</i> 1) komplexní výzkumné a tvůrčí projekty (výstavy, časopis, audiovizuální tvorba studentů) 2) projektové dny (festival Jeden svět; tematická práce				
Média a mediální produkce (<i>aktivní pronikání do zázemí veřejné komunikace</i>)		D; Čj	D; Čj; SP	ZSV; D; Čj	D; Čj
Mediální produkty a jejich významy (<i>citlivé vnímání souvislostí v nestrukturovaném sociálním prostředí</i>)	IT; Čj	ZSV; IT; Čj	ZSV; Nj; Čj	Aj; Nj; Čj	

Uživatelé (<i>vědomí síly a významu aktivního přístupu ke všem podnětům</i>)	s dokumentárními filmy) 3) studijní výjezdy <i>reflexe: viz OSV</i>	ZSV		ZSV; D	D
Účinky mediální produkce a vliv médií (<i>aktivní přístup k utváření vlastního intimního i společenského prostředí</i>)		ZSV;IT; Čj	IT; Čj	Aj; Čj; ZSV, D	Čj; D
Role médií v moderních dějinách (<i>vědomí postavení médií ve společnosti</i>)		ZSV;		D; ZSV	D

IT = Informatika

PAT – Projekty a témata

4. Učební osnovy

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací obsah předmětu Český jazyk a literatura je rozdělen do tří základních složek, jimž odpovídá i struktura učiva ve všech ročnících vyššího gymnázia:

Jazyk a jazyková komunikace – vede studenty k vnímání a užívání českého jazyka jako mnohotvárného prostředku ke zpracování a následnému předávání informací, vědomostí a prožitků získaných z interakce se světem a se sebou samým. Učí je, jak kultivovaně užívat jazyk ke vzájemné komunikaci, k vyjádření vlastních potřeb, k prezentaci vlastních názorů, k řešení problémů i dalšímu vzdělávání.

Literární komunikace – vede studenty k utváření všeobecného přehledu o společensko-historickém vývoji lidské společnosti, podporuje jejich respekt a toleranci odlišných kulturních hodnot různých jazykových komunit. Prostřednictvím tvořivé práce s uměleckými texty se podílí na estetickém emocionálním i etickém rozvoji osobnosti studentů. Kultivuje jejich schopnost citlivého vnímání okolního světa i sebe sama, napomáhá při formování hodnotových orientací a vkusových preferencí. Umožňuje studentům, aby si vytvořili osobitý, individuální čtenou a odborným studiem podložený vztah k literatuře.

Mediální výchova – kultivuje schopnost studentů porozumět sobě samým, pochopit své role v různých komunikačních situacích a reflektovat své místa mezi různými komunikačními partnery. Pomocí rozborů reálné mediální produkce a prostřednictvím vlastní tvorby mediálních produktů rozvíjí schopnosti a dovednosti studentů kriticky a tvořivě nakládat s médii a jejich produkcí, využívat mediální nabídku a zároveň si od ní udržovat nezbytný odstup.

Očekávané výstupy a učivo

Jazyk a jazyková komunikace

1. ročník - Očekávané výstupy

žák

- v mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování)
- v mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči
- v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu
- v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu
- ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovotvorných a syntaktických principů českého jazyka
- využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího

- v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny
- používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu
- při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky
- pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty
- efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)

Učivo

Zvuková a grafická stránka jazyka

- zásady spisovné výslovnosti
- zvukové prostředky souvislé řeči
- základní principy českého pravopisu a nejčastější odchylky od nich
- komplexní jazykové a větné rozbory
- kontrolní diktáty, kompozice, opakovací a domácí písemné práce

Slovní zásoba, sémantika a tvoření slov, tvarosloví (morfologie)

- jednotky slovní zásoby (včetně frazeologických)
- významové vztahy mezi slovy
- rozšiřování slovní zásoby
- způsoby tvoření slov
- slovní druhy a jejich mluvnické kategorie a tvary

Skladba (syntax)

- základní principy větné stavby (větné členy, věty, souvětí a jejich vztahy)
- složité souvětí souřadné
- zásady interpunkce v textu

Stylistika

- slohotvorní činitelé objektivní a subjektivní
- základní vlastnosti textu, principy jeho výstavby – koherence textu (navazování, odkazování, tematické posloupnosti)
- členění textu a jeho signály; odstavec a další jednotky, vzájemné vztahy textů (intertextovost); funkční styly a jejich realizace v textech

Publicistický funkční styl

- zpráva a článek
- reportáž
- interview, výstavba dialogu
- blog, podcast

LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

- rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým
- objasní rozdíly mezi fiktivním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí
- na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu
- rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře
- rozezná typy promluv a vypravěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu
- při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje znalosti o literárních žánrech a literárněvědných termínech
- identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře
- odhalí smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí
- samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl
- vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)
- využívá informací z odborné literatury, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje
- získané schopnosti tvořivě využívá v činnostech rozvíjejících jeho individuální styl

Učivo

Literární historie

- anglická renesanční literatura – W. Shakespeare
- renesance a humanismus u nás
- baroko v Evropě – Bridel, Kadlinský
- české baroko – J.A.Komenský, exulantská literatura, domácí tvorba
- klasicismus – Corneille, Racine, Molière
- osvícenství – Voltaire, Diderot, Defoe, Swift
- preromantismus – Rousseau
- německo a hnutí Sturm und Drang – Schiller, Goethe
- romantismus ve světové literatuře – Novalis, Byron, Hugo, Poe
- národní obrození
- 1. a 2. fáze NO – počátky novinářství, nakladatelské činnosti, zrod české vědy, ústní lidová slovesnost – Dobrovský, Jungmann, Čelakovský
- romantismus v Čechách – Tyl, Mácha, Erben

Tvořivé činnosti s literárním textem (PT Osobnostní a sociální výchova, přesah UK)

- přednes vhodných literárních textů,

- volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu,
- záznam a reprodukce hlavních myšlenek,
- interpretace literárního textu,
- dramatizace
- vytváření vlastních textů
- čtenářské dílny

Způsoby a metody interpretace literárních a jiných děl

- vyjadřování zážitků z literárních děl
- rozvoj interpretačních schopností (porozumění doslovnému i implicitnímu významu)
- kontext, vliv a způsoby mezitextového navazování a mezitextové komunikace (motto, citát, aluze)
- hraniční rysy textu (předmluva, doslov, ilustrace, obálka; autorský komentář, recenze)
- diskuse nad přečteným textem s využitím odborné terminologie
- čtenářský deník
- čtenářské dílny
- tvůrčí psaní na základě přečteného textu (PT Osobnostní a sociální výchova, přesah UK).

Literární teorie

- text a intertextovost
- literární druh a žánr
- próza a poezie
- časoprostor literárního díla
- postavy, vypravěč, lyrický subjekt
- tematický a motivický rozbor
- kompoziční výstavba
- jazyk literárního díla a jeho specifika – monolog, dialog, typy promluv
- versologie: strofa, verš, rým, rytmus, obrazná pojmenování – tropy, figury

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum; rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit
- posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, tvrzení argumentačně podpoří všestrannou analýzou
- rozliší různé kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech, ať už individuálně nebo jako člen tvůrčího týmu

Učivo

Komunikační strategie a situace – adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera; vyjadřování přímé a nepřímé, jazyková etiketa; text jako komunikát a jeho funkce – sebevyjádření, apel, přesvědčování, argumentace, kontakt aj. jako dominantní funkce komunikátu; komunikační situace – prostředí, účastníci komunikace, jejich role; míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace; mluvenost a psanost

Komunikace a spolupráce v týmu – stanovení časového harmonogramu, rozdělení úkolů a odpovědnosti, otázka autorství a dopracování materiálů s ohledem na celek

Vlastní tvorba a její ohlas – příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, popřípadě zvukového a obrazového záznamu s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií); ohlasy čtenářů/diváků/posluchačů na pořad, formulace názorů, napsání souhlasné či nesouhlasné reakce

- jazykové podmínky, tvůrčí psaní
- tvůrčí činnosti
- prezentace zájmové aktivity

2. ročník - Očekávané výstupy

Jazyk a jazyková komunikace

Žák

- v mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování)
- v mluveném projevu vhodně užívá neverbálních prostředků řeči
- v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu
- v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu
- ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovotvorných a syntaktických principů českého jazyka
- využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího
- v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtin
- používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu
- při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky
- pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty
- efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)

Učivo

Zvuková a grafická stránka jazyka

- zásady spisovné výslovnosti; zvukové prostředky souvislé řeči; základní principy českého pravopisu a nejčastější odchylky od nich - průběžné opakování

Morfologie

- deklinace cizích substantiv
- adjektiva, zájmena, číslovky – obtížné jevy
- neohebné slovní druhy
- průběžné procvičování obtížných jevů

Syntax

- opakování - základní principy větné stavby (větné členy, věty, souvětí a jejich vztahy)
- aktuální členění výpovědi
- narativní postupy (řeč přímá, nepřímá, nevlastní přímá, polopřímá)

Stylistika

- slohotvorní činitelé objektivní a subjektivní – opakování
- funkční styly a jejich realizace v textech – opakování

Charakteristika, popis

- znaky, kompozice, jazykové prostředky
- charakteristika vnější, vnitřní, přímá, nepřímá
- charakteristika literární postavy
- popis, líčení

Odborný funkční styl

- znaky, kompozice, jazykové prostředky
- konektory textu, textové orientátory
- základní slohové útvary odborné komunikace – monografie, studie, přednáška
- odborný článek, profilová práce

Komunikace a rétorika

- komunikační strategie (adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera)
- míra připravenosti, oficiálnosti a formálnosti
- příprava a realizace řečnického vystoupení

Průběžně

- komplexní jazykové a větné rozbory
- lektorská praxe
- tvůrčí psaní
- jazykové podmínky
- kontrolní diktáty, kompozice, pravopisná cvičení, korektury
- didaktické testy

LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

Žák

- rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým
- objasní rozdíly mezi fiktivním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí
- na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu
- rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře
- rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu
- při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje znalosti o literárních žánrech a literárněvědných termínech
- identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře
- odhalí smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí
- samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl
- vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)
- využívá informací z odborné literatury, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje
- získané schopnosti tvořivě využívá v činnostech rozvíjejících jeho individuální styl

Učivo

Vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury (přesah: D)

3. fáze národního obrození v české literatuře a kultuře

- Tyl, Mácha, Erben, Havlíček Borovský, Němcová, Sabina aj.

Realismus ve světové literatuře 19.století

- Balzac, Twain, Swift, Dickens, Stendhal, Maupassant, Tolstoj, Gogol, Čechov, Dostojevskij, aj.

Česká literatura v 2.polovině 19.století

- Májovci – Hálek, Neruda, Světlá
- ruchovsko-lumírovské spory o umění – Arbes, Sládek, Čech, Vrchlický, Zeyer
- venkovská próza – Holeček, Stašek, Nováková, Klosterman
- literatura realisticko-naturalistické orientace – realistické drama (Mrštíci, Stroupežnický), vesnická próza (Baar, Rais), český naturalismus (Šlejhar, Čapek – Chod)

Konec století v evropské literatuře – literární moderna

- impresionismus, symbolismus, expresionismus, dekadence, naturalismus, secese, civilismus
- moderní francouzská a angl. lit. - Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé, Wilde, Whitman, aj.

Česká moderna přelomu století

- generace 90.let, Manifest České moderny, Katolická moderna, Machar, Sova, Březina, Hlaváček, Šalda, aj.

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum; rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit
- posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, tvrzení argumentačně podpoří všestrannou analýzou
- rozliší různé kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech, ať už individuálně nebo jako člen tvůrčího týmu

Učivo

Komunikační strategie a situace – adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera; vyjadřování přímé a nepřímé, jazyková etiketa; text jako komunikát a jeho funkce – sebevyjádření, apel, přesvědčování, argumentace, kontakt aj. jako dominantní funkce komunikátu; komunikační situace – prostředí, účastníci komunikace, jejich role; míra připravenosti, oficiálnosti, formálnosti, veřejnosti komunikace; mluvenost a psanost

Vlastní tvorba a její ohlas – příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, popřípadě zvukového a obrazového záznamu s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií); ohlasy čtenářů/diváků/posluchačů na pořad, formulace názorů, napsání souhlasné či nesouhlasné reakce

- jazykové podmínky, tvůrčí psaní
- tvůrčí činnosti
- prezentace zájmové aktivity

3. ročník - Očekávané výstupy

Jazyk a jazyková komunikace

Žák

- v mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování)
- v mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči
- v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu
- v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu
- ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovtvorných a syntaktických principů českého jazyka
- využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření

myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědí a k odlišení záměru mluvčího

- v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny
- používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu
- při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky
- pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty
- efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet)

Učivo

Zvuková a grafická stránka jazyka

- zásady spisovné výslovnosti; zvukové prostředky souvislé řeči; základní principy českého pravopisu a nejčastější odchylky od nich - průběžné opakování

Morfologie

- slovesa – tvary a užití přechodníků
- zájmena – tvary a užití zájmena jenž, týž/tentýž apod.

Syntax

- opakování - základní principy větné stavby (větné členy, věty, souvětí a jejich vztahy)
- aktuální členění výpovědi
- základy valenční a textové syntaxe
- odchylky od pravidelné větné stavby

Stylistika

- slohotvorní činitelé objektivní a subjektivní – opakování
- funkční styly a jejich realizace v textech – opakování

Administrativní funkční styl

- znaky, kompozice, jazykové prostředky
- motivační dopis, životopis
- otevřený dopis
- žádost, stížnost, objednávka\

Úvaha

- znaky, kompozice, jazykové prostředky – opakování
- charakteristika úvahového postupu
- aplikovaný úvahový postup v odborném, publicistickém a uměleckém textu
- eseje – znaky, vztah k úvaze

Recenze, kritika, polemika

- znaky, kompozice, jazykové prostředky

Komunikace a rétorika

- komunikační strategie (adresnost, volba jazykového útvaru, prostředků verbálních a neverbálních s ohledem na partnera)

- míra připravenosti, oficiálnosti a formálnosti
- příprava a realizace řečnického vystoupení

Průběžně

- komplexní jazykové a větné rozbor
- tvůrčí psaní
- kontrolní diktáty, kompozice, pravopisná cvičení, korektury
- didaktické testy – příprava na maturitu

LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

- rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým
- objasní rozdíly mezi fiktivním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí
- na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu
- rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře
- rozezná typy promluv a vypravěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu
- při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje znalosti o literárních žánrech a literárněvědných termínech
- identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře
- odhalí smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí
- samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl
- vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)
- využívá informací z odborné literatury, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje
- získané schopnosti tvořivě využívá v činnostech rozvíjejících jeho individuální styl

Učivo

Vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury (přesah: D)

Česká literatura na začátku 20. století

- Bezruč, generace buřičů – Šrámek, Toman, Gellner, Dyk

Předválečná avantgarda ve světové literatuře

- avantgardní proudy, jejich programy, autoři, vliv na českou kulturu – futurismus, kubismus, kubofuturismus, expresionismus, dadaismus, surrealismus, aj.

Světová literatura v 1. polovině 20. století

Ohlas války v jednotlivých národních literaturách, ztracená generace v USA

- Francie – Barbusse, Roland, de Saint - Exupéry

- Rusko – Bunin, Babel, Pasternak
- Německo – Remarque, Zweig, bratři Mannové
- anglo-americká tvorba – Steinbeck, Faulkner, Lewis, Hemingway, Shaw

Počátky moderní prózy

- Joyce, Proust, Bulgakov, Kafka, Orwel, Zamjatin, Gide

Česká literatura - 10. léta

1. vlna avantgardy v Čechách

- předválečná moderna – Neumann, Osma, Almanach na r. 1914
- český expresionismus – Deml, Reynek, Weiner, Klíma

Česká literatura – 20. a 30. léta

Poezie

- proletářská poezie - Wolker, Seifert, aj.
- poetismus - Seifert, Vančura, aj.
- surrealismus – Nezval
- spirituální poezie - Halas, Zahradníček, Holan, Hora, Seifert, Hrubín, aj.

Próza

- odraz války v české lit. - legionářská literatura (John, Kratochvíl), J. Hašek
- levicový proud – Olbracht, Vančura
- demokratický proud – Čapek, Poláček
- katolický a spirituální proud – Durych, Čep
- psychologická lit. – Havlíček, Hostovský
- společenský román – ruralisté

Drama

- avantgardní divadlo – Osvobozené divadlo, V + W

Průběžně - opakování

Interpretace textu

- interpretační postupy a konvence, význam a smysl, jazykové, kompoziční a tematické prostředky výstavby literárního díla
- tropy; figury; rytmus, rým a zvukové prostředky poezie; monolog, dialog, přímá a nepřímá řeč, nevlastní přímá a polopřímá řeč; typy kompozice; motiv, téma
- text a intertextovost – kontext, vliv a způsoby mezitextového navazování a mezitextové komunikace (motto, citát, aluze), hraniční rysy textu (předmluva, doslov, ilustrace, obálka; autorský komentář, recenze)

Příprava seznamu četby k maturitě

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

Žák

- volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum
- posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou

- rozliší různé kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech

Učivo

Kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení

- přehled mediální scény - noviny, časopisy, rozhlasové a televizní vysílání, internetové stránky, sociální sítě, aj.
- dezinformace, fake news, manipulace v médiích
- zdroje informací, ověřování pravdivosti, důvěryhodnost informací

Vlastní tvorba a její ohlas – příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, popřípadě zvukového a obrazového záznamu s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií; ohlasy čtenářů/diváků/posluchačů na pořad, formulace názorů, sepsání souhlasné či nesouhlasné reakce

- jazykové podmínky, tvůrčí psaní
- tvůrčí činnosti
- prezentace zájmové aktivity

3. ročník - Očekávané výstupy Jazyk a jazyková komunikace

Žák

- odlišuje různé variety národního jazyka a vhodně jich využívá ve svém jazykovém projevu v souladu s komunikační situací
- při analýze vybraných textů popíše základní rysy češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence
- v mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči (modulace síly, výšky hlasu a tempa řeči; umístění přízvuků a pauz, správné frázování)
- v mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči
- v písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou příruček řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu
- v písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu k sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a k adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu
- ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovotvorných a syntaktických principů českého jazyka
- využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího k vhodnému vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího
- v mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny
- používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu

- při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky
- pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy, konspekty
- efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie)

Učivo

Čeština a příbuzné jazyky z pohledu vývojového

- indoevropské jazyky
- čeština a slovanské jazyky
- vývoj českého jazykového systému

Obecné poučení o jazyku a řeči

- národní jazyk a jeho útvary
- funkční diferenciací současného jazyka
- jazyková kultura
- mužský a ženský způsob komunikace
- prostředky verbálního humoru

Průběžné opakování a procvičování učiva z fonetiky, fonologie, grafémiky, morfologie, lexikologie, syntaxe

Stylistika

- funkční styly – opakování
- stylová diferenciací češtiny – příslušnost jaz. projevů k vyššímu nebo nižšímu stylu

Umělecký styl mezi ostatními funkčními styly

- znaky, jazyk, útvary
- monolog a dialog – výstavba dialogu, vztah otázka-odpověď
- druhy literárního dialogu
- esej, povídka, novela, vypravování s uměleckými prvky

Řečnický funkční styl

- rétorika – veřejný projev

Průběžně

- návraty k problematickým oblastem
- komplexní jazykové a větné rozbory
- didaktické testy – příprava na maturitu
- tvůrčí psaní
- kontrolní diktáty, kompozice, pravopisná cvičení, korektury

LITERÁRNÍ KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

- rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým

- objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí
- na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu
- rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře
- rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu
- při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje znalosti o literárních žánrech a literárněvědných termínech
- identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře
- postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí
- rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní
- samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl
- vystihne podstatné rysy starověkých literatur
- vysvětlí specifičnost vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnosti a jejich příčiny)
- tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl

Učivo

Vývoj literatury v kontextu dobového myšlení, umění a kultury (přesah: D)

Česká literatura v době okupace

- charakter tvorby
- poezie národního ohrožení - Halas, Hora, Seifert
- mladá poezie - Skupina 42 – Orten, Kolář, Blatný, Kainar; Bednář
- próza – historická, psychologická, pokračující tendence předválečné prózy
- divadlo

Proměny světové literatury po r. 1945

- téma války - R.Merle, J.Heller, N.Mailer, W.Styron
- existencialismus (Sartre, Camus)
- moderní realismus (neorealismus - Moravia, Fellini, rozhněvaní mladí muži – Amis, Skupina 47 – Böll, Grass)
- socialis. realismus a sovětská literatura (Solženicyn, Pasternak, Ajtmatov, Vysockij)
- beatníci (Kerouack, Ginsberg)
- magický realismus (Marquez)
- postmodernismus a nový román (Ecco, Kundera)
- absurdní drama (Beckett, Ionesco, Vonnegut)
- fantazijní literatura (Bradbury, Tolkien)

- okrajová literatura (detektivky, ságy, sociologický román)

Česká literatura po r. 1945

- chronologický vývoj, 1945-48, 50. léta, 60. léta, normalizace
- 3 linie v literatuře:
 - ineditní (surrealisté, katolíci, underground)
 - exilová (osobnosti, časopisy, nakladatelství)
 - vydávaná

Próza 60. let (1956-68)

- téma okupace a židovství – Lustig, Fuchs, Pavel, Škvorecký, Valenta
- historická próza – Neff, Šotola
- konfrontační próza – Kundera, Vaculík, Klíma
- fantazijní a experimentální próza - Vyskočil
- Hrabal, Páral

Literatura 70. a 80. let

- vydávaná – zákazy a návraty
- samizdatová – edice, prohibiční autoři, písničkáři, underground
- exilová – nakladatelství, časopisy, autoři

Literatura po roce 1989

- Ajvaz, Topol, Viewegh, Šabach, Urban, Balabán
- současné české autorky: Androniková, Hůlová, Tučková, Mornsteinová, Denemarková

Poválečná česká poezie

- těsně po válce (Nezval, Seifert, Holan, Zahradníček, Hrubín, Mikulášek, Kolář, Kainar)
- 50. léta
- 60. léta – situace kulturně politická – uvolnění napětí
- nové časopisy – Host do domu, Květen
- nástup mladé generace Skácel, Wernisch, Hrabě
- experimentální tvorba – Kolář, Grögerová – Hiršal
- opět mohou publikovat – Holan, Seifert, Reynek

Divadlo a drama po r. 1945

- vývoj divadelní scény v ČR
- divadla malých forem
- absurdní drama V. Havel, P. Kohout
- divadlo a film, filmové adaptace slavných děl

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

Očekávané výstupy

žák

- volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera a publikum
- posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří jeho všestrannou analýzou

- rozliší různé kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení
- získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech

Učivo

Kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení

- přehled mediální scény - noviny, časopisy, rozhlasové a televizní vysílání, internetové stránky, sociální sítě, aj.
- dezinformace, fake news, manipulace v médiích
- zdroje informací, ověřování pravdivosti, důvěryhodnost informací

Vlastní tvorba a její ohlas – příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, popřípadě zvukového a obrazového záznamu s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií; ohlasy čtenářů/diváků/posluchačů na pořad, formulace názorů, sepsání souhlasné či nesouhlasné reakce.

ANGLICKÝ JAZYK

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení	Učitel <ul style="list-style-type: none">- zařazuje na začátek hodiny krátké aktivity, kterými uvádí a přibližuje novou látku;- uvádí novou gramatiku poukázáním na souvislost s gramatikou již probranou;- zadává otázky a úkoly k nové látce, aby měl zpětnou vazbu, zda žák vše pochopil;- zařazuje do hodiny různá cvičení k upevnění látky;- pochvalami povzbuzuje žáky v rozšiřování svých znalostí a motivuje je pro další učení střídáním různých výukových metod;
Kompetence k řešení problémů	Učitel <ul style="list-style-type: none">- zařazuje do výuky práci ve dvojicích, při které hledají společné řešení problémové situace či úkolu, přičemž každý z dvojice má jen polovinu informací;- zadává žákům úkoly z CD-ROM, při kterých žáci procvičují látku interaktivním způsobem;- poskytuje žákům modelové ukázky různých forem písemného projevu a vyžaduje od nich vlastní, kreativní písemnou práci na zadané téma;- zadává za domácí úkol problémové úkoly a na následující hodině diskutuje se žáky jejich způsoby řešení daného úkolu;
Kompetence komunikativní	Učitel <ul style="list-style-type: none">- zařazuje do hodin simulaci komunikativních situací, ve kterých si žák rozvíjí aktuální slovní zásobu;- učí žáky správnou výslovnost ve speciálních cvičeních;- zařazuje do hodin poslech hovorové gramatiky;- zadává praktická cvičení k nácviku tvorby delší písemného projevu;
Kompetence sociální a personální	Učitel <ul style="list-style-type: none">- vybírá témata z každodenního života, která jsou blízká mladým lidem;- nabízí žákům dle jejich individuální potřeby poslechová cvičení, navíc zařazuje do hodin písně k sebereflexi vlastní výslovnosti;- nechává žáky domluvit se na společné odpovědi na problémovou otázku;- vede žáky k sebehodnocení vlastní výslovnosti a kontroly porozumění slyšeného nabízením následné transkripce slyšeného textu;- pravidelně zařazuje do výuky kontrolní cvičení a aktivity, a posiluje tak sebereflexi žáků;

Kompetence občanská	<p>Učitel</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznamuje žáky s různými aspekty každodenního života lidí z různých zemí v Evropě; - využívá historických a kulturních rozdílů anglicky mluvících zemí k uchopení lexikálních a gramatických zvláštností anglického jazyka; - vyžaduje od žáků vyjádření osobního názoru a zaujetí vlastního stanoviska k problémovému tématu; - pomocí témat vtahuje žáka do mezinárodního multikulturního prostředí, zařazuje do výuky aktuální témata; - vhodnými otázkami a formulováním svého názoru vybízí žáka k zaujetí stanoviska k hlavní myšlence slyšeného nebo čteného textu;
Kompetence k podnikavosti	<p>Učitel</p> <ul style="list-style-type: none"> - poskytuje všem žákům dostatek slovní zásoby a gramatických struktur k úspěšnému zvládnutí běžných životních situací; - dbá na systematickou práci žáků jak na hodinách, tak při vypracování domácích úkolů; - vhodným výběrem témat pomáhá žákům zvládnout s jistotou a samostatně životní situace, ve kterých musí použít anglický jazyk; - zařazuje do hodin aktivity, při kterých se mohou žáci individuálně projevit; - zařazuje do hodin krátké epizody na DVD nebo videu, kterými žáky motivuje k zdokonalování výslovnosti, plynulosti projevu a adekvátnímu využívání slovní zásoby a osvojených jazykových frází;

1. ročník RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu složitějšího obsahu na aktuální téma, postihne jeho hlavní a doplňující informace
- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různý styl, citové zabarvení, názory a stanoviska jednotlivých mluvčích
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického čteného textu či písemného projevu složitějšího obsahu na aktuální téma
- identifikuje strukturu textu a rozliší hlavní a doplňující informace
- vyhledá a shromáždí informace z různých textů na méně běžné, konkrétní téma a pracuje se získanými informacemi
- odvodí význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby, kontextu, znalosti tvorby slov a internacionalismů
- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média
- čte s porozuměním literaturu ve studovaném jazyce
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- formuluje svůj názor srozumitelně, gramaticky správně, spontánně a plynule
- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý autentický text se slovní zásobou a jazykovými strukturami odpovídajícími náročnějšímu textu
- přednese souvislý projev na zadané téma
- sestaví souvislý text na širokou škálu témat a vyjádří své stanovisko
- podrobně popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související

- logicky a jasně strukturuje formální i neformální písemný projev různých slohových stylů
- s porozuměním přijímá a srozumitelně i gramaticky správně předává obsahově složitější informace
- používá bohatou všeobecnou slovní zásobu k rozvíjení argumentace, aniž by redukoval to, co chce sdělit
- využívá výkladové a odborné slovníky při zpracování písemného projevu na neznámé téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- vyjádří a obhájí své myšlenky, názory a stanoviska vhodnou písemnou i ústní formou
- adekvátně a gramaticky správně okomentuje a prodiskutuje odlišné názory různých faktografických i imaginativních textů
- reaguje spontánně a gramaticky správně v složitějších, méně běžných situacích užitím vhodných výrazů a frazeologických obrátů
- komunikuje plynule a foneticky správně na témata abstraktní i konkrétní v méně běžných i odborných situacích
- při setkání s rodilými mluvčími zahájí, vede a zakončí dialog a zapojí se do živé diskuse na různá témata týkající se odbornějších zájmů

Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata)

- Projekty (Ge, F, ZSV, Z)
- Poslech a práce s písněmi (Čj)
- Procvičování stylů (Čj)
- Vztahy mezi lidmi (ZSV)

2. ročník RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu složitějšího obsahu na aktuální téma, postihne jeho hlavní a doplňující informace
- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různý styl, citové zabarvení, názory a stanoviska jednotlivých mluvčích
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického čteného textu či písemného projevu složitějšího obsahu na aktuální téma
- identifikuje strukturu textu a rozliší hlavní a doplňující informace
- vyhledá a shromáždí informace z různých textů na méně běžné, konkrétní téma a pracuje se získanými informacemi
- odvodí význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby, kontextu, znalosti tvorby slov a internacionalismů
- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média
- čte s porozuměním literaturu ve studovaném jazyce
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- formuluje svůj názor srozumitelně, gramaticky správně, spontánně a plynule
- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý autentický text se slovní zásobou a jazykovými strukturami odpovídajícími náročnějšímu textu
- přednese souvislý projev na zadané téma
- sestaví souvislý text na širokou škálu témat a vyjádří své stanovisko
- podrobně popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související
- logicky a jasně strukturuje formální i neformální písemný projev různých slohových stylů
- s porozuměním přijímá a srozumitelně i gramaticky správně předává obsahově složitější informace
- používá bohatou všeobecnou slovní zásobu k rozvíjení argumentace, aniž by redukoval to, co chce sdělit
- využívá výkladové a odborné slovníky při zpracování písemného projevu na neznámé téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- vyjádří a obhájí své myšlenky, názory a stanoviska vhodnou písemnou i ústní formou
- adekvátně a gramaticky správně okomentuje a prodiskutuje odlišné názory různých faktografických i imaginativních textů
- reaguje spontánně a gramaticky správně v složitějších, méně běžných situacích užitím vhodných výrazů a frazeologických obrátů
- komunikuje plynule a foneticky správně na témata abstraktní i konkrétní v méně běžných i odborných situacích
- při setkání s rodilými mluvčími zahájí, vede a zakončí dialog a zapojí se do živé diskuse na různá témata týkající se odbornějších zájmů

Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata)

- Projekty a expedice (*Ge, F, ZSV, Z*)
- Poslech a práce s písněmi (*Čj*)
- Procvičování stylů, psaní biografie, žurnalistika, světová literatura (W. H. Auden) (*Čj, PT Mediální výchova*)
- Příprava na povolání, rodina (různé pohledy na tytéž rodinné vztahy) (*ZSV*)

3. ročník RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu složitějšího obsahu na aktuální téma, postihne jeho hlavní a doplňující informace
- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různý styl, citové zabarvení, názory a stanoviska jednotlivých mluvčích
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického čteného textu či písemného projevu složitějšího obsahu na aktuální téma
- identifikuje strukturu textu a rozliší hlavní a doplňující informace

- vyhledá a shromáždí informace z různých textů na méně běžné, konkrétní téma a pracuje se získanými informacemi
- odvodí význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby, kontextu, znalosti tvorby slov a internacionalismů
- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média
- čte s porozuměním literaturu ve studovaném jazyce
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- formuluje svůj názor srozumitelně, gramaticky správně, spontánně a plynule
- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý autentický text se slovní zásobou a jazykovými strukturami odpovídajícími náročnějšímu textu
- přednese souvislý projev na zadané téma
- sestaví souvislý text na širokou škálu témat a vyjádří své stanovisko
- podrobně popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související
- logicky a jasně strukturuje formální i neformální písemný projev různých slohových stylů
- s porozuměním přijímá a srozumitelně i gramaticky správně předává obsahově složitější informace
- používá bohatou všeobecnou slovní zásobu k rozvíjení argumentace, aniž by redukoval to, co chce sdělit
- využívá výkladové a odborné slovníky při zpracování písemného projevu na neznámé téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- vyjádří a obhájí své myšlenky, názory a stanoviska vhodnou písemnou i ústní formou
- adekvátně a gramaticky správně okomentuje a prodiskutuje odlišné názory různých faktografických i imaginativních textů
- reaguje spontánně a gramaticky správně v složitějších, méně běžných situacích užitím vhodných výrazů a frazeologických obrátů
- komunikuje plynule a foneticky správně na témata abstraktní i konkrétní v méně běžných i odborných situacích
- při setkání s rodilými mluvčími zahájí, vede a zakončí dialog a zapojí se do živé diskuse na různá témata týkající se odbornějších zájmů

Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata)

- Projekty a expedice (Ge, F, ZSV, Z)
- Poslech a práce s písněmi (Čj)
- Procvičování stylů (Čj)

4. ročník RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického ústního projevu složitějšího obsahu na aktuální téma, postihne jeho hlavní a doplňující informace

- rozliší v mluveném projevu jednotlivé mluvčí, identifikuje různý styl, citové zabarvení, názory a stanoviska jednotlivých mluvčích
- porozumí hlavním bodům a myšlenkám autentického čteného textu či písemného projevu složitějšího obsahu na aktuální téma
- identifikuje strukturu textu a rozliší hlavní a doplňující informace
- vyhledá a shromáždí informace z různých textů na méně běžné, konkrétní téma a pracuje se získanými informacemi
- odvodí význam neznámých slov na základě již osvojené slovní zásoby, kontextu, znalosti tvorby slov a internacionalismů
- využívá různé druhy slovníků, informativní literaturu, encyklopedie a média
- čte s porozuměním literaturu ve studovaném jazyce
- postihne zápletku i sled událostí ve filmu či hře

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- formuluje svůj názor srozumitelně, gramaticky správně, spontánně a plynule
- volně a srozumitelně reprodukuje přečtený nebo vyslechnutý autentický text se slovní zásobou a jazykovými strukturami odpovídajícími náročnějšímu textu
- přednese souvislý projev na zadané téma
- sestaví souvislý text na širokou škálu témat a vyjádří své stanovisko
- podrobně popíše své okolí, své zájmy a činnosti s nimi související
- logicky a jasně strukturuje formální i neformální písemný projev různých slohových stylů
- s porozuměním přijímá a srozumitelně i gramaticky správně předává obsahově složitější informace
- používá bohatou všeobecnou slovní zásobu k rozvíjení argumentace, aniž by redukoval to, co chce sdělit
- využívá výkladové a odborné slovníky při zpracování písemného projevu na neznámé téma

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- vyjádří a obhájí své myšlenky, názory a stanoviska vhodnou písemnou i ústní formou
- adekvátně a gramaticky správně okomentuje a prodiskutuje odlišné názory různých faktografických i imaginativních textů
- reaguje spontánně a gramaticky správně v složitějších, méně běžných situacích užitím vhodných výrazů a frazeologických obrátů
- komunikuje plynule a foneticky správně na témata abstraktní i konkrétní v méně běžných i odborných situacích
- při setkání s rodilými mluvčími zahájí, vede a zakončí dialog a zapojí se do živé diskuse na různá témata týkající se odbornějších zájmů

Přesahy a vazby (mezipředmětové vztahy, průřezová témata)

- Procvičování stylů (Čj)

NĚMECKÝ JAZYK

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Cílem výuky Německého jazyka je dosažení komunikační kompetence, která vytváří předpoklady pro mezinárodní komunikaci. Aktivní znalost cizího jazyka je ale v současné době nezbytná i pro osobní potřebu studenta, neboť mu usnadňuje přístup k aktuálním informacím, studijním materiálům a osobním kontaktům. Hlavní důraz je tedy ve výuce německého jazyka kladen na rozvoj všech řečových dovedností, tj. receptivních, produktivních i interaktivních. Předmět směřuje k tomu, aby se studenti byli schopni dorozumět v cizojazyčném prostředí v běžných situacích. Čtení a písemné vyjadřování nabývá postupně na významu (stylistika). Prohlubují se znalosti v oblasti jazykových prostředků, tj. slovní zásoby, včetně nejběžnější frazeologie a odborné terminologie, mluvnice, zvukové a grafické stránky jazyka.

Stále více se pracuje s autentickými materiály různého druhu (tištěnými i audiovizuálními), více se do výuky zařazuje integrované používání cizího jazyka v kombinaci s PC, internetem a AI, které jazykovou výuku zefektivňují a studenty motivují. Prohlubuje se povědomí studentů o kultuře a reáliích německy mluvících zemí, rozšiřují jejich kulturní obzory i schopnost tolerance k odlišnostem.

Kromě vyučovacích hodin mají studenti možnost využít německý jazyk v rámci programů projektových dní, studijních výjezdů či v rámci zpracování komplexních výzkumných a tvůrčích projektů. Německý jazyk je zde využíván v integraci s jinými předměty a to především jako prostředek komunikace.

Realizaci vzdělávacího obsahu některých průřezových témat i mezioborové přesahy shrnuje následující přehled:

a) Občan v demokratické společnosti (PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech a Multikulturní výchova; přesah: ZSV)

Studenti jsou vedeni k tomu, aby diskutovali o citlivých a kontroverzních otázkách, hledali kompromisní řešení. Angažovali se nejen ve vlastní prospěch, ale i pro veřejné zájmy a ve prospěch lidí v jiných zemích a na jiných kontinentech. Vážili si materiálních a duchovních hodnot a snažili se je chránit. Byli tolerantní a respektovali tradice a společenské zvyklosti daného sociokulturního prostředí a aktivně vystupovali proti projevům rasové nesnášenlivosti a xenofobie.

b) Člověk a životní prostředí (PT Environmentální výchova; přesah: Bi, ZSV)

Studenti jsou vedeni k tomu, aby poznávali svět a učili se mu rozumět, chápali význam strategie udržitelného rozvoje světa a seznamovali se s jejím zajišťováním v zemích dané jazykové oblasti. Chápali a respektovali nutnost ekologického chování v souvislosti s lidským zdravím.

c) Základy společenských věd

Studenti jsou vedeni k tomu, aby znali alternativy uplatnění jazykového vzdělání na trhu práce.

d) Informatika

Studenti jsou vedeni k tomu, aby používali internet pro vyhledávání doplňujících informací a aktuálních údajů z oblasti společensko-politického a kulturního dění v zemích dané oblasti.

1. ročník RECEPTIVNÍ A ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu
- rozumí obsahu jednoduchých textů v učebnicích a obsahu autentických materiálů s využitím vizuální opory, v textech vyhledá známé výrazy, fráze a odpoví na otázky
- rozumí jednoduché a zřetelně vyslovované promluvě a konverzaci
- používá dvojjazyčný slovník

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy
- písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty
- stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace
- vyžádá jednoduchou informaci

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích

Učivo

- jednoduchá sdělení – omluva, reakce na omluvu, poděkování a reakce na poděkování, prosba, žádost, blahopřání, žádost o pomoc, nabídnutí pomoci
- tematické okruhy- škola, bydlení, zaměstnání, volný čas a zájmová činnost, sport, město, nákupy
- slovní zásoba a tvoření slov – rodina, škola, prodejny a obchodní sítě, sporty, volnočasové aktivity, názvy povolání, zařízení bytu, místnosti v domě, popis cesty, realie německy mluvících zemí
- výslovnost – /ä/, /ö/, /ü/; přízvučné/nepřízvučné slabiky, intonace, slovní přízvuk, melodie věty
- gramatické struktury a typy vět – oznamovací věty kladné a záporné, otázky, rozkazovací způsob, způsobová slovesa, předložky se 3. a 4. pádem, souvětí souřadné, čas minulý – perfektum, préteritum – pravidelná slovesa, budoucí čas, vzájemné postavení příslovečných určení, větný rámec, některé typy vedlejších vět, skloňování přídavných jmen po členu určitém a neurčitém

Konkrétní vazby na vzdělávací obsah průřezových témat a dalších předmětů

- PT Osobnostní a sociální výchova – vztahy mezi lidmi, já a společnost, já a budoucnost, rodina, morálka všedního dne, hodnotové řebříčky
- PT Multikulturní výchova: realie, zvyky, odlišnosti mezi Němci a Čechy
- Z: orientace v mapě

2. ročník RECEPTIVNÍ A ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- rozumí přiměřeným souvislým projevům (monografickým i dialogickým) ve standardním řečovém tempu
- čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu
- čte s porozuměním věcně i jazykově přiměřené texty, orientuje se v textu,
- dovede nalézt hlavní myšlenky,
- odhaduje význam neznámých výrazů podle kontextu a způsobu tvoření
- dovede přeložit text a používat slovníky

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- sestaví jednoduché (ústní i písemné) sdělení týkající se situací souvisejících s životem v rodině, škole a probíranými tematickými okruhy
- písemně, gramaticky správně tvoří a obměňuje jednoduché věty a krátké texty
- stručně reprodukuje obsah přiměřeně obtížného textu, promluvy i konverzace
- vyžádá jednoduchou informaci
- formuluje vlastní myšlenky

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- jednoduchým způsobem se domluví v běžných každodenních situacích
- vysvětlí gramaticky správně své názory a stanoviska písemnou i ústní formou a v krátkém a jednoduchém projevu na téma osobních zájmů nebo každodenního života

Učivo

- jednoduchá sdělení – vyjádření lítosti, žádost o dovolení, prosba o pomoc, souhlas/nesouhlas, omluva, reakce na omluvu
- tematické okruhy - lékařství a zdravotní péče, turistický ruch, plány na dovolenou, lidské vlastnosti, oblečení, móda, zaměstnání, žádost o zaměstnání, nezaměstnanost, předpověď počasí, reálie německy mluvících zemí
- slovní zásoba a tvoření slov – nemoci, dopravní prostředky, zařízení bytu, potraviny, oblečení, povolání, počasí, gastronomie
- výslovnost – přízvuk, intonace, krátké a dlouhé samohlásky, výslovnost /p/, /t/, /k/, zdvojené samohlásky, dloužící /h/, dvojhlásky
- gramatické struktury a typy vět – souvětí souřadné, spojky ovlivňující/neovlivňující slovosled, minulý čas – perfektum- nepravidelná slovesa, způsobová slovesa, skloňování přídavných jmen, sloveso *werden*, účelové věty se spojkou *damit*/ konstrukce *um ...zu*, časové věty se spojkami *während*, *bevor*, *nachdem*

Konkrétní vazby na vzdělávací obsah průřezových témat a dalších předmětů

- *PT Osobnostní a sociální výchova*: hodnotové žebříčky, verbální – neverbální komunikace, rozvoj dobrých mezilidských vztahů
- *PT Multikulturní výchova*: kulturní rozdíly, zvyky, reálie
- *Z,D*: reálie německy mluvících zemí

3. ročník RECEPTIVNÍ A ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- rozumí přiměřeným souvislým projevům (monografickým i dialogickým) ve standardním řečovém tempu
- čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu
- čte s porozuměním věcně i jazykově přiměřené texty, orientuje se v textu,
 - dovede nalézt hlavní myšlenky
- rozumí informativnímu textu o anglicizmech v německém jazyce a o jejich typech
- rozumí jednodušším novinovým článkům
- odhaduje význam neznámých výrazů podle kontextu a způsobu tvoření
- dovede přeložit text a používat slovníky i elektronické

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- zvládá příslušnou slovní zásobu, hovoří o příslušných tématech
- rozumí složitějším řečovým projevům
- vypráví o emocích
- vyjadřuje předpoklady pomocí sloves v podmiňovacím způsobu
- vyjadřuje přání, vypráví o událostech a činnostech s použitím trpného rodu *sloves*
- cituje tiskové informace a názory v nich obsažené

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- domluví v běžných každodenních situacích, získá i poskytne informace
- používá stylisticky vhodné obraty umožňující nekonfliktní vztahy a komunikaci
- uplatňuje v komunikaci vhodně vybraná sociokulturní specifika daných zemí

Učivo

- jednoduchá sdělení – vyjádření emocí, vyžádání informací, prosba o pomoc, vyjádření přání, domluvení schůzky,
- tematické okruhy- maturita, inzeráty, budoucnost, mezilidské vztahy, sny, přání, vliv médií, reklama, rovnoprávnost žen a mužů, **cestování**, životní prostředí - recyklace, reálie německy mluvících zemí
- výslovnost – slovní přízvuk, intonace, krátké a dlouhé samohlásky, výslovnost /ng/ x /nk/; /z/ x /tz/; /ä/, /ö/, /ü/; melodie věty,
- gramatické struktury a typy vět – nepřímá otázka, souvětí se spojkou *obwohl/ trotzdem*, tázací zájmena *was für x welcher*; Konjunktiv II. opisný tvar *würde*+infinitiv, Konjunktiv II. sloves *sein, haben, werden*; vzažné věty; vazby sloves, podstatných a přídavných jmen, trpný rod, infinitivní konstrukce s *zu, um ...zu*

Konkrétní vazby na vzdělávací obsah průřezových témat a dalších předmětů

- *PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*: Evropa a svět nás zajímá (zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, život dětí v jiných zemích, zvyky a tradice jiných zemí), zdraví v globálním kontextu
- *PT Osobnostní a sociální výchova*: Kreativita (cvičení tvořivosti v mezilidských vztazích), komunikace, kooperace
- *PT Environmentální výchova*: recyklace, odpady
- *PT Multikulturní výchova*: kulturní rozdíly Němců a Čechů, reálie, zvyky, náboženství
- *PT Mediální výchova*: reklama, reklamní kampaň, příspěvek do časopisu

- D: významné osobnosti
- Z: realie německy mluvících zemí

4. ročník RECEPTIVNÍ A ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- rozumí přiměřeným souvislým projevům (monografickým i dialogickým) ve standardním řečovém tempu
- čte nahlas plynule a foneticky správně texty přiměřeného rozsahu
- čte s porozuměním věcně i jazykově přiměřené texty, orientuje se v textu,
- dovede nalézt hlavní myšlenky
- rozumí jednodušším novinovým článkům, rozumí textu o multikulturní společnosti
- odhaduje význam neznámých výrazů podle kontextu a způsobu tvoření
- dovede přeložit text a používat slovníky i elektronické

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- zvládá příslušnou slovní zásobu, hovoří o příslušných tématech
- rozumí složitějším autentickým řečovým projevům
- vypráví o emocích
- cituje tiskové informace a názory v nich obsažené
- poznává a popisuje známé německé osobnosti, ale také místa spojená s Německem
- hovoří na téma stereotypů
- prezentuje Českou republiku
- charakterizuje sám sebe ve srovnání s jinými národy

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- domluví v běžných každodenních situacích, získá i poskytne informace
- používá stylisticky vhodné obraty umožňující nekonfliktní vztahy a komunikaci
- uplatňuje v komunikaci vhodně vybraná sociokulturní specifika daných zemí

Učivo

- jednoduchá sdělení – vyjádření emocí – radosti, zklamání, naděje, nespokojenost; vyžádání informací, prosba o pomoc, vyjádření přání
- tematické okruhy- státní svátky, informace a média, kultura, životní prostředí, Německo a Němci, předsudky a klíše, životní standard, mezinárodní kuchyně
- slovní zásoba: druhy médií a jejich vliv, město, lidské vlastnosti, ekologie, gastronomie
- výslovnost – intonace, přízvučné/nepřízvučné předpony, přízvuk hlavní a vedlejší, melodie věty, přízvukování slov cizího původu
- gramatické struktury a typy vět – přičestí přítomné a minulé, německá synonymní slovesa, předložky s 2. pádem, zápor, číslovky, náhradní infinitiv, vedlejší věty s *dass* a *damit* , minulý čas – préteritum, perfektnum – nepravidelná slovesa, plusquamperfektnum, vespolné zájmeno *einander*, přirovnávací způsobové věty, vedlejší věty účinkové, porušování větného rámce po *wie* a *als*

Konkrétní vazby na vzdělávací obsah průřezových témat a dalších předmětů

- *PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*: Evropa a svět nás zajímá (zážitky a zkušenosti z Evropy a světa, život mladých lidí v jiných zemích, zvyky a tradice jiných zemí)
- *PT Osobnostní a sociální výchova*: hodnotové žebříčky, morálka všedního dne
- *PT Multikulturní výchova*: kulturní diference, lidské vztahy, multikulturalita
- *PT Mediální výchova*: reklama, reklamní kampaň, příspěvek do časopisu
- *D*: dějiny německy mluvících zemí; významní němečtí a rakouští skladatelé
- *Z*: realie německy mluvících zemí

MATEMATIKA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Cílem výuky matematiky je vypěstovat trvalý zájem o matematiku nejen jako o budoucí studijní obor, ale i jako základ pro další obory studia všech zaměření. V souladu s profilem absolventa školy každý žák dosahuje v matematické gramotnosti takové úrovně, aby splnil požadavky pro zahájení vysokoškolského studia humanitního, ekonomického nebo přírodovědného zaměření.

Matematické vzdělání napomáhá rozvoji abstraktního a analytického myšlení, rozvíjí logické usuzování, učí srozumitelné a věcné argumentaci. Proto je nezastupitelné jako základ studia všech oborů. Těžiště výuky matematiky spočívá v osvojení strategie řešení úloh a problémů, v ovládnutí nástrojů potřebných pro vysokoškolské studium i běžném životě, v pěstování schopnosti aplikace.

Matematickým vzděláním v průběhu gymnaziálního vzdělání významně přispíváme k utváření a rozvoji klíčových kompetencí žáků. Matematika totiž názorně demonstruje přechod od konkrétního k abstraktnímu, vyžaduje tvůrčí přístup a různorodé metody práce, podporuje samostatnost i nutnost spolupráce při řešení problémů, při hledání řešení je nutné vyjádřit své myšlenky a obhájit je a sledovat i jiný myšlenkový postup, který vede k cíli.

Ke splnění těchto cílů slouží kromě výuky ve škole i používání matematického aparátu v jiných předmětech (zejména F, Ch, Z, IT).

1. ročník ARGUMENTACE A OVĚŘOVÁNÍ

Očekávané výstupy

žák

- čte a zapisuje tvrzení v symbolickém jazyce matematiky
- užívá správně logické spojky a kvantifikátory
- rozliší definici a větu, rozliší předpoklad a závěr věty
- rozliší správný a nesprávný úsudek
- vytváří hypotézy, zdůvodňuje jejich pravdivost a nepravdivost, vyvrací nesprávná tvrzení
- zdůvodňuje svůj postup a ověřuje správnost řešení problému

Učivo

- **základní poznatky z matematiky** – výrok, definice, věta, důkaz
- **množiny** – inkluze a rovnost množin, operace s množinami

- **výroková logika**

ČÍSLO A PROMĚNNÁ

Očekávané výstupy

žák

- užívá vlastnosti dělitelnosti přirozených čísel
- operuje s intervaly, aplikuje geometrický význam absolutní hodnoty
- provádí operace s mocninami a odmocninami, upravuje číselné výrazy
- odhaduje výsledky numerických výpočtů a efektivně je provádí, účelně využívá kalkulátor
- upravuje efektivně výrazy s proměnnými, určuje definiční obor výrazu
- rozkládá mnohočleny na součin vytýkáním a užitím vzorců, aplikuje tuto dovednost při řešení rovnic a nerovnic
- řeší lineární a kvadratické rovnice a nerovnice, řeší soustavy rovnic, v jednodušších případech diskutuje řešitelnost nebo počet řešení
- rozlišuje ekvivalentní a neekvivalentní úpravy
- geometricky interpretuje číselné, algebraické a funkční vztahy, graficky znázorňuje řešení rovnic, nerovnic a jejich soustav
- analyzuje a řeší problémy, v nichž aplikuje řešení lineárních a kvadratických rovnic a jejich soustav

Učivo

- **číselné obory** – přirozená, celá, racionální a reálná čísla
- **mocniny** – mocniny s přirozeným, celým a racionálním exponentem, odmocniny
- **výrazy s proměnnými** – mnohočleny, lomené výrazy, výrazy s mocninami a odmocninami
- **rovnice a nerovnice** – lineární rovnice, nerovnice a jejich soustavy, kvadratická rovnice (diskriminant, vztahy mezi kořeny a koeficienty), rovnice a nerovnice v součtovém a podílovém tvaru, rovnice a nerovnice s absolutní hodnotou, rovnice s neznámou ve jmenovateli a pod odmocninou (*Přesah: Ch, F*)
-

2. ročník GEOMETRIE

Očekávané výstupy

žák

- používá geometrické pojmy, zdůvodňuje a využívá vlastnosti geometrických útvarů v rovině a v prostoru, na základě vlastností třídí útvary
- využívá náčrt při řešení rovinného nebo prostorového problému
- v úlohách početní geometrie aplikuje funkční vztahy, trigonometrii a úpravy výrazů, pracuje s proměnnými a iracionálními čísly
- řeší polohové a nepolohové konstrukční úlohy užitím všech bodů dané vlastnosti, pomocí shodných zobrazení a pomocí konstrukce na základě výpočtu

Učivo

- **geometrie v rovině** – rovinné útvary (klasifikace), obvody a obsahy; shodnost a podobnost trojúhelníků; Pythagorova věta a věty Euklidovy; množiny bodů dané vlastnosti; úhly v kružnici; shodná zobrazení; stejnoolehlost; konstrukční úlohy

ZÁVISLOSTI A FUNKČNÍ VZTAHY

Očekávané výstupy

žák

- načrtne grafy požadovaných funkcí (zadaných jednoduchým funkčním předpisem) a určí jejich vlastnosti
- formuluje a zdůvodňuje vlastnosti studovaných funkcí a posloupností
- využívá poznatky o funkcích při řešení rovnic a nerovnic, při určování kvantitativních vztahů
- aplikuje vztahy mezi hodnotami exponenciálních, logaritmických a goniometrických funkcí a vztahy mezi těmito funkcemi
- modeluje závislosti reálných dějů pomocí známých funkcí

Učivo

- **obecné poznatky o funkcích** – pojem funkce, definiční obor a obor hodnot, graf funkce, vlastnosti funkcí
- **funkce** – lineární funkce, kvadratická funkce, funkce absolutní hodnota, lineární lomená funkce, mocninné funkce, funkce druhá odmocnina, exponenciální, logaritmické a goniometrické funkce, vztahy mezi goniometrickými funkcemi (*Přesah: F, Ch, ZSV*)

GEOMETRIE

Očekávané výstupy

žák

- v úlohách početní geometrie aplikuje funkční vztahy, trigonometrii a úpravy výrazů, pracuje s proměnnými a iracionálními čísly

Učivo

- **goniometrické funkce, trigonometrie** – sinová a kosinová věta, řešení obecného trojúhelníku

3. ročník PRÁCE S DATY, KOMBINATORIKA, PRAVDĚPODOBNOST

Očekávané výstupy

žák

- řeší reálné problémy s kombinatorickým podtextem (charakterizuje možné případy, vytváří model pomocí kombinatorických skupin a určuje jejich počet)
- využívá kombinatorické postupy při výpočtu pravděpodobnosti, upravuje výrazy s faktoriály a kombinačními čísly
- diskutuje a kriticky zhodnotí statistické informace a daná statistická sdělení
- volí a užívá vhodné statistické metody k analýze a zpracování dat (využívá výpočetní techniku)
- reprezentuje graficky soubory dat, čte a interpretuje tabulky, diagramy a grafy, rozlišuje rozdíly v zobrazení obdobných souborů vzhledem k jejich odlišným charakteristikám

Učivo

- **kombinatorika** – elementární kombinatorické úlohy, variace, permutace a kombinace (bez opakování), binomická věta, Pascalův trojúhelník
- **pravděpodobnost** – náhodný jev a jeho pravděpodobnost, pravděpodobnost sjednocení a průniku jevů, nezávislost jevů
- **práce s daty** – analýza a zpracování dat v různých reprezentacích, statistický soubor a jeho charakteristiky (vážený aritmetický průměr, medián, modus, percentil, kvartil, směrodatná odchylka, mezikvartilová odchylka) (*Přesah: IT, F, Ch*)

GEOMETRIE

Očekávané výstupy

žák

- užívá různé způsoby analytického vyjádření přímky v rovině (geometrický význam koeficientů)
- řeší analyticky polohové a metrické úlohy o lineárních útvarech v rovině
- využívá charakteristické vlastnosti kuželoseček k určení analytického vyjádření
- z analytického vyjádření (z osové nebo vrcholové rovnice) určí základní údaje o kuželosečce
- řeší analyticky úlohy na vzájemnou polohu přímky a kuželosečky
- používá geometrické pojmy, zdůvodňuje a využívá vlastnosti geometrických útvarů v rovině a v prostoru
- využívá náčrt při řešení rovinného nebo prostorového problému
- zobrazí ve volné rovnoběžné projekci hranol a jehlan, sestrojí a zobrazí rovinný řez těchto těles
- řeší planimetrické a stereometrické problémy motivované praxí

Učivo

- **analytická geometrie v rovině** – vektory a operace s nimi; analytická vyjádření přímky v rovině, kuželosečky (kružnice, elipsa, parabola a hyperbola)
- **geometrie v prostoru** - polohové a metrické vlastnosti; základní tělesa, povrchy a objemy, volné rovnoběžné promítání

4. ročník ZÁVISLOSTI A FUNKČNÍ VZTAHY

Očekávané výstupy

žák

- řeší aplikační úlohy s využitím poznatků o funkcích a posloupnostech
- interpretuje z funkčního hlediska složené úrokování, aplikuje exponenciální funkci a geometrickou posloupnost ve finanční matematice

Učivo

- **posloupnost** – určení a vlastnosti posloupností, aritmetická a geometrická posloupnost

KOMPLEXNÍ ČÍSLA

Očekávané výstupy

žák

- chápe rozšíření číselného oboru z reálných na komplexní čísla
- umí zapsat komplexní číslo v algebraickém i goniometrickém tvaru
- zvládá základní operace s komplexními čísly
- umí řešit základní typy rovnic v oboru komplexních čísel

Učivo

- **komplexní čísla** – množina komplexních čísel, Gaussova rovina, algebraický tvar, goniometrický tvar; absolutní hodnota, argument; Moivreova věta a její užití; řešení lineární a kvadratické rovnice v oboru komplexních čísel

DIFERENCIÁLNÍ A INTEGRÁLNÍ POČET

Očekávané výstupy

žák

- chápe pojmy limita funkce, spojitost funkce v souvislosti s funkcemi
- rozumí pojmu derivace funkce, umí derivovat zadanou funkci
- chápe praktické využití derivací
- chápe pojem integrál, umí integrovat základní funkce a rozumí praktickým aplikacím integrálu

Učivo

- **základní pojmy a operace** – limita funkce, spojitost funkce, derivace; pravidla derivování, využití derivací pro vyšetření průběhu funkce; neurčitý a určitý integrál, pravidla integrování
- **aplikace diferenciálního a integrálního počtu** – příklady využití derivací ve fyzice (*Přesah: F*); výpočet plochy vymezené zadanými funkcemi

FYZIKA

Charakteristika učebního předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka je zaměřena na osvojení základních témat, které fyzika v současnosti zkoumá. Důraz je kladen na schopnost žáka reflektovat historický vývoj přístupu k příslušné problematice, ve kterém se vnitřní logika problematiky často odhalovala, a základní studované zákonitosti jednotlivých jevů experimentálně nebo teoreticky odvodit. V úzké vazbě na matematiku je dále kladen důraz na správnou aplikaci matematického aparátu i kvalitní způsob záznamu probíraných témat či realizovaných experimentů. Fyzika poskytuje podněty také pro osobnostní rozvoj studentů a jejich schopnost filozofické reflexe světa, neboť jakožto jedna z nejexaktnějších empirických věd dává odpovědi na mnohé odvěké otázky. Zároveň však ukazuje limity vědeckého poznání a podobně jako filozofie klade otázky týkající se základních věcí člověka (*PT Osobnostní a sociální výchova, ZSV*).

Klíčové kompetence, které jsou v rámci výuky fyziky zvláště rozvíjeny:

- kompetence k učení (podmínkový systém, práce s odbornou literaturou, praktická cvičení),
- kompetence k řešení problémů (B-podmínky, zapojení fyziky do výzkumných projektů v rámci expedice ad. a především řešení praktických problémů fyzikálního rázu v rámci praktických cvičení, příp. fyzikální interpretace reálných jevů okolo nás),
- komunikativní kompetence (prezentace B podmínek, vedení výuky vybraného tématu, prezentace předmětových projektů, diskuze při kolektivním řešení fyzikálních problémů).

1. ročník FYZIKÁLNÍ VELIČINY A JEJICH MĚŘENÍ

Očekávané výstupy

žák

- měří vybrané fyzikální veličiny vhodnými metodami, zpracuje a vyhodnotí výsledky měření
- rozliší skalární veličiny od vektorových a využívá je při řešení fyzikálních problémů a úloh
- zapisuje hodnoty fyzikálních veličin pomocí exponentu čísla 10
- upravuje výrazy a řeší jednoduché rovnice při řešení úloh
- zpracuje protokol o měření podle vzoru
- s porozuměním operuje se skalárními i vektorovými veličinami při řešení úloh

Učivo

- Soustava fyzikálních veličin a jednotek – Mezinárodní soustava jednotek (SI) a jednotky užívané spolu s jednotkami SI
- Absolutní a relativní odchylka měření
- Skalární a vektorové veličiny a základní operace s nimi

POHYB TĚLES A JEJICH VZÁJEMNÉ PŮSOBENÍ

Očekávané výstupy

žák

- užívá základní kinematické vztahy při řešení problémů a úloh o pohybech rovnoměrných a rovnoměrně zrychlených/zpomalených
- určí v konkrétních situacích síly a jejich momenty působící na těleso a určí výslednici sil
- využívá (Newtonovy) pohybové zákony k předvídání pohybu těles
- využívá zákony zachování některých důležitých fyzikálních veličin při řešení problémů a úloh
- využívá představy hmotného bodu při řešení úloh
- rozhodne, o jaký druh pohybu se jedná
- sestrojí grafy závislosti dráhy a rychlosti na čase a využívá tyto grafy k řešení úloh
- uvede příklady pohybových a deformačních účinků síly na těleso
- určí graficky a v jednoduchých případech i početně výslednici dvou sil působící v jednom bodě
- využívá zákon zachování hybnosti při řešení úloh a problémů včetně úloh z praxe
- uvede příklady užitečného a škodlivého tření v praxi
- zná souvislost mezi prací a změnou mechanické energie
- zakreslí síly vzájemného gravitačního působení
- rozlišuje pojmy gravitační a tíhová síla
- řeší úlohy na vrhy těles
- popíše možné tvary trajektorie tělesa při pohybu v centrálním poli Země
- řeší úlohy použitím třetího Keplerova zákona
- zná základní astronomické jednotky
- zná oběžnou dobu Měsíce a Slunce
- vysvětlí princip zatmění Slunce a Měsíce
- chápe, čím jsou způsobeny slapové jevy

Učivo

- **Kinematika pohybu** – vztažná soustava; poloha a změna polohy tělesa, jeho rychlost a zrychlení
- **Dynamika pohybu** – hmotnost a síla; první, druhý a třetí pohybový zákon, inerciální soustava, Galileiho princip relativity; hybnost tělesa; tlaková síla, tlak; třecí síla, smykové tření, valivý odpor; síla pružnosti; gravitační a tíhová síla; gravitační pole; moment síly; práce, výkon, účinnost; souvislost změny mechanické energie s prací; zákony zachování hmotnosti, hybnosti a energie
- **Gravitační pole** – Gravitační síla, Newtonův gravitační zákon; Tíhová síla, tíhové zrychlení; Pohyby těles v homogenním a centrálním tíhovém poli Země; Pohyby těles v gravitačním poli Slunce; Keplerovy zákony; Nebeská sféra; vzdálenosti a velikosti ve vesmíru, zatmění nebeských těles, slapové jevy

SPECIÁLNÍ TEORIE RELATIVITY

Očekávané výstupy

žák

- vysvětlí základní důsledky speciální teorie relativity, odvodí princip relativity jevů v důsledku stálé rychlosti šíření světla, využívá základní vztahy pro výpočet modelových situací
- objasní vztah mezi hmotou a energií vyplývající ze speciální teorie relativity

Učivo

Základy speciální teorie relativity – principy speciální teorie relativity; dilatace času, kontrakce délek; skládání rychlostí ve speciální teorii relativity; základní pojmy relativistické dynamiky; vztah mezi energií a hmotností; některé paradoxy STR; experimentální důkazy STR

2. ročník MECHANICKÉ VLASTNOSTI KAPALIN A PLYNŮ

Očekávané výstupy

žák

- objasní základní pojmy a zákony mechaniky platné pro kapaliny a plyny, vysvětlí princip hydraulického lisu, vztahové síly a stacionárního proudění kapalin a plynů
- vysvětlí jevy z praxe a techniky využívající principů mechaniky kapalin a plynů
- uvede základní rozdíly mezi kapalinou a plynem
- vysvětlí závislost atmosférického tlaku na vzdálenosti od Země
- řeší úlohy užitím Pascalova a Archimédova zákona
- stanoví chování tělesa v kapalině porovnáním hustot
- řeší úlohy z praxe použitím rovnice kontinuity a Bernoulliho rovnice

Učivo

- Mechanika kapalin a plynů – tlak v tekutinách (vyvolaný vnější silou a tíhovou silou); vztahová síla; energie proudící a stlačené kapaliny; rovnice kontinuity a Bernoulliho rovnice

STAVBA A VLASTNOSTI LÁTEK

Očekávané výstupy

žák

- objasní souvislost mezi vlastnostmi látek různých skupenství a jejich vnitřní strukturou
- aplikuje s porozuměním termodynamické zákony při řešení konkrétních fyzikálních úloh
- využívá stavovou rovnici ideálního plynu stálé hmotnosti při předvídání stavových změn plynu
- analyzuje vznik a průběh procesu pružné deformace pevných těles
- porovná zákonitosti teplotní roztažnosti pevných těles a kapalin a využívá je k řešení praktických problémů
- uvede příklady potvrzující kinetickou teorii látek
- vysvětlí rozdíly mezi skupenstvími z hlediska vzájemného vztahu vnitřní kinetické a vnitřní potenciální energie částic
- převede teplotu z Celsiovy stupnice do Kelvinovy a naopak
- interpretuje fyzikální význam měrné tepelné kapacity
- sestaví kalorimetrickou rovnici a řeší úlohy na její použití

- chápe kalorimetrickou rovnici a 1. termodynamický zákon jako zákon zachování energie
- uvede příklady na vedení tepla, proudění tepla a na tepelné záření
- využívá stavovou rovnici ideálního plynu o stálé hmotnosti při řešení problémů spojených s jeho stavovými změnami
- vyjádří graficky vzájemnou závislost stavových veličin u jednotlivých tepelných dějů
- řeší úlohy na výpočet práce plynu při stálém tlaku
- graficky určí práci plynu pro jednoduché tepelné děje
- graficky znázorní kruhový děj složený z jednoduchých tepelných dějů a určí horní mez účinnosti kruhového děje
- rozlišuje krystalické a amorfnní látky na základě znalostí jejich struktury
- uvede příklady jednoduchých typů deformací
- řeší úkoly s použitím Hookova zákona
- řeší úlohy na teplotní délkovou a objemovou roztažnost pevných těles
- uvede příklady praktické aplikace teplotní roztažnosti
- vysvětlí vlastnosti molekul povrchové vrstvy
- vysvětlí vznik kapilární elevace a deprese a uvede příklady z praxe
- vysvětlí jednotlivé změny skupenství z hlediska kinetické teorie látek a použitím fázového diagramu
- řeší úlohy s použitím vztahů pro skupenské teplo
- interpretuje fyzikální význam měrného skupenského tepla
- sestaví a řeší kalorimetrickou rovnici zahrnující změny skupenství

Učivo

- **Kinetická teorie látek** – charakter pohybu a vzájemných interakcí částic v látkách různých skupenství; potenciální energie částic, modely struktury látek různých skupenství
- **Termodynamika** – termodynamická teplota; vnitřní energie a její změna, teplo; první a druhý termodynamický zákon; měrná tepelná kapacita; různé způsoby přenosu vnitřní energie v rozličných systémech (vedením, prouděním a tepelným zářením); práce plynu při stálém a proměnném tlaku; kruhový děj
- **Vlastnosti látek** – ideální plyn; stavová rovnice ideálního plynu pro konstantní hmotnost plynu, speciální případy této rovnice; jednoduché děje s ideálním plynem; krystalické a amorfnní látky; deformace pevného tělesa, síla pružnosti, normálové napětí, Hookův zákon; teplotní roztažnost; povrchové napětí kapaliny, povrchová vrstva, kapilární jevy; součinitel teplotní roztažnosti pevných látek a kapalin; skupenské a měrné skupenské teplo; kalorimetrická rovnice pro změnu skupenství; sytá a přehřátá pára, kritický stav látky

Člověk a energie – energetické zdroje ČR - – realizováno v rámci projektu Energetika (hodnocení: účast, portfolio, závěrečný test; *PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Environmentální výchova; Přesah: Ge, Ch, Z, D, ŽSV – vzdělávací oblast Člověk a svět práce*)

POHYB TĚLES A JEJICH VZÁJEMNÉ PŮSOBENÍ

Očekávané výstupy

žák

- objasní procesy vzniku, šíření, odrazu a interference mechanického vlnění
- uvede příklady kmitavých pohybů z praxe
- seznámí se se souvislostí harmonického pohybu s rovnoměrným pohybem bodu po kružnici
- řeší úlohy s použitím vztahu pro okamžitou výchylku kmitavého pohybu bodu (tělesa)
- sestrojí graf závislosti okamžité výchylky na čase a dovede v tomto grafu číst
- aplikuje zákon zachování mechanické energie na mechanický oscilátor
- řeší jednoduché úlohy s použitím vztahu pro dobu pružiny a matematického kyvadla
- uvede praktické příklady projevu rezonance
- popíše vznik vlnění v pružném látkovém prostředí
- ilustruje na příkladech druhy vlnění
- využívá vztahů mezi vlnovou délkou, frekvencí a rychlostí vlnění při řešení konkrétních problémů včetně úloh z praxe
- řeší úlohy na použití rovnice postupné vlny
- objasní vznik stojatého vlnění
- uvede a popíše příklady, kdy lze pozorovat interferenci a ohyb vlnění
- rozliší, kdy jde o zvuk, ultrazvuk, infrazvuk; zná přibližně frekvenční intervaly
- vysvětlí vznik ozvěny
- uvede příklady využití ultrazvuku
- dovede se chránit před nadměrným hlukem

Učivo

- **Mechanické kmitání a vlnění** – kmitání mechanického oscilátoru, jeho perioda a frekvence; dynamika kmitavého pohybu, síla pružnosti; kyvadlo; přeměny energie v mechanickém oscilátoru, tlumené kmitání; nucené kmitání mechanického oscilátoru, rezonance; vznik a druhy vlnění; postupné vlnění, stojaté vlnění, vlnová délka a rychlost vlnění; interference, odraz a ohyb mechanického vlnění, stojaté vlnění; zvuk, jeho hlasitost a intenzita; zdroje, šíření a rychlost zvuku; ultrazvuk a infrazvuk

3. ročník ELEKTROMAGNETICKÉ JEVY

Očekávané výstupy

žák

- porovná účinky elektrického pole na vodič a izolant
- využívá Ohmův zákon při řešení praktických problémů
- aplikuje poznatky o mechanismech vedení elektrického proudu v kovech, polovodičích, kapalinách a plynech při analýze chování těles z těchto látek v elektrických obvodech
- využívá zákon elektromagnetické indukce k řešení problémů a k objasnění funkce elektrických zařízení
- popíše vlastnosti a chování elektricky nabitých těles
- chápe elektrické pole jako zprostředkovatele interakce
- řeší úlohy užitím Coulombova zákona
- řeší úlohy na výpočet kapacity deskového kondenzátoru a na jednoduchá zapojení s kondenzátory

- popíše vedení elektrického proudu pomocí jednoduchého modelu
- rozliší elektromotorické napětí od svorkového napětí
- porovná mechanismus vedení elektrického proudu v kovech, kapalinách, plynech a polovodičích
- využívá Ohmův zákon pro část obvodu i pro uzavřený obvod při řešení úloh
- vysvětlí zkrat a funkci pojistek
- řeší úlohy na vztah pro odpor, práci a výkon
- vysvětlí, jak se liší elektrické vlastnosti kovů, polovodičů a izolantů
- zná termistor, diodu, fotodiodu, fotorezistor a uvede jejich využití v praxi
- načrtne voltampérovou charakteristiku diody
- objasní funkci polovodičové diody jako usměrňovače
- vysvětlí rozdíl mezi vedením proudu v kovech a kapalinách
- řeší úlohy s použitím Faradayova zákona
- vysvětlí praktické použití elektrolýzy
- popíše výboj
- uvede příklady praktického použití výbojů v plynech
- chápe magnetické pole jako zprostředkovatele interakce
- popíše, případně nakreslí chování magnetky v magnetickém poli permanentního magnetu, vodiče s proudem a v magnetickém poli Země
- znázorní indukčními čarami magnetické pole permanentního magnetu, přímého vodiče s proudem a cívky s proudem
- určí směr a velikost magnetické síly působící na vodič s proudem a na částici s nábojem
- vypočítá magnetický indukční tok plochou cívky
- vysvětlí podstatu jevu elektromagnetická indukce
- vysvětlí směr proudu užitím Lenzova zákona
- řeší jednoduché úlohy užitím Faradayova zákona
- uvede příklady užití elektromagnetické indukce
- rozlišuje okamžitou, maximální a efektivní hodnotu napětí a proudu
- vypočítá činný výkon
- popíše činnost generátoru střídavého proudu, elektromotoru a transformátoru
- zdůvodní transformaci nahoru při dálkovém přenosu elektrické energie

Učivo

- **Elektrický náboj a elektrické pole** – elektrický náboj a jeho zachování, Coulombův zákon; intenzita elektrického pole, práce v homogenním elektrickém poli, elektrické napětí; vodič a izolant v elektrickém poli, elektrostatická indukce; kondenzátor a jeho kapacita, spojování kondenzátorů
- **Elektrický proud v látkách** – proud jako veličina; Ohmův zákon pro část obvodu i uzavřený obvod
- **Elektrický odpor; elektrická energie a výkon stejnosměrného proudu; polovodičová dioda** - odpor kovu v závislosti na jeho geometrii a teplotě; spojování rezistorů; elektrický výkon v obvodu stejnosměrného proudu; pojem polovodiče, termistoru, fotorezistoru; vlastní a příměsové polovodiče; přechod PN; jednoduchý

usměrňovač; elektrolyt, elektrolýza; Faradayovy zákony pro elektrolýzu, použití; nesamostatný a samostatný výboj v plynu

- **Magnetické pole** – pole magnetů a vodičů s proudem, magnetická indukce, magnetická síla; magnetické vlastnosti látek, magnetické materiály v praxi; elektromagnetická indukce; magnetický indukční tok; Faradayův zákon elektromagnetické indukce, indukované napětí, Lenzův zákon; vlastní indukce, indukčnost
- **Střídavý proud** – harmonické střídavé napětí a proud, jejich frekvence; cívka a kondenzátor v obvodu střídavého proudu, fázový posun; výkon střídavého proudu; generátor střídavého proudu; elektromotor; transformátor; přenos elektrické energie, elektrárny

Základy astrofyziky – základní astronomické jednotky; sluneční soustava; základní metody výzkumu vesmíru; základní charakteristiky hvězd; struktura a vývoj vesmíru; temná hmota a energie

4. ročník SVĚTLO

Očekávané výstupy

žák

- porovná šíření různých druhů elektromagnetického vlnění v rozličných prostředích
- využívá zákony šíření světla v prostředí k určení vlastností zobrazení předmětů jednoduchými optickými systémy
- vypočítá rychlost světla v optickém prostředí
- nakreslí odražený a lomený paprsek
- aplikuje úplný odraz v praxi
- řeší úlohy na odraz a lom světla, vypočítá mezní úhel
- vysvětlí vznik interferenčních maxim a minim
- vysvětlí způsob polarizace světla a podstatu i použití polarizačního filtru
- rozliší skutečný a zdánlivý obraz
- sestrojí obraz předmětu pomocí rovinného a kulového zrcadla a pomocí tenké čočky a uvede jeho vlastnosti
- řeší úlohy použitím zobrazovací rovnice pro kulové zrcadlo a pro tenkou čočku
- popíše oko jako optickou soustavu
- zná podstatu vad oka a způsoby korekce těchto vad
- popíše vybraný optický přístroj a vysvětlí jeho funkci
- zná podstatu spektrální analýzy

Učivo

- **Optické zobrazování** – zobrazení odrazem na rovinném a kulovém zrcadle, zobrazovací rovnice zrcadla; zobrazení lomem na tenkých čočkách; zorný úhel; oko jako optický systém; optické přístroje (lupa, čočkové a zrcadlové dalekohledy, mikroskop)
- **Elektromagnetické záření** – elektromagnetická vlna; spektrum elektromagnetického záření

- **Vlnové vlastnosti světla** – šíření a rychlost světla v různých prostředích; stálost rychlosti světla v inerciálních soustavách a některé důsledky této zákonitosti; zákony odrazu a lomu světla, index lomu; optické spektrum; interference světla, interferenční maxima a minima

MIKROSVĚT

Očekávané výstupy

žák

- využívá poznatky o kvantování energie záření a mikročástic k řešení fyzikálních problémů
- posoudí jadernou přeměnu z hlediska vstupních a výstupních částic i energetické bilance
- využívá zákon radioaktivní přeměny k předvídání chování radioaktivních látek
- navrhne možné způsoby ochrany člověka před nebezpečnými druhy záření
- vypočítá energii kvanta pomocí frekvence a Planckovy konstanty
- popíše vnější fotoelektrický jev
- řeší jednoduché úlohy na Einsteinovu rovnici pro fotoefekt
- určí energii a hybnost fotonu
- objasní pojmy kvantování energie
- uvede vztahy mezi spektrálními zákonitostmi a stavbou atomu
- seznámí se s kvantovými čísly, Pauliho principem a jejich fyzikálním významem
- uvede základní charakteristiky atomového jádra
- uvede typy radioaktivních přeměn a příklady praktického využití radioaktivity
- zná způsoby ochrany člověka před radioaktivním zařízením
- řeší úlohy použitím zákonů zachování u jaderných reakcí
- objasní získávání energie štěpením těžkých jader
- popíše princip činnosti jaderných reaktorů a elektráren
- se seznámí se základním přehledem elementárních částic
- uvede příklady základních elementárních částic

Učivo

- **Kvanta a vlny** – kvantová hypotéza, Planckova konstanta; fotoelektrický jev, Einsteinova rovnice pro fotoefekt; foton a jeho energie; korpuskulárně vlnová povaha záření a mikročástic
- **Atomy** – kvantování energie elektronů v atomu; spontánní a stimulovaná emise, laser; vlastnosti atomových jader, jaderná energie; radioaktivita; zákony radioaktivních přeměn; syntéza a štěpení jader atomů; řetězová reakce, jaderný reaktor, jaderná energetika; systematika částic

ASTROFYZIKA

Očekávané výstupy

žák

- zná základní astronomické jednotky
- pamatuje si řádově hmotnosti a rozměry vybraných těles ve sluneční soustavě

- popíše základní metody zkoumání vesmíru
- vysvětlí, jak vzniká a vyvíjí se hvězda
- zná jaderné procesy, které se dějí uvnitř hvězdy
- rozřadí hvězdy podle velikosti a zářivosti na HR diagramu

Učivo

- **Základy astrofyziky** – základní astronomické jednotky; sluneční soustava; základní metody výzkumu vesmíru; základní charakteristiky hvězd; vývoj a nitro hvězd; HR diagram
 - **opakování** a prohlubování učiva fyziky v celém rozsahu středoškolského studia
 - **maturitní okruhy**
 - **řešení složitějších úloh**
 - **obvody střídavého proudu** – RLC v sérii, impedance, kapacitance, rezistence, fázové posuny, fázorový diagram
 - **speciální teorie relativity** – principy speciální teorie relativity; dilatace času, kontrakce délek; skládání rychlostí ve speciální teorii relativity; vztah mezi energií a hmotností; některé paradoxy STR; experimentální důkazy STR
 - **astrofyzika** – základní astronomické jednotky; sluneční soustava; základní metody výzkumu vesmíru; základní charakteristiky hvězd; struktura a vývoj vesmíru; temná hmota a temná energie.

CHEMIE

Charakteristika učebního předmětu.

Výchovné a vzdělávací strategie

Hlavním cílem předmětu je rozvinout znalosti a dovednosti studentů, rozšířit odborné terminologie, složitější chemické výpočty (zejména v oblasti termochemie a kinetiky), rozšířit výuku organické chemie o další obory (aplikovaná biochemie, farmakologie). Důležitým úkolem ve výuce chemie je zároveň fixace základních chemických poznatků a postupů a jejich implementace do uvažování studentů v ostatních přírodních vědách i v běžném životě.

Klíčové kompetence, které jsou v rámci výuky chemie zvláště rozvíjeny:

- kompetence k učení (podmínkový systém, práce s odbornou literaturou),
- kompetence k řešení problémů (B-podmínky, zapojení chemie do výzkumných projektů v rámci expedice),
- komunikativní kompetence (příprava B podmínek, prezentace předmětových projektů, vrstevnické učení).

V Chemii dochází k integraci poznatků z dalších vzdělávacích oborů oblasti *Člověk a příroda* (Ge, Bi, F), ale také realizaci odpovídajících tematických celků průřezového tématu *Environmentální výchova*.

1. ročník OBECNÁ CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- využívá odbornou terminologii při popisu látek a vysvětlování chemických dějů
- provádí chemické výpočty a uplatňuje je při řešení praktických problémů
- předvídá vlastnosti prvků a jejich chování v chemických procesech na základě poznatků o periodické soustavě prvků
- využívá znalosti o částicové struktuře látek a chemických vazbách k předvídání některých fyzikálněchemických vlastností látek a jejich chování v chemických reakcích

Učivo

Chemie jako věda

- Pojem chemie, její vývoj, předmět zkoumání, hlavní obory, vztah k ostatním přírodním, příp. i společenským vědám.

Soustavy látek a jejich složení, veličiny a výpočty v chemii

- Klasifikace látek, prvky a sloučeniny, typy vzorců. Oxidační číslo, vaznost. Hmotnost atomů a molekul, hmotnostní zlomek. Látkové množství. Molární hmotnost a objem. Hmotnostní a molární koncentrace. Výpočty
- Základní vesmírné kategorie, vztahy mezi nimi, základní myšlenky teorie relativity a kvantové mechaniky. Formy hmoty, vztah látky a energie, základní částice, metody jejich zkoumání, interakce a jejich charakteristika (dosah, zdroj, zprostředkovatel, rel. síla), unitární teorie pole. Vznik hmotných struktur a jejich hierarchie, význam jednotlivých typů interakcí v různých úrovních struktury. Atom.

Stavba atomu, periodická soustava prvků

- Atomové jádro. Soudržnost, velikost, složení, nukleogeneze, přeměny, rozpad jádra. Transmutace. Přirozená a umělá radioaktivita a jejich typy. Rozpadové řady, rychlost rozpadu, poločas rozpadu a jeho využití v datování
- Elektronový obal. Vrstvy a jejich kapacita. Teorie elektronových orbitalů, kvantová čísla, jejich vztahy a využití. Elektronegativita. Periodická soustava (celá z paměti, symboly, latinské a české názvy prvků, zákonitosti, odvození místa a vlastností prvku X při znalosti jeho Z). Vztah mezi periodickou soustavou, obalem atomu, vlastnostmi prvku. Hlavní skupiny prvků.

Chemická vazba a vlastnosti látek

- Chemická vazba, její typy, podstata, vznik, vlastnosti, příklady. Oxidační číslo a vaznost. Struktura krystalů, mezimolekulové síly ad.

Tepelné změny při chemických reakcích, rychlost chemických reakcí a chemická rovnováha

- Chemické reakce – klasifikace, chemické rovnice, výpočty z chemických rovnic.
- Kinetika a energetika chemických reakcí. Rovnovážné stavy. Výpočty.
- Acidobazické reakce, pH, hydrolýza solí. Výpočty.

ANORGANICKÁ CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- využívá názvosloví anorganické chemie při popisu sloučenin
- charakterizuje významné zástupce prvků a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí
- předvídá průběh typických reakcí anorganických sloučenin
- využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy k pochopení jejich praktického významu v anorganické chemii

Učivo

Úvod do anorganické chemie

- Hlavní skupiny a názvosloví anorganických sloučenin

Vodík a jeho sloučeniny, s-prvky a jejich sloučeniny

- s – prvky a 8p – prvky. Vlastnosti, významné sloučeniny, výskyt, analytické důkazy, reakce, význam v přírodě, význam pro člověka (včetně vodíku a jeho sloučenin a vody)

P-prvky a jejich sloučeniny

- p – prvky. Vlastnosti, významné sloučeniny, výskyt, analytické důkazy, reakce, význam v přírodě, význam pro člověka.

2. ročník ANORGANICKÁ CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- využívá názvosloví anorganické chemie při popisu sloučenin
- charakterizuje významné zástupce prvků a jejich sloučeniny, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí
- předvídá průběh typických reakcí anorganických sloučenin
- využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy k pochopení jejich praktického významu v anorganické chemii

Učivo

S-prvky a p-prvky a jejich sloučeniny

- Názvosloví anorganických sloučenin a základní chemické výpočty (opakování)
- Prvky hlavních podskupin a jejich sloučeniny (opakování)

D- a f-prvky a jejich sloučeniny

- Prvky vedlejších podskupin a jejich sloučeniny

Základy kvalitativní chemické analýzy anorganických látek (praktická cvičení) – student prakticky dokáže pomocí metod kvalitativní analýzy alespoň tři neznámé anorganické látky; student nastuduje a připraví stanovení využívající některou z metod kvantitativní analytické chemie

Anorganická chemie a životní prostředí (*PT Environmentální výchova*)

ORGANICKÁ CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- zhodnotí vlastnosti atomu uhlíku významné pro strukturu organických sloučenin
- aplikuje pravidla systematického názvosloví organické chemie při popisu sloučenin s možností využití triviálních názvů
- charakterizuje základní skupiny organických sloučenin a jejich významné zástupce, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí (*PT Environmentální výchova*)
- aplikuje znalosti o průběhu organických reakcí na konkrétních příkladech
- využívá znalosti základů kvalitativní a kvantitativní analýzy k pochopení jejich praktického významu v organické chemii

Učivo

Úvod do organické chemie

- Úvod do studia organické chemie, názvosloví, vzorce, izomerie, činidla a reakční mechanismy ad.
- Organické sloučeniny, jejich vlastnosti, reakce ad. – souhrn

Uhlovodíky a jejich klasifikace

- Uhlovodíky, ropa

Deriváty uhlovodíků a jejich klasifikace

- Halogenderiváty, kov-deriváty, dusíkaté deriváty uhlovodíků
- Kyslíkaté deriváty uhlovodíků

3. ročník ORGANICKÁ CHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- zhodnotí vlastnosti atomu uhlíku významné pro strukturu organických sloučenin
- aplikuje pravidla systematického názvosloví organické chemie při popisu sloučenin s možností využití triviálních názvů
- charakterizuje základní skupiny organických sloučenin a jejich významné zástupce, zhodnotí jejich surovinové zdroje, využití v praxi a vliv na životní prostředí
- aplikuje znalosti o průběhu organických reakcí na konkrétních příkladech
- uvědomuje si význam organických sloučenin a jejich důležitost v běžném životě, rozumí důležitým procesům

Učivo

Heterocyklické sloučeniny

- Jednoduché přírodní látky. Terpeny a steroidy (důležité sloučeniny, charakteristika, vlastnosti, význam v přírodě a pro člověka) (*PT Environmentální výchova; Přesah: Bi, VZ*)
- Jednoduché přírodní látky. Heterocyklické sloučeniny (charakteristika, aromatický charakter, charakteristické vlastnosti, deriváty pyrrolu, pyrimidinu a purinu). Alkaloidy (charakteristika, příklady, účinky na lidský organismus) (*PT Environmentální výchova; Přesah: Bi, VZ*)

Syntetické makromolekulární látky

- Chemie makromolekulárních látek, klasifikace, složení a struktura polymerů. Obecné vlastnosti syntetických polymerů. Polymerace. Polykondenzace. Polyadice. Nejdůležitější syntetické polymery (vzorec, charakteristika, použití). Silikony (*PT Environmentální výchova; Přesah: Bi, VZ*)

Organická chemie kolem nás

- Potravinářství, barviva, hormony, léčiva, detergenty, antibiotika a další léčiva, zajímavá témata na náměty studentů.

BIOCHEMIE

Očekávané výstupy

žák

- objasní strukturu a funkci sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v organismech (*Přesah: Bi*)
- charakterizuje základní metabolické procesy a jejich význam (*Přesah: Bi*)

Učivo

Úvod do biochemie

- Biochemie buňky (srovnání anaerobní a aerobní buňky) a lidského organismu, hlavní biochemické děje a jejich lokalizace
- Energetický metabolismus buňky, dýchání, fotosyntéza, alternativní zdroje získávání energie a uhlíku

Lipidy

- Lipidy, metabolismus lipidů (syntéza a beta oxidace mastných kyselin). Biologické membrány, membránový potenciál, membránový transport

Sacharidy

- Sacharidy. Monosacharidy, oligosacharidy, polysacharidy – vzorce, výskyt, fyzikální a chemické vlastnosti, biologický význam. Metabolismus sacharidů, glykolýza, fermentace

Nukleové kyseliny

- Nukleové kyseliny a proteosyntéza, schéma, lokalizace, základní enzymy

Proteiny, enzymy, vitaminy a hormony

- Aminokyseliny, peptidy, bílkoviny – výskyt, názvosloví, vlastnosti, funkce, význam a princip účinku v živých organismech, znalost vzorců a názvů všech dvaceti v bílkovinách se vyskytujících AK. Enzymy – klasifikace, názvosloví, struktura, kinetika enzymové reakce, vlivy na reakci

Očekávané výstupy

žák

- objasní strukturu a funkci sloučenin nezbytných pro důležité chemické procesy probíhající v organismech (*Přesah: Bi*)
- charakterizuje základní metabolické procesy a jejich význam (*Přesah: Bi*)

Učivo

Nukleové kyseliny

- Nukleové kyseliny a proteosyntéza, schéma, lokalizace, základní enzymy

Proteiny, enzymy, vitaminy a hormony

- Aminokyseliny, peptidy, bílkoviny – výskyt, názvosloví, vlastnosti, funkce, význam a princip účinku v živých organismech, znalost vzorců a názvů všech dvaceti v bílkovinách se vyskytujících AK. Enzymy – klasifikace, názvosloví, struktura, kinetika enzymové reakce, vlivy na reakci

CHEMIE V ŽIVOTNÍM PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- je schopen popsat chemickou podstatu látek a procesů každodenního života
- je schopen obecně popsat chemickou podstatu důležitých průmyslových postupů
- umí odhadnout rizika, která některé chemické procesy představují pro okolní prostředí a dokáže popsat nejdůležitější katastrofy spojené s průmyslovou chemií nebo příbuznými obory (těžba, skládky odpadů, úpravy vod ad.) (*PT Environmentální výchova*)

Učivo

Základy průmyslové chemie

- důležité průmyslové postupy
- exkurze do vybraných průmyslových podniků

Chemie a životní prostředí

- chemická podstata látek a procesů každodenního života
- rizika chemických procesů pro okolní prostředí
- exkurze (těžba, skládky odpadů, úpravy vod ad.) (*PT Environmentální výchova*)

BIOLOGIE

Výchovné a vzdělávací strategie

Obsahová struktura výuky kopíruje vnitřní strukturu biologie jako vědeckého oboru. Studenti jsou seznámeni se základní charakteristikou živých soustav a stavbou a fungováním buňky. Dále je probírána obecná a systematická botanika, základy mykologie a rostlinné ekologie. Je kladen velký důraz na pozorování a poznávání rostlin v přírodě, praktická fytoekologická zkoumání a mikroskopickou práci s rostlinným materiálem.

Zabývá se obecnou a systematickou zoologií, ekologií a etologií živočichů. Zde je kladen důraz na poznávání u nás se v přírodě vyskytujících bezobratlých a obratlovců, studenti jsou taktéž vedeni k poznávání pobytových stop živočichů a jejich hlasových projevů (zejména ptáků a žab) a pozorování chování živočichů (například na jarním výjezdu či v rámci exkurze v ZOO).

Biologie se věnuje hlubšímu poznání stavby a fungování živočišné buňky a biologii člověka. Důraz je kladen nejen na základy anatomie a fyziologie, ale i na poruchy a běžné nemoci probíraných tělních soustav, zdravý životní styl a základy psychologie a neurofyziologie. V praktické rovině jde o nácvik první pomoci, který ale navazuje na pravidelně realizovaný kurz z nižších ročníků. V tomto smyslu souvisí vzdělávací obsah biologie velmi úzce s obsahem předmětů Výchova ke zdraví a Tělesná výchova.

Studenti se věnují základům genetiky, mikrobiologie a obecné biologie.

Klíčové kompetence, které jsou v rámci výuky biologie zvláště rozvíjeny:

- kompetence k učení (práce s odbornou literaturou, sběr a zpracování dat v terénu),
- kompetence k řešení problémů (zapojení biologie – rozvoj vědeckého uvažování v rámci výzkumných projektů a expedice na praktických cvičení),
- komunikační schopnosti (prezentace předmětových projektů, vrstevnické učení).

Běžná výuka je doplňována projektovými bloky navazujícími na probíraná témata. Jde zde nejen o praktické procvičení učiva, ale i rozvoj schopnosti pozorovat, všimnout si, ztížit se. Důležitým úkolem některých biologických projektů je rozvoj schopnosti vědecké práce, samostatné nebo realizované v týmu, v němž mohou studenti rozvinout svou specializaci. Pečujeme také o rozvoj vnímání estetického rozměru přírody, jejího přijetí jako součásti života každého člověka, časoprostoru neustálé inspirace a zázemí, příležitostí pro stále nové hledání a objevování. Z tohoto hlediska dochází v hodinách Biologie a na akcích k mezioborovému prolínání (Ch, ZSV) i naplňování vzdělávacího obsahu průřezových témat *Environmentální výchova, Osobnostní a sociální výchova a Myšlení v evropských a globálních souvislostech*.

1. ročník OBECNÁ BIOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- odliší živé soustavy od neživých na základě jejich charakteristických vlastností
- objasní stavbu a funkci strukturních složek a životní projevy prokaryotních a eukaryotních buněk
- vysvětlí význam diferenciací a specializace buněk pro mnohobuněčné organismy

Učivo

- Základní vlastnosti živých organismů. Vznik života. Buňka. Stavba a fungování, buněčné organely, buňka bakteriální, živočišná, houbová a rostlinná. Dýchání a fotosyntéza.
- Přehled vývoje a systematického třídění organismů na Zemi.

BIOLOGIE ROSTLIN

Očekávané výstupy

žák

- popíše stavbu těl rostlin, stavbu a funkci rostlinných orgánů
- objasní princip životních cyklů a způsoby rozmnožování rostlin
- porovná společné a rozdílné vlastnosti stélkatých a cévnatých rostlin
- pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné rostlinné druhy a uvede jejich ekologické nároky
- zhodnotí rostliny jako primární producenty biomasy a možnosti využití rostlin v různých odvětvích lidské činnosti
- posoudí vliv životních podmínek na stavbu a funkci rostlinného těla
- zhodnotí problematiku ohrožených rostlinných druhů a možnosti jejich ochrany

Učivo

- Stavba a fungování rostlin. Stavba těla (pletiva) a tělních orgánů mnohobuněčných rostlin (kořen, stonek, list). Systém rostlin.
- Vodní režim rostlin. Látkový a energetický metabolismus rostlin (fotosyntéza, dýchání, výživa rostlin). Růst a vývoj rostlin. Rostlinné hormony. Pohyby rostlin.
- Řasy – evoluce, systém, charakteristika, zástupci, význam.
- Rhyniophyta, mechorosty, kapradiny, přesličky, plavuně – evoluce, systém, charakteristika, zástupci, význam.
- Nahosemenné rostliny. Stavba a funkce generativních orgánů. Vývoj rostliny, opylení a oplození. Současní a fosilní zástupci nahosemenných rostlin.
- Krytosemenné rostliny. Evoluce, systém, charakteristika, stavba rozmnožovacích orgánů (květ, plod), způsob života, rozmnožování, rozdělení na rostliny jednoděložné a dvouděložné. Nejdůležitější čeledi krytosemenných rostlin. Hlavní zástupci u nás.
- Praktické poznávání rostlin ve volné přírodě – jarní a podzimní aspekt (PT Environmentální výchova)
- Botanický výzkum - student samostatně nebo v týmu provede, nebo se bude podílet na terénním botanickém výzkumu, kvalitně ho zdokumentuje, dokáže vyvodit z pozorování zákonitosti a závěry (konzultace), které sepíše do jednoduché zprávy (PT Environmentální výchova)
- Geobotanické mapování krajiny - student provede jednoduché geobotanické mapování krajiny, zhodnotí ekologickou stabilitu jednotlivých společenstev, na základě historických mapování a údajů z terénu popíše historický vývoj krajiny a jednotlivých společenstev (PT Environmentální výchova; Přesah: Ge, Z, D)

BIOLOGIE HUB

Očekávané výstupy

žák

- pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné zástupce hub a lišejníků
- posoudí ekologický, zdravotnický a hospodářský význam hub a lišejníků

Učivo

- Systém a evoluce hub. Základní vlastnosti hub, buňka hub. Chytridiomycety, zygomycety, vřecko- a stopkovýtrusé houby). Význam hub, houby v lese, nebezpečí otrav. Poznávací znaky našich nejdůležitějších jedlých a jedovatých hub (jednoduchá poznávačka z obrázků). Lichenizované houby, lišejníky, jejich stavba a ekologický význam, hlavní typy lišejníků (praktické poznávání v přírodě) (*PT Environmentální výchova*)

EKOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- používá správně základní ekologické pojmy
- objasňuje základní ekologické vztahy

Učivo

- Základy ekologie a fytoecologie – stanoviště; naleziště; populace, její charakteristiky a výzkum, vztahy mezi populacemi; společenstvo, jeho charakteristiky a výzkum; biodiverzita, její ovlivnění člověkem; druhová sukcese; ekoton; rozšíření rostlin na Zemi – areál, endemity, relikty, nárys fytogeografického členění Země (*PT Environmentální výchova*)
- Ekosystémy – charakteristika pojmu, charakteristika u nás se vyskytujících rostlinných společenstev (lesní a nelesní), vazba na jednotlivé ekotopy. Student je schopen ze znalosti geograficko-geologických poměrů přibližně určit původní biocenózu. Význam ruderálního porostu. Ekologická stabilita – význam pojmu; vyhodnocení. Základy geobotanického mapování krajiny (*PT Environmentální výchova; Přesah: Ge, Z, D*)

2. ročník BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ

Očekávané výstupy

žák

- charakterizuje hlavní taxonomické jednotky živočichů a jejich významné zástupce
- popíše evoluci a adaptaci jednotlivých orgánových soustav
- objasní principy základních způsobů rozmnožování a vývoj živočichů
- pozná a pojmenuje (s možným využitím různých informačních zdrojů) významné živočišné druhy a uvede jejich ekologické nároky
- posoudí význam živočichů v přírodě a v různých odvětvích lidské činnosti, charakterizuje pozitivní a negativní působení živočišných druhů na lidskou populaci
- charakterizuje základní typy chování živočichů
- zhodnotí problematiku ohrožených živočišných druhů a možnosti jejich ochrany

Učivo

- Živočišná buňka, živočišné tkáně, obecný embryonální vývoj živočicha od oplozeného vajíčka, zárodečné listy, původ orgánů ze zárodečných listů. Základní rozdělení živočišné říše (taxonomie).
Celkový přehled systému a evoluce živočichů, srovnání s ostatními říšemi
- Prvoci, živočišné houby, žahavci, ploštěnci – vznik a vývoj, stavba těla, orgány a soustavy, výživa, způsob života, rozmnožování a vývoj, výskyt, význam, zástupci.
- Hlístí, pásnice, kroužkovci, měkkýši – vznik a vývoj, stavba těla, orgány a soustavy, výživa, způsob života, rozmnožování a vývoj, výskyt, význam, zástupci.

- Ostnokožci, členovci – obecně; trilobiti, korýši, pavoukovci – vznik a vývoj, stavba těla, orgány a soustavy, výživa, způsob života, rozmnožování a vývoj, výskyt, význam.
- Hmyz – obecná charakteristika, ontogeneze, hmyz s proměnou nedokonalou a dokonalou, přehled nejdůležitějších řádů a jejich zástupců, chování hmyzu, význam hmyzu.
- Přehled systému a fylogeneze bezobratlých – srovnání jednotlivých skupin bezobratlých – charakteristika, zástupci, evoluce orgánových soustav, vliv na lidskou populaci.
- Původ a charakteristika strunatců. Pláštěnci, kopinatci – anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti. Charakteristika obratlovců, kruhoústí.
- Paryby a ryby – systém, morfologie, anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti a zvláštnosti. Historický vývoj.
- Obojživelníci a plazi – systém, morfologie, anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti a zvláštnosti. Historický vývoj.
- Ptáci – systém, morfologie, anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti a zvláštnosti. Historický vývoj.
- Savci – systém, morfologie, anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti a zvláštnosti. Historický vývoj.
- Srovnání jednotlivých skupin obratlovců – anatomie a fyziologie, vývoj jednotlivých orgánových soustav. Student vyjmenuje základní zástupce jednotlivých skupin a charakterizuje je.
- Chování živočichů – instinkty, učení. Dorozumívání živočichů. Sexuální chování a péče o potomstvo (*PT Osobnostní a sociální výchova*)
- Praktické poznávání živočichů – obratlovci (vč. hlasů nejběžnějších ptáků a žab), bezobratlí (vč. schránek) (*PT Environmentální výchova*)
- Praktické pozorování a záznam chování živočichů v přírodě nebo v umělém odchovu (*PT Environmentální výchova a Osobnostní a sociální výchova*)

EKOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- používá správně základní ekologické pojmy
- objasňuje základní ekologické vztahy

Učivo

- Základy ekologie živočichů (populace, společenstvo, biodiverzita, ekotop, druhová sukcese, biotop, ekoton). Rozšíření organismů na zemi (areál, endemity, relikty). Ohrožené a chráněné druhy živočichů, způsoby a možnosti jejich ochrany (*PT Environmentální výchova*)

3. ročník BIOLOGIE ŽIVOČICHŮ -

Učivo

- Savci – systém, morfologie, anatomie, fyziologie, rozmnožování, zástupci, zajímavosti a zvláštnosti. Historický vývoj.
- Srovnání jednotlivých skupin obratlovců – anatomie a fyziologie, vývoj jednotlivých orgánových soustav. Student vyjmenuje základní zástupce jednotlivých skupin a charakterizuje je.

- Chování živočichů – instinkty, učení. Dorozumívání živočichů. Sexuální chování a péče o potomstvo (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

BIOLOGIE ČLOVĚKA

Očekávané výstupy

žák

- podle předloženého schématu popíše a vysvětlí evoluci člověka
- využívá znalosti o orgánových soustavách pro pochopení vztahů mezi procesy probíhajícími v lidském těle
- charakterizuje individuální vývoj člověka a posoudí faktory ovlivňující jej v pozitivním a negativním směru

Učivo

- Člověk v systému živého i neživého světa. Mytologický, náboženský, biologický, psychologický a sociální aspekt. Vývoj rodu HOMO v geologické minulosti. Člověk jako biologický organismus (*PT Environmentální výchova a Multikulturní výchova*)
- Soustava pohybová, opěrná a krycí (kostra, svalstvo, šlachy, kůže, sliznice; úrazy) anatomie a fyziologie, poruchy, latinské názvy.
- Soustava oběhová a imunitní (srdce, krev, míza, tkáňový mok, imunitní systém, termoregulace, řízení) anatomie a fyziologie, poruchy, latinské názvy.
- Soustava trávicí, vylučovací a dýchací (včetně dějů na buněčné úrovni) anatomie a fyziologie, poruchy, latinské názvy.
- Soustava regulační a řídicí (hormonální a nervový systém, CNS, smysly), anatomie a fyziologie, poruchy, latinské názvy (*PT Osobnostní a sociální výchova*)
- Vyšší nervová činnost (paměť, myšlení, druhá signální soustava, Pavlovovy typy, systém potřeb, motivace a obranné chování). Hlavní psychologické směry (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: ZSV – opakování učiva kvinty*)
- Reprodukční soustava, anatomie, fyziologie, poruchy; lidská sexualita a její evoluce; prenatální a postnatální vývoj člověka (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: VZ; ZSV*)
- Lidský organismus organismus ve zdraví a nemoci – syntéza a aplikace (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: VZ*)
- Praktický kurz první pomoci, základy laické diagnostiky a léčby běžných zdravotních problémů (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: VZ*)

4. ročník BIOLOGIE ČLOVĚKA

Očekávané výstupy

žák

- využívá znalosti o orgánových soustavách pro pochopení vztahů mezi procesy probíhajícími v lidském těle
- charakterizuje individuální vývoj člověka a posoudí faktory ovlivňující jej v pozitivním a negativním směru

Učivo

- Reprodukční soustava, anatomie, fyziologie, poruchy; lidská sexualita a její evoluce; prenatální a postnatální vývoj člověka (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: VZ; ZSV*)
- Lidský organismus organismus ve zdraví a nemoci – syntéza a aplikace (*PT Osobnostní a sociální výchova; Přesah: VZ*)

GENETIKA

Očekávané výstupy

žák

- využívá znalosti o genetických zákonitostech pro pochopení rozmanitosti organismů, umí vyložit na příkladech Mendelovy zákony
- analyzuje možnosti využití znalostí z oblasti genetiky v běžném životě

Učivo

- Molekulární základy dědičnosti. Genetické důsledky mitózy a meiózy. Exprese genu-tvorba bílkovin. Stavba chromozomu. Genetická informace, genetický kód. Základní genetické pojmy (gen, alela, genotyp, fenotyp, karyotyp, heterozygot, homozygot, dominance, recesivita, neúplná dominance, kodominance, dědičnost, proměnlivost ad.)
- Mendelovy zákony. Vazba genů. Síla vazby. Princip sestavování genetické mapy chromozomů
- Genetické aspekty pohlavního rozmnožování. Chromozomové určení pohlaví. Dědičnost pohlavně vázaná.
- Genetické zákonitosti v populacích. Panmiktická populace. Hardyho-Weibergův zákon. Dědičnost kvantitativních znaků. Polygeny.
- Mutační změny genotypu. Genové inženýrství. Klonování. Využití genetiky. Genetika člověka. Metody výzkumu. Genetické choroby a jejich prevence. Lékařská genetika. Aktuality v genetice (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

BIOLOGIE VIRŮ

Očekávané výstupy

žák

- charakterizuje viry jako nebuněčné soustavy
- zhodnotí způsoby ochrany proti virovým onemocněním a metody jejich léčby
- zhodnotí pozitivní a negativní význam virů

Učivo

- Pravděpodobný původ, stavba a funkce virů, typy virů (DNA, RNA, retroviry), viroidy, priony. Horizontální přenos genetické informace. Hlavní virové infekce a ochrana proti nim, imunitní systém a viry.

BIOLOGIE BAKTERIÍ A SINIC

Očekávané výstupy

žák

- charakterizuje bakterie z ekologického, zdravotnického a hospodářského hlediska
- zhodnotí způsoby ochrany proti bakteriálním onemocněním a metody jejich léčby

Učivo

- Stavba a funkce prokaryotní buňky, typy bakterií, jejich genetika a fyziologie, význam v přírodě a pro člověka, plazmidy - „genový internet“. Hlavní bakteriální infekce včera a dnes a ochrana proti nim, imunitní systém a bakterie. Základy hygieny (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*)

OBECNÁ BIOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- porovná významné hypotézy o vzniku a evoluci živých soustav na Zemi

- odvodí hierarchii recentních organismů ze znalostí o jejich evoluci

Učivo

- Problematika vzniku života na Zemi (PT Environmentální výchova)
- Základy historické geologie a paleontologie – hlavní etapy vývoje Země a života na ní (Přesah: Ge – opakování učiva kvinty)
- Základní pojmy evoluční biologie, základní evoluční teorie, rozdíl mezi nimi ((PT Environmentální výchova; Přesah: ZSV)

ZEMĚPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Výuka zeměpisu klade důraz především na rozvíjení geografických znalostí a dovedností získaných při studiu na nižším stupni.

Cílem výuky zeměpisu je, aby studenti:

- získali systematický přehled o oboru geografie a o možném využití geografických znalostí a dovedností v běžném životě a v různých oborech lidské činnosti
- pochopili a naučili se základní pojmy a uměli tyto pojmy používat ve správném kontextu
- získali mentální prostorovou orientaci v rámci celého světa, kontinentu, Česka a Prahy
- uměli číst informace z mapy, grafů, tabulek a jiných grafických záznamů
- chápali přírodní prostředí jako komplexní systém jednotlivých složek (atmosféra, hydrosféra, litosféra, pedosféra, biosféra)
- přemýšleli nad základními zeměpisnými otázkami (Kde to je? Jaké to je? Proč je to tam? Jak to vzniklo? Jaký to má vliv? Jak by to mělo být uzpůsobeno vzájemnému užítku člověka i přírody?)

Ke splnění těchto cílů slouží jednak výuka ve škole, která je realizována s využitím všech dostupných zeměpisných a dalších pomůcek (zeměpisné atlasy, nástěnné mapy, globy, příslušné počítačové programy, dataprojektor apod.) a pobyty studentů v přírodě, kde si osvojují praxi pohybu v terénu, práci s mapou a orientaci v krajině.

Některé aktivity se opakují každý rok. Jedná se o orientační běh (studenti prokazují schopnost orientace v terénu pomocí mapy a buzoly), opakování základního místopisu světa, Česka a Plzně. Tematické zaměření místopisů se mění.

	<i>Tematické celky</i>	<i>Související průřezová témata</i>
1. ročník	1) Země jako vesmírné těleso 2) Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie 3) Přírodní prostředí 4) Životní prostředí	PT Environmentální výchova
2. ročník	1) Regiony světa	PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

3. ročník	1) Regiony světa 2) Sociální prostředí	PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Multikulturní výchova
4. ročník	1) Sociální prostředí 2) Česká republika	PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

1. ročník PŘÍRODNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- porovná postavení Země ve vesmíru a podstatné vlastnosti Země s ostatními tělesy sluneční soustavy
- porovná na příkladech mechanismy působení endogenních (včetně deskové tektoniky) a exogenních procesů a jejich vliv na utváření zemského povrchu a na život lidí
- objasní mechanismy globální cirkulace atmosféry a její důsledky pro vytváření klimatických pásů
- objasní velký a malý oběh vody a rozliší jednotlivé složky hydrosféry a jejich funkci v krajině
- hodnotí vodstvo a půdní obal Země jako základ života a zdroje rozvoje společnosti
- rozliší hlavní biomy světa
- rozliší složky a prvky fyzickogeografické sféry a rozpozná vztahy mezi nimi
- posoudí přírodní rizika pro vybraný region

Učivo

- **Sluneční soustava** – tělesa Sluneční soustavy, Slunce, planety, měsíce, komety, asteroidy (*Přesah: Ge*)
- **Země jako vesmírné těleso** – tvar a pohyby Země, důsledky pohybu Země pro život lidí a organismů, střídání dne a noci, střídání ročních období, časová pásma na Zemi, kalendář
- **Litosféra** – vznik Země a její stavba, oceánské a pevninské desky, desková tektonika (*Přesah: Ge*)
- **Georeliéf a pedosféra** – utváření reliéfu na Zemi, vnitřní a vnější činitelé, systémy hornin, půdní typy a druhy, vznik a rozmístění půd (*Přesah: Ge*)
- **Hydrosféra** – rozložení a koloběh vody na Zemi, voda v oceánech, mořské proudy, voda v ledovcích, podzemní voda, řeky a jezera, umělé nádrže, povodí, rozvodí, úmoří
- **Atmosféra** – stavba a složení atmosféry, počasí a klima, atmosférická cirkulace, znečištění ovzduší, globální změny klimatu
- **Biosféra** – tropy, subtropy, mírný pás, subpolární a polární pás, flóra a fauna v jednotlivých oblastech, souvislost s ostatními složkami přírodní sféry, zonální a výšková stupňovitost (*Přesah: Bi*)
- **Přírodní rizika** – sopky, zemětřesení, tsunami, záplavy, klimatické změny, lesní požáry, možné příčiny, mechanismy, následky, možnosti ochrany

GEOGRAFICKÉ INFORMACE A TERÉNNÍ VYUČOVÁNÍ

Očekávané výstupy

žák

- používá dostupné kartografické produkty a další geografické zdroje dat a informací v tištěné i elektronické podobě pro řešení geografických problémů
- orientuje se s pomocí map v krajině
- používá s porozuměním vybranou geografickou, topografickou a kartografickou terminologii
- vytváří a využívá vlastní mentální schémata a mentální mapy pro orientaci v konkrétním území

Učivo

- **Základy kartografie** – kartografická zobrazení, zeměpisná síť a souřadnice, mapa, měřítko, generalizace, základní výpočty (*Přesah: M*)
- **Tematická kartografie** – metody tematické kartografie, čtení mapy
- **Využití techniky a elektroniky v kartografii** – GPS, navigace, GIS, dálkový průzkum Země
- **Orientační běh¹** (*Přesah: Tv*)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- zhodnotí na příkladech různé krajiny jako systém pevninské části krajinné sféry se specifickými znaky, určitými složkami, strukturou, okolím a funkcemi
- analyzuje na příkladech přírodní a kulturní krajinné složky a prvky krajiny
- zhodnotí některá rizika působení přírodních a společenských faktorů na životní prostředí v lokální, regionální a globální úrovni

Učivo

- **Krajinná ekologie** – typy a vývoj krajiny, ochrana a význam přírody, problémy životního prostředí, trvale udržitelný rozvoj, interakce člověk – příroda (*PT Environmentální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: Ge, Bi*)

2. ročník REGIONY

Očekávané výstupy

žák

- lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezení jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: Ge, D, ZSV*)
- rozlišuje na konkrétních územních příkladech mikroregionální, regionální, státní, makroregionální a globální geografickou dimenzi

Učivo

- Geografie jako věda, předmět studia, vývoj a členění geografie, regionální geografie
- Země jako globální systém, globální a makroregionální diferenciace, proces globalizace
- Angloamerický makroregion
- Ruský makroregion

- Čínsko-japonský makroregion
- Australsko-oceánský makroregion
- Indonéský makroregion
- Indický makroregion
- Islámský makroregion
- Africký makroregion
- Latinskoamerický makroregion

3. ročník REGIONY

Očekávané výstupy

žák

- lokalizuje na mapách makroregiony světa, vymezí jejich hranice, zhodnotí jejich přírodní, kulturní, politické a hospodářské vlastnosti a jednotlivé makroregiony vzájemně porovná (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: D, ZSV*)
- rozlišuje na konkrétních územních příkladech mikroregionální, regionální, státní, makroregionální a globální geografickou dimenzi

Učivo

- **Fyzická geografie Evropy** – geologická stavba, vývoj, geomorfologie, vodstvo, flóra a fauna
- **Sociální geografie Evropy** – obyvatelstvo, národy, jazyky, náboženství, politické poměry, hospodářství
- **Severní Evropa** – Finsko, Skandinávský poloostrov, Dánsko, Island
- **Západní Evropa** – Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Irsko, Francie, BENELUX, Německo, Švýcarsko
- **Střední Evropa** – Rakousko, Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko
- **Východní Evropa** – Pobaltí, Bělorusko, Ukrajina, Rusko, Moldavsko
- **Jižní Evropa** – Pyrenejský poloostrov, Itálie, Řecko, Kypr
- **Jihovýchodní Evropa** – státy bývalé Jugoslávie, Albánie, Rumunsko, Bulharsko
- **Evropská unie** – vznik a vývoj, principy fungování, instituce EU, rozpočet EU, možné scénáře vývoje (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech a Multikulturní výchova; Přesah: D, ZSV*)

SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- zhodnotí na příkladech dynamiku vývoje obyvatelstva na Zemi, geografické, demografické a hospodářské aspekty působící na chování, pohyb, rozmístění a zaměstnanost obyvatelstva (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*)
- analyzuje hlavní rasová, etnická, jazyková, náboženská, kulturní a politická specifika s ohledem na způsob života a životní úroveň v kulturních regionech světa (*PT Multikulturní výchova; Přesah: ZSV*)
- identifikuje obecné základní geografické znaky a funkce sídel a aktuální tendence ve vývoji osídlení
- rozliší a porovnává státy světa a jejich mezinárodní integrační uskupení a organizace podle kritérií vzájemné podobnosti a odlišnosti (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: ZSV*)

- lokalizuje na politické mapě světa hlavní aktuální geopolitické problémy a změny s přihlédnutím k historickému vývoji (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: ZSV, D*)

Učivo

- **Světové obyvatelstvo I** – populační vývoj, přirozená měna obyvatel, migrace
- **Světové obyvatelstvo II** – rasy, náboženství, jazyky, světová sídla, urbanizace
- **Politická geografie I** – formy vlády, federace, státy podle stupně rozvoje
- **Politická geografie II** – mezinárodní organizace, mezinárodní a národní konflikty, lidská práva

4. ročník SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ

Očekávané výstupy

žák

- zhodnotí na příkladech světové hospodářství jako otevřený dynamický systém s určitými složkami, strukturou a funkcemi a zohlední faktory územního rozmístění hospodářských aktivit, vymezení jádrové a periferní oblasti světa (*PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech*)
- zhodnotí nerovnoměrné rozmístění, objem a distribuci světových surovinových a energetických zdrojů
- vyhledá na mapách hlavní světové oblasti cestovního ruchu, porovná jejich lokalizační faktory a potenciál

Učivo

- **Světové hospodářství I** – vývoj, zemědělství, těžba, průmysl
- **Světové hospodářství II** – doprava, služby, věda a výzkum, mezinárodní obchod

REGIONY

Očekávané výstupy

žák

- vymezení místní region (podle bydliště, školy) na mapě podle zvolených kritérií
- zhodnotí přírodní, hospodářské a kulturní poměry mikroregionu a jeho vazby k vyšším územním celkům a regionům
- zhodnotí polohu, přírodní poměry a zdroje České republiky
- lokalizuje na mapách hlavní rozvojová jádra a periferní oblasti České republiky, rozlišuje jejich specifika

Učivo

- **Fyzická geografie Česka** – geologický vývoj, reliéf, hydrosféra, klima, příroda
- **Sociální geografie Česka I** – historický a územní vývoj, obyvatelstvo (*Přesah: D*)
- **Sociální geografie Česka II** – hospodářství, zemědělství, průmysl, doprava, služby, územní správa, mezinárodní vztahy (*Přesah: D*)

GEOLOGIE

Charakteristika učebního předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Velký význam při výuce Geologie je kladen na rozvoj mezioborového uvažování. Při výuce jsou vždy, když je to možné, zdůrazňovány a využívány přesahy ostatních vzdělávacích oborů oblasti *Člověk a příroda* (Ch, Bi, F, Z) do geologických věd. Příkladem mohou být fyzikální průzkum stavby zemského tělesa, vývoj života na zemi v rámci paleontologie, fyzikální podstata zemětřesení a jeho lokalizace, chemické aspekty formování hornin a minerálů a jejich analýzy, zkvalitňování únosných vlastností půd při zakládání staveb nebo geografické členění povrchu planety v závislosti na deskové tektonice a stavbě zemského tělesa. Nedílnou součástí výuky jsou i terénní cvičení (paleontologická exkurze, kurz geologického mapování, paleontologické cvičení v Národním muzeu zaměřené na vývoj života na Zemi, obecné geologické exkurze) a praktické zkoušky (poznávání hornin a minerálů; geologická mapa – čtení, porozumění a práce s řezy; práce s geologickým kompasem) a jsou praktickou realizací průřezových témat *Environmentální výchova a Myšlení v evropských a globálních souvislostech*.

2. ročník GEOLOGIE I – GEOLOGICKÁ STAVBA ZEMĚ, GEOLOGICKÉ PROCESY V LITOSFÉŘE

Očekávané výstupy

žák

- porovná složení a strukturu jednotlivých zemských sfér a objasní jejich vzájemné vztahy
- analyzuje energetickou bilanci Země a příčiny vnitřních a vnějších geologických procesů a jejich vzájemné interakce, dokáže uvést příklady existujících struktur, které těmito procesy vznikají
- využívá vybrané metody identifikace minerálů, poznává minerály a dokáže je systematicky zařadit
- určí nerostné složení a rozpozná strukturu běžných magmatických, sedimentárních a metamorfovaných hornin a obecně vysvětlí jejich vznik
- analyzuje různé druhy poruch v litosféře

učivo

Země jako geologické těleso, zemské sféry, magmatický proces

- Postavení Země ve sluneční soustavě. Vznik sluneční soustavy, vývoj v čase (procesy diferenciací prvků v rámci mlhoviny a význam pro složení jednotlivých planet, s důrazem na Zemi) (*Přesah: Z, F, CH*)
- Geologická stavba země. Současný stav vědomostí, způsoby průzkumu hlubokých partií zemského tělesa, fyzikální charakteristika šíření vln v zemské kůře a jednotlivých zemských sférách, vznik, lokalizace a intenzita zemětřesení. Chemická charakteristika jednotlivých sfér Země (*PT Environmentální výchova; přesah: Ch, F*)

Magmatické procesy, minerály, zvětrávání a sedimentace, metamorfni procesy, deformace litosféry

- Geologie svrchních sfér Země – litosféra, Wegenerova teorie kontinentálního driftu a deskové tektoniky. Metody průzkumu deskových pohybů a procesů v litosféře
- Spjaté procesy – magmatismus, metamorfóza, erozní činitelé. Energetické zdroje planety Země – rovnováha nebo posun? (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah Z, F*)
- Geologické zdroje a zásobníky látek v přírodě – minerály a horniny. Systematická mineralogie a základy krystalografie. Vymezení horninotvorných minerálů (*Přesah Ch, F*).

- Horniny vyvřelé – způsob vzniku magmatu v zemském tělese, jeho výstup k povrchu a procesy tuhnutí magmatu za různých podmínek. Dělení vyvřelých (magmatických) hornin a jejich využití – výhody a nevýhody.
- Horniny sedimentární – procesy vedoucí ke vzniku sedimentu. Transportní procesy, rozdíl mezi klastickými a chemogenními sedimenty. Dělení a využití sedimentárních hornin.
- Horniny metamorfované – procesy vedoucí k metamorfóze různého typu. Vazba jednotlivých typů metamorfózy na geologické struktury a mechanismy (kolizní rozhraní, vulkanicky aktivní oblasti apod.). Základní dělení metamorfovaných hornin a jejich využití.

Exkurze a praktická cvičení

- Exkurze do planetária a na hvězdárnu (*Přesah F, Z*)
- Exkurze na seismologickou stanici (*PT Environmentální výchova; Přesah F, Z*)
- Exkurze do Národního muzea – geologické sbírky, systematická petrologie
- Poznávání hornin a minerálům
- Cvičení v Národním muzeu – historie Země a života (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah Bi*)

3. ročník GEOLOGIE II – GEOLOGICKÁ HISTORIE ZEMĚ, VODA, ČLOVĚK A ANORGANICKÁ PŘÍRODA

Očekávané výstupy

žák

- je schopen obecně popsat jednotlivé fáze vývoje zemského tělesa, od prvohor detailněji, dokáže do vývoje zemského tělesa zařadit a popsat změny v živé přírodě
- využívá geologickou mapu, pozná a umí interpretovat geologickou mapu ČR, využije ji k objasnění geologického vývoje regionů
- je schopen vysledovat závislost oživené složky přírody na charakteru geologického podloží a reliéfu
- zhodnotí využitelnost různých druhů vod a posoudí možné způsoby efektivního hospodaření s vodou v příslušném regionu
- určí základní vlastnosti vzorku půdního profilu a navrhne využitelnost a způsob efektivního hospodaření s půdou v daném regionu
 - posuzuje geologickou činnost člověka z hlediska možných dopadů na životní prostředí
- posoudí význam i ekologickou únosnost těžby a zpracovatelských technologií v daném regionu
- vyhodnotí bezpečnost ukládání odpadů a efektivitu využívání druhotných surovin v daném regionu

Učivo

Geologická historie země, regionální geologie

- Historická geologie – geologická časová škála, stratigrafie a stratigrafické zákony. Významné geologické události v historii země (evento-stratigrafie) (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: D*)
- Základy paleontologie – vývoj života na zemi (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: Bi*)
- Regionální geologie Českého masivu. Základní stavební jednotky, vzájemná poloha a vývoj v geologickém čase (*PT Environmentální výchova; Přesah: Z*).

Nerostné suroviny a surovinové zdroje, povrchové a podzemní vody, půdy

- Surovinové zdroje v České republice (*PT Environmentální výchova; Přesah: F, Z, Ch*)
- Význam vody v přírodě – koloběh vody, vlastnosti vod a jejich měření a zjišťování, důvody ochrany vodních zdrojů, voda jako důvod střetu civilizací (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech; Přesah: Ch, F*)
- Vznik a vývoj půd, význam půd, hlavní půdní typy (*PT Environmentální výchova*)

Interakce mezi přírodou a společností

- Geologické energetické zdroje – konvence a alternativa (*PT Environmentální výchova*)
- Ohrožení litosféry a hydrosféry, vliv člověka, sanace; litosféra jako zdroj a úložiště; problematika ukládání odpadů do litosféry, eroze, rizika záboru zemědělských půd (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech a Environmentální výchova; Přesah: Z, Ch*)
- Vývoj poznání „neživé“ přírody v historii (intuitivní, vzhledem k surovinovým potřebám; starověké a středověké geologické „průzkumy“ a poznatky) (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech a Environmentální výchova; Přesah: D*)

Exkurze a praktická cvičení

- Kurz terénního geologického mapování (2+4 hodiny; *PT Environmentální výchova*)
- Poznávání hornin a minerálů
- Energetika ČR – monotematicky zaměřený čtyřdenní studijní výjezd (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech a Environmentální výchova; Přesah: Ch, F, Z, D; blíže viz Charakteristika ŠVP*)
- Práce s geologickou mapou – čtení, tvorba řezu a interpretace
- Cvičení v Národním muzeu – historie Země a života
- Paleontologická exkurze
- Český kras – geologická učebnice ČR (*PT Environmentální výchova*)

ZÁKLADY SPOLEČENSKÝCH VĚD

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

	<i>Studenti</i>	<i>Činnosti realizované při výuce základů společenských věd</i>
Znalosti	<ul style="list-style-type: none">- si osvojí a prohloubí potřebný objem znalostí, jež jim umožní orientaci v tématech ZSV (pojmy, fakta nezbytná pro odkrývání, resp. porozumění souvislostem) a tvorbu ucelených představ o nastolených otázkách a problémech	<ul style="list-style-type: none">- skupinová práce- dlouhodobé projekty (tematické, zaměřené na pomoc svému okolí, prezentaci školy apod.)- řešení modelových situací, dramatizace- debaty s odborníky (obecní úřad, protidrogová prevence apod.)
Dovednosti	<ul style="list-style-type: none">- si prohloubí potřebné studijní dovednosti, techniky a návyky, jež by jim měly pomoci při dalším studiu na vysoké škole- samostatně pracují (plánují, efektivně využívají různých zdrojů informací, prezentace, hodnocení, sebereflexe)- si prohloubí potřebné dovednosti pro řešení teoretických i praktických situací a problémů, jež budou potřebovat v životě (uplatnění v životě, sebeochrana, účinná pomoc, demokratické rozhodování, spolupráce apod.)- vědomě reflektují vlastní jednání i jednání druhých lidí- diskutují o společenských problémech- reflektují a kriticky přistupují k současnému společenské dění	<ul style="list-style-type: none">- exkurze (Centrum pro ekologickou výchovu apod.)- percepce filmové tvorby (+ rozbor)- studentské portfolio- práce s osobním deníkem- zapojení do školní samosprávy, pomoc při organizaci školních akcí- práce s textem (techniky RWCT)- vytváření myšlenkových map (při výkladu, při práci s učebnicí)- strukturované samostatné práce- povinná četba (+ rozbor na základě otázek – zaměřených na různé myšlenkové operace- referáty (+ rozbor podle předem daných kritérií)- testy- trénink studijních technik (výpisky, rozbor četby)
Hodnoty a postoje	<ul style="list-style-type: none">- odpovědně přistupují k rozhodování- kriticky přistupují k sobě i ke svému okolí- respektují hodnotový systém druhých lidí, tolerují odlišnosti druhých lidí- aktivně a pozitivně přistupují k životu- tolerantně přistupují k minoritám, respektují rovnocenné postavení muže a ženy	<ul style="list-style-type: none">- samostatná/skupinová písemná práce založená na základě studia různých zdrojů informací (populárně naučná literatura, odborná literatura, internet, denní tisk)- sledování aktuálního společenského dění a jeho reflexe v diskuzích

Ke komplexnímu rozvoji klíčových kompetencí v rámci cílového zaměření Základů společenských věd dochází také prostřednictvím odborných exkurzí (ČNB, Centrum pro ekologickou výchovu apod., rozhovory s pamětníky, etnograficky a sociologicky zaměřené výzkumy, průzkumy veřejného mínění, tvorba studentských dokumentárních filmů apod.).

Rozpracování očekávaných výstupů a učiva z RVP G do ročníků

Celkový přehled

	<i>Tematické celky (znalosti)</i>	<i>Prioritní činnost (dovednosti)</i>	<i>Průřezová témata mezipředmětové vazby</i>
1. ročník	Člověk jako jedinec Člověk ve společnosti Výchova ke zdraví	„Psychologický“ deník studenta	PT Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova Přesahy: Čj, Bi, Z, D
2. ročník	Občan ve státě Občan a právo Člověk ve sféře práce Základy ekonomie	Prezentace	PT Osobnostní a sociální výchova, Multikulturní výchova Přesahy: Z, D
3. ročník	Mezinárodní vztahy a globální svět Média a my Etika a religionistika	Aktivní zapojení do mediálních diskuzí Profilová práce	PT Mediální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova Přesahy: D, Z, Čj, UK, Bi
4. ročník	Úvod do filozofie	Souhrnné písemné práce (eseje) z filozofie	PT Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech Přesahy: D, Čj

Podrobné rozpracování

1. ročník ČLOVĚK JAKO JEDINEC

Očekávané výstupy

žák

- objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka
- porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví
- vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat
- porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení
- využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace
- na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi

Učivo

- **úvod do studia společenských věd** – charakteristika společenských věd
- **psychologie jako věda** – psychologické školy, vymezení psychologie jako společenské vědy
- **podstata lidské psychiky** – vědomí; psychické jevy, procesy, stavy a vlastnosti (PT Osobnostní a sociální výchova)
- **osobnost člověka** – charakteristika osobnosti, její typologie; vývoj a formování osobnosti v jednotlivých etapách lidského života; význam celoživotního učení a sebevýchovy (PT Osobnostní a sociální výchova) (výjezd, max. 2 hodiny)
- **psychologie v každodenním životě** – rozhodování o životních otázkách; zásady duševní hygieny, náročné životní situace; vztahy mezi lidmi a mezigenerační soužití

(Přesah: VZ, PT Osobnostní a sociální výchova a Multikulturní výchova) (projektový den, max. 5 hodin, výjezd, max. 5 hodin)

ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem
- respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky
- objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích
- posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní
- objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost

Učivo (podmínky)

- **sociologie jako věda** – sociologické školy, vymezení sociologie jako společenské vědy
- **společenská podstata člověka** – význam začlenění jedince do sociálních vazeb, proces socializace; mezilidská komunikace, problémy v mezilidských vztazích (PT Osobnostní a sociální výchova) (projektový den, max. 5 hodin, výjezd, max. 3 hodiny)
- **sociální struktura společnosti** – sociální útvary, společenské instituce; sociální nerovnost, sociální mobilita; jedinec ve skupině (vztahy, role, normy chování) (PT Multikulturní výchova)
- **sociální fenomény a procesy** – rodina, práce, masmédiá, životní prostředí; sociální deviace, sociální problémy (nezaměstnanost, kriminalita, extremismus) (PT Multikulturní výchova)

2. ročník OBČAN VE STÁTĚ

Očekávané výstupy

žák

- rozlišuje a porovnává historické i současné typy států (forem vlády)
- vymezí, jakou funkci plní ve státě ústava a které oblasti života upravuje
- objasní, proč je státní moc v ČR rozdělena na tři nezávislé složky, rozlišuje a porovnává funkce a úkoly orgánů státní moci ČR
- vyloží podstatu demokracie, odliší ji od nedemokratických forem řízení sociálních skupin a státu,
- porovná postavení občana v demokratickém a totalitním státě
- objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě, uvede příklady politického extremismu a objasní, v čem spočívá nebezpečí ideologií
- rozlišuje složky politického spektra, porovnává přístupy vybraných politických seskupení k řešení různých otázek a problémů každodenního života občanů
- uvede příklady, jak může občan ovlivňovat společenské dění v obci a ve státě a jakým způsobem může přispívat k řešení záležitostí týkajících se veřejného zájmu

- vyloží podstatu komunálních a parlamentních voleb, na příkladech ilustruje možné formy aktivní participace občanů v životě obce či širších společenstev
- obhájí svá lidská práva, respektuje lidská práva druhých lidí a uvážlivě vystupuje proti jejich porušování
- uvede okruhy problémů, s nimiž se může občan obracet na jednotlivé státní instituce, zvládá komunikaci ve styku s úřady
- uvede příklady projevů korupce, analyzuje její příčiny a domýšlí její možné důsledky

Učivo

- **politologie základní pojmy** – politologické školy, charakteristika politologie jako vědy; politika; ideologie – znaky a funkce, přehled vybraných ideologií (*PT Multikult. vých.*)
- **stát** – znaky a funkce, formy státu, právní stát; organizace a dělba státní moci; Ústava ČR – přehled základních ustanovení
- **demokracie a totalita** – principy a podoby; občanská práva a povinnosti, podstata občanské společnosti, její instituce; politické subjekty, politický život ve státě; volby, volební systémy; úřady; prvky demokratického státu; prvky totalitního státu (*výjezd, max. 5 hodin*)
- **lidská práva** – zakotvení lidských práv v dokumentech; porušování a ochrana lidských práv, funkce ombudsmana (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

OBČAN A PRÁVO

Očekávané výstupy

žák

- objasní, v čem spočívá odlišnost mezi morálními a právními normami, odůvodní účel sankcí při porušení právní normy
- uvede, které státní orgány vydávají právní předpisy i jak a kde je uveřejňují
- rozlišuje fyzickou a právnickou osobu, uvede jejich příklady
- vymezí podmínky vzniku a zániku důležitých právních vztahů (vlastnictví, pracovní poměr, manželství) i práva a povinnosti účastníků těchto právních vztahů
- na příkladu ukáže možné důsledky neznalosti smlouvy, včetně jejích všeobecných podmínek rozeznává, jaké případy se řeší v občanském soudním řízení a jaké v trestním řízení
- rozlišuje trestný čin a přestupek, vymezí podmínky trestní postizitelnosti občanů a uvede příklady postihů trestné činnosti
- rozlišuje náplň činnosti základních orgánů právní ochrany, uvede příklady právních problémů, s nimiž se na ně mohou občané obracet ve svém jednání, respektuje platné právní normy

Učivo

- **právo a spravedlnost** – smysl a účel práva, morálka a právo, pojem občan
- **právo v každodenním životě** – právní subjektivita, způsobilost k právním úkonům; právní řád ČR – jeho uspořádání; systém právních odvětví, druhy právních norem; smlouvy, jejich význam a obsah, všeobecné podmínky smluv
- **orgány právní ochrany** – funkce a úkoly, právnické profese; účel a průběh občanského soudního řízení; orgány činné v trestním řízení, jejich úkoly; systém právního poradenství, činnost a úkoly občanských poraden (*PT Osobnostní a sociální výchova*) (*projektový den, max. 3 hodiny*)

ČLOVĚK VE SFÉŘE PRÁCE

Očekávané výstupy

žák

- kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace, posoudí vzdělávací nabídku, posoudí nabídku trhu práce v ČR i EU, vhodně se připraví na přijímací řízení
- reflektuje význam práce pro psychické zdraví člověka, vytvoří si vyvážený pracovní rozvrh s ohledem na své osobní vztahy
- uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď, uvede svá pracovní práva a vyžaduje jejich respektování od ostatních, respektuje své pracovní povinnosti
- objasní funkci odborů
- volí bezpečné pracovní postupy šetrné k životnímu prostředí, používá adekvátní pracovní pomůcky; chová se poučeně a adekvátně situaci v případě pracovního úrazu

Učivo

- **trh práce a profesní volba** - ekonomické subjekty – právní formy podnikání (živnost, typy obchodních společností, družstvo), základní právní normy týkající se podnikání; marketing – marketing a PR, reklama, reklamní agentury; profesní volba; mezinárodní trh práce
- **pracovně právní vztahy** – pracovní právo; pracovní poměr, práva a povinnosti účastníků pracovněprávních vztahů; bezpečnost práce (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

ZÁKLADY EKONOMIE

Očekávané výstupy

žák

- vysvětlí na základě konkrétní, reálné a aktuální situace ve společnosti mechanismy fungování trhu
- stanoví cenu jako součet nákladů, zisku a DPH, vysvětlí, jak se cena liší podle typu zákazníků, místa či období, objasní důvody kolísání cen zboží či pracovní síly na trhu podle vývoje nabídky a poptávky; rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH aj.) a klamavé nabídky
- rozlišuje a porovnává praktické využití jednotlivých forem podnikání, posoudí, která forma podnikání je v konkrétní situaci nejvýhodnější; posoudí výhody a rizika podnikání v porovnání se zaměstnáním; uvede, jak postupovat při zakládání vlastní podnikatelské činnosti a jak požádat o živnostenské oprávnění
- analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu výrobku na trhu
- používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze za použití kursovního lístku, využívá moderní formy bankovních služeb, včetně moderních informačních a telekomunikačních technologií, ovládá způsoby bezhotovostního platebního styku
- uvede principy vývoje ceny akcií a možnosti forem investic do cenných papírů
- rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet domácnosti; navrhne, jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem domácnosti
- na příkladu vysvětlí, jak uplatňovat práva spotřebitele (při nákupu zboží a služeb, včetně produktů finančního trhu)
- navrhne způsoby, jak využít volné finanční prostředky (spoření, produkty se státním příspěvkem, cenné papíry, nemovitosti aj.), vybere nejvýhodnější produkt pro investování volných finančních prostředků a vysvětlí proč

- vybere nejvýhodnější úvěrový produkt s ohledem na své potřeby a zdůvodní svou volbu, posoudí způsoby zajištění úvěru a vysvětlí, jak se vyvarovat předlužení
- objasní základní principy fungování systému příjmů a výdajů státu
- rozlišuje základní typy daní, rozlišuje, na které jeho činnosti se zdaňovací povinnost vztahuje
- uvede, jakým způsobem podá daňové přiznání především k dani z příjmu, jak provede základní výpočty daní a zjistí výši sociálního a zdravotního pojištění
- na základě aktuálních mediálních informací posoudí vliv nejdůležitějších ekonomických ukazatelů (inflace, úroveň HDP, míra nezaměstnanosti) na změny v životní úrovni občanů
- vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva, vklady a úvěry, dlouhodobé finanční plánování a uvede příklady, jak se důsledkům inflace bránit
- uvede postup, jak vypočítá životní minimum své domácnosti, a zažádá o sociální dávku, na niž má nárok
- objasní funkci podpory v nezaměstnanosti, funkci úřadů práce a personálních agentur, vyhledá informace o zaměstnání a rekvalifikaci v různých typech médií
- objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank
- vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN

Učivo

- **základní ekonomické pojmy** – ekonomie jako věda, typy ekonomik, transformace; ekonomický cyklus
- **tržní ekonomika** - tržní mechanismus, nabídka, poptávka, tvorba ceny, globální ekonomické otázky; základy podnikání; spotřebite
- **peníze a finanční produkty** – funkce peněz; cenné papíry; burza; finanční produkty a investování peněz; rozpočet domácnosti, finanční gramotnost v praxi (*projektový den, max. 2 hodiny, výjezd, max. 5 hodin*)
- **národní hospodářství a úloha státu v ekonomice** - fiskální politika – státní rozpočet, rozpočet domácnosti; daňová soustava; bankovní soustava a monetární politika ČNB – inflace, kurs měny, zahraniční platební bilance, HDP; sociální politika – důchodový systém, systém sociálních dávek, životní minimum, nezaměstnanost, státní politika zaměstnanosti

3 .ročník MEZINÁRODNÍ VZTAHY, GLOBÁLNÍ SVĚT

Očekávané výstupy

žák

- objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy; rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti
- posoudí vliv začlenění státu do Evropské unie na každodenní život občanů, uvede příklady, jak mohou fyzické a právnické osoby v rámci EU uplatňovat svá práva
- uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a vysvětlí, jaký vliv má jejich činnost na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR
- uvede příklady institucí, na něž se může obrátit v případě problémů při pobytu v zahraničí

- posoudí projevy globalizace, uvede příklady globálních problémů současnosti, analyzuje jejich příčiny a domýšlí jejich možné důsledky

Učivo

- **evropská integrace** – podstata a význam; Evropská unie – význam; proces integrace; orgány EU; jednotná evropská měna (*viz projekt Evropská unie; PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech*) (*výjezd, max. 5 hodin*)
- **mezinárodní spolupráce a organizace** – důvody, význam a výhody; významné mezinárodní organizace a společenství - RE, NATO, OSN, jejich účel a náplň činnosti, ekonomická spolupráce a rozvoj (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech*)
- **proces globalizace** – příčiny, projevy, důsledky (*PT Myšlení v evropských a gl. souv.*) (*projektový den, max. 5 hodin*)
- **charakteristika globálních problémů lidstva** - kořeny globálních problémů lidstva; možnosti řešení globálních problémů (*PT Environmentální výchova*) (*projektový den, max. 5 hodin*)

MÉDIA A MY

Očekávané výstupy

žák

- analyzuje mediální produkty a jejich významy z hlediska formy i obsahu
- popíše vliv médií na uspořádání každodenního života, zabývá se návyky i zlozvyky uživatelů médií
- uvede příklady pozitivního a negativního působení médií (historie vs. současnost)
- objasní roli médií ve vztahu ke globalizaci a možnostem řešení globálních problémů
- kriticky přistupuje k etickým otázkám, jež jsou diskutovány v souvislosti s účinky mediální produkce a vlivem médií

Učivo

- **mediální produkty, jejich význam, účinky a vliv na uživatele** – vznik mediálních produktů; kategorie mediálních produktů a formy mediálních sdělení (zpravodajství, dokumentární filmy, bulvár apod.); média a skutečnost; uživatelé mediálních produktů, jejich práva, návyky i zlozvyky při konzumaci mediálních produktů, předpokládané i skutečné vlivy médií; moderní společnost a svoboda projevu; nezávislost médií; etické otázky spojené s působením médií

ETIKA A RELIGIONISTIKA

Očekávané výstupy

žák

- eticky a věcně správně argumentuje, uvážlivě a kriticky přistupuje k argumentům druhých, rozpozná nekorektní argumentaci a manipulativní strategie v komunikaci
- zhodnotí význam vědeckého poznání, techniky a nových technologií pro praktický život i možná rizika jejich zneužití
- posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce, objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem
- rozlišuje významné náboženské systémy, identifikuje projevy náboženské a jiné nesnášenlivosti a rozezná projevy sektářského myšlení

Učivo (podmínky)

- **úvod do etiky** - pojem etiky; základní etické pojmy; problémy praktické etiky; ekologická etika (*PT Osobnostní a sociální výchova a Environmentální výchova*)

- **svoboda vůle a svědomí, morálka a mravnost** - svoboda vůle, svědomí a zodpovědnost; morální hodnoty - pojem morálky (*PT Osobnostní a sociální výchova*)
- **světová náboženství** - víra v lidském životě; podoby víry, znaky náboženské víry; náboženské systémy, církve; sekty (*PT Multikulturní výchova*) (max. 5 hodin)

4. ročník ÚVOD DO FILOZOFIE

Očekávané výstupy

žák

- objasní podstatu filozofického tázání, porovná východiska filozofie, mýtu, náboženství, vědy a umění k uchopení skutečnosti a člověka
- rozliší hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení základních filozofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filozofického myšlení

Učivo

- **úvod do filozofie** - vztah filozofie k mýtu, náboženství, vědě a umění; základní filozofické disciplíny a otázky (*PT Myšlení v evropských a globálních souvislostech*) (*projektový den, max. 5 hodin*)
- **antická filozofie** – klíčové pojmy, etapy a směry filozofického myšlení
- **středověká filozofie** - klíčové pojmy, etapy a směry filozofického myšlení
- **novověká filozofie** - klíčové pojmy, etapy a směry filozofického myšlení
- **filozofie 19. a 20. století** - klíčové pojmy, etapy a směry filozofického myšlení (*projektový den, max. 5 hodin*)

DĚJEPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Hlavním cílem je kultivovat historické vědomí žáků, rozvíjet jejich principy historického myšlení a badatelské dovednosti. Prostřednictvím Dějepisu dochází k rozvíjení klíčových kompetencí také během exkurzí (památky, galerie, muzea, historická centra měst apod., práce s historickými prameny, historický vývoj krajiny, stavební vývoj památky aj.). Při těchto formách výuky klademe důraz zejména na regionální rozměr historických procesů a na schopnost analyzovat a interpretovat ideologicky zkreslené obrazy minulosti. Konkrétní postupy vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí v rámci cílového zaměření výuky dějepisu představuje následující přehled:

	<i>Studenti</i>	<i>Činnost realizovaná při výuce dějepisu:</i>
Časová orientace	<ul style="list-style-type: none">- sestavit časovou osu a synchronizovat české a obecné dějiny v klíčových společných událostech a obdobích- sestavit synchronický přehled českých a obecných dějin (každé zvlášť) v celku i v jednotlivých obdobích- zařadit rodinnou historii do kontextu dějin 20. a 21. století	<ul style="list-style-type: none">- vytváření časových os (samostatná práce, výroba pomůcek a schémat)- hry- testy
Prostorová orientace	<ul style="list-style-type: none">- číst historickou mapu- zapisovat poznatky do slepé mapy- vytvářet kartogramy- vyvodit z mapy souvislosti- pracovat se symbolickými pomůckami (schémata, grafy, diagramy) a vytvářet je	<ul style="list-style-type: none">- práce s historickým a zeměpisným atlasem- vytváření pomůcek (nástěnné mapy, kartogramy)- práce se slepou mapou- hry- testy
Pojmotivečná činnost a kritické historické myšlení	<ul style="list-style-type: none">- formulovat otázky, které napomáhají rozšířit naše historické poznání- používat základní historické pojmy- slovně reprodukovat, analyzovat a interpretovat různé historické prameny (text, obraz, audiovizuální materiál, orální svědectví)- pracovat s populárně vědeckou literaturou a beletrií a využívat je k samostatnému získávání poznatků, hodnocení a zapojování informací do souvislostí	<ul style="list-style-type: none">- rozbor různých textů a obrazových materiálů – historických pramenů i sekundární literatury (techniky <i>RWCT</i> a <i>Historical Thinking</i>)- práce s aplikací <i>HistoryLab.cz</i>- vytváření myšlenkových map (při výkladu, při práci s učebnicí)- strukturovaná samostatná práce (výpisky, rozbor četby, DÚ: pojmy, události, souvislosti)- samostatná/skupinová písemná a tvůrčí práce založená na základě studia různých zdrojů informací (populárně naučná literatura, odborná literatura, internet)

	<ul style="list-style-type: none"> - objasnit historický význam události, její příčiny a následky - porovnat, v čem se odlišují nebo shodují různá historická období - chápat odlišnost hodnotového systému minulých období, různé motivace lidského jednání (historická empatie a perspektiva) - používat historické znalosti k aktivní tvůrčí práci 	<ul style="list-style-type: none"> - referáty (rozbor podle daných kritérií) - povinně volitelná četba (rozbor na základě otázek zaměřených na myšlenkové operace) - testy
--	---	---

Rozpracování očekávaných výstupů a učiva

a) celkový přehled

	<i>Učivo</i>	<i>Prioritní činnosti (dovednosti)</i>	<i>Průřezová témata a mezipředmětové vztahy</i>
1. ročník	Úvod do historického myšlení a badatelské práce Pravěk Starověk Raný středověk	Zpracování badatelsky zaměřené hodiny pro spolužáky (významná událost)	PT Environmentální výchova Přesahy: Čj, ZSV, F
2. ročník	Středověk Raný Novověk (Osvícenství, revoluce a idea svobody)	Práce s textovými a obrazovými historickými zdroji, reflexe historické paměti	PT Environmentální výchova Přesahy: Čj, ZSV, F, Z, Ch
3. ročník	Modernizace společnosti Moderní doba – situace v letech 1914–1938 <i>Role médií v moderních dějinách</i>	Práce s textovými a obrazovými historickými zdroji, reflexe historické paměti	PT Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova Přesahy: Čj, ZSV, Z, Aj, Nj, Z, Ch, F
4. ročník	Moderní doba II a Soudobé dějiny – situace od roku 1938 do současnosti <i>Role médií v moderních dějinách</i>	Práce s různými zdroji včetně audiovizuálních (kódované ideologické manipulace), reflexe historické paměti	PT Environmentální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova Přesahy: Čj, ZSV, Z, Aj, Nj, Ch, F

1 .ročník ÚVOD DO STUDIA HISTORIE

Očekávané výstupy

žák

- charakterizuje smysl historického poznání a jeho povahu jako poznání neuzavřeného a proměnlivého
- rozlišuje různé zdroje historických informací, způsob jejich získávání a úskalí jejich interpretace

Učivo

- úvod do studia historie – význam historie pro současnost, práce historika, historické informace, jejich typy, účel a možnost využití, proč neexistují pouze jedny dějiny (*výjezd, max. 5 hodin*)
- vybrané kapitoly z evropských a světových dějin I a II (*projektový den, max. 5 hodin*)

PRAVĚK a STAROVĚK

Očekávané výstupy

žák

- objasní ve shodě s aktuálními vědeckými poznatky materiální a duchovní život lidské společnosti
- v jednotlivých vývojových etapách pravěku; charakterizuje pojem archeologická kultura
- vysvětlí zásadní zlom ve vývoji lidstva v důsledku cílevědomé zemědělské a řemeslné činnosti
- zařadí časově a prostorově hlavní archeologické kultury pravěku
 - zdůvodní civilizační přínos vybraných starověkých společenství, antiky a křesťanství jako základních fenoménů, z nichž vyrůstá evropská civilizace
 - objasní židovství (vazbu mezi židovstvím a křesťanstvím) a další neevropské náboženské a kulturní systémy
 - popíše určující procesy a události, uvede významné osobnosti starověkých dějin

Učivo

- Nejstarší dějiny lidstva. Čím začínají dějiny? Nejisté představy o vývoji člověka, podmínky pro organizaci společnosti a starověké civilizace.
- Antika. Starověké řecké státy, Římská říše a jejich vliv a odraz v evropské kultuře

RANÝ STŘEDOVĚK

Očekávané výstupy

žák

- objasní proces christianizace a její vliv na konstituování raně středověkých států v Evropě; vysvětlí podstatu vztahu mezi světskou a církevní mocí v západním i východním kulturním okruhu i projevy vlivu náboženství a církve ve středověké společnosti
- definuje proměny hospodářského a politického uspořádání středověké společnosti 5.–10. století a jeho specifické projevy ve vybraných státních celcích
- charakterizuje základní rysy vývoje na našem území
- vymezení specifika islámské oblasti
- vysvětlí důsledky tatarských a tureckých nájezdů, zejména pro jižní a východní Evropu

Učivo

- Monoteistická náboženství judaismus, křesťanství a islám v historickém kontextu.

- Pozdní antika, raný středověk. Evropa před rokem 1000.

2. ročník VRCHOLNÝ STŘEDOVĚK

Očekávané výstupy

Žák

- definuje proměny hospodářského a politického uspořádání středověké společnosti 10.-15. století a jeho specifické projevy ve vybraných státních celcích
- charakterizuje základní rysy vývoje na našem území
- vysvětlí důsledky tatarských a tureckých nájездů, zejména pro jižní a východní Evropu

Učivo

- Jak vypadal svět středověkého člověka? (projektový den, max. 5 hodin)
- Jaké bylo postavení Českého království ve středověké Evropě?
- Husité a ti další - nejslavnější etapa v českých dějinách?

POČÁTKY NOVOVĚKU

Očekávané výstupy

žák

- rozpozná nové filozofické a vědecké myšlenky, které byly zformulovány ve 14.–17. století; zhodnotí jejich praktické dopady
- porozumí důsledkům zámořských objevů, jež vedly k podstatným hospodářským i mocensko-politickým změnám
- popíše základní rysy reformace a protireformace, vysvětlí důsledky pro další evropský i světový vývoj
- vymezí základní znaky stavovství a absolutismu; uvede konkrétní projevy v jednotlivých zemích a příklady střetů
- posoudí postavení českého státu uvnitř habsburského soustátí a analyzuje jeho vnitřní sociální, politické a kulturní poměry

Učivo

- Jak se utvářel nový věk Evropy? (zámořské cesty a jejich důsledky, renesance, humanismus, reformace (*projektový den, max. 2 hodiny, výjezd, max. 1 hodina*))
- Jak bylo obtížné prosadit náboženskou toleranci a politickou svobodu? (reformace, náboženské konflikty, absolutismus, třicetiletá válka)
- Doba baroka - doba temna? Barokní kultura, politika, náboženství (*projektový den, max. 3 hodiny, výjezd, max. 2 hodiny*)

OSVÍCENSTVÍ, REVOLUCE A IDEA SVOBODY, MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- určí a zhodnotí hlavní myšlenky a principy osvícenství, rozpozná jejich uplatnění v revolucích 18. století, na konkrétních příkladech jednotlivých států demonstruje postupný rozklad, zánik a proměny dosavadních systémů přes úsilí mocenských struktur o jejich udržení

Učivo (podmínky)

- Jak osvícenství a revoluce zahájily pád absolutismu?

3. ročník OSVÍCENSTVÍ, REVOLUCE A IDEA SVOBODY, MODERNIZACE SPOLEČNOSTI

Očekávané výstupy

žák

- rozpozná uplatnění myšlenek osvícenství v revolucích 19. století na konkrétních příkladech jednotlivých států demonstruje postupný rozklad, zánik a proměny dosavadních systémů přes úsilí mocenských struktur o jejich udržení
- posoudí význam ústavy a novou organizaci státu, uvede základní typy parlamentních státních systémů
- vysvětlí emancipační hnutí národů i jednotlivých společenských vrstev; vymezí místo utváření českého novodobého národa v tomto procesu, včetně jeho specifických rysů
- charakterizuje proces modernizace, vysvětlí průběh industrializace a její ekonomické, sociální a politické důsledky; rozpozná její ekologická rizika; určí základní příčiny asymetrického vývoje Evropy a světa v důsledku rozdílného tempa modernizace
- charakterizuje roli (masových) médií v moderní společnosti
- vysvětlí expanzivní záměry velmocí v okrajových částech Evropy a v mimoevropském světě, jež byly příčinou četných střetů a konfliktů daného období

Učivo

- Evropa a svět po napoleonských válkách (jejich důsledek pro Evropu 19. století)
- Průmyslová společnost. Změny v sociální struktuře a životním stylu v důsledku modernizace (*výjezd, max. 3 hodiny*)
- Revoluce 1848/1849 (revoluce 19. století jako prostředek řešení politických, sociálních a národnostních problémů;)
- Kolonialismus a imperialismus 19. století (*projektový den, max. 5 hodin*)
- Revoluce v letech 1848/49. Další pokus o řešení sociálních, národnostních a politických problémů napříč Evropou
- Češi v Habsburské monarchii. Hledání českého národa v 19. století

MODERNÍ DOBA I a II – SITUACE V LETECH 1914–1938

Očekávané výstupy

žák

- charakterizuje světovou válku, dokumentuje sociální, hospodářské a politické důsledky
- uvede příčiny a projevy politického a mocenského obrazu světa, který byl určen vyčerpáním tradičních evropských velmocí, vzestupem USA a nastolením bolševické moci v Rusku
- uvede příčiny a projevy politického a mocenského obrazu světa, který byl určen vyčerpáním tradičních evropských velmocí, vzestupem USA a nastolením bolševické moci v Rusku
- vymezí základní znaky hlavních totalitních ideologií a dovede je srovnat se zásadami demokracie; objasní příčiny a podstatu agresivní politiky a neschopnosti potenciálních obětí jí čelit
- uvede příklady zneužití masových médií totalitními režimy

- vysvětlí souvislost mezi světovou hospodářskou krizí a vyhocením politických problémů, které byly provázeny radikalizací pravicových i levicových protidemokratických sil
- popíše a zhodnotí způsob života v moderní evropské společnosti, zhodnotí význam masové kultury; popíše vývoj masových médií v období mezi dvěma světovými válkami a roli médií za druhé světové války

Učivo

- První světová válka a bolševická revoluce v Rusku (*výjezd, max. 5 hodin*)
- Vznik Československa a charakter nového státu (*projektový den, max. 5 hodin*)
- Evropa a svět mezi světovými válkami 1918-1939

4. ročník MODERNÍ DOBA II – SITUACE V LETECH 1938–1945 A SOUDOBÉ DĚJINY

Očekávané výstupy

žák

- objasní příčiny a podstatu agresivní politiky a její projev v druhé světové válce v českém i globálním kontextu
- popíše vývoj masových médií za druhé světové války
- charakterizuje vznik, vývoj a rozpad bipolárního světa, jeho vojenská, politická a hospodářská seskupení, vzájemné vztahy a nejvýznamnější konflikty
- vysvětlí základní problémy vnitřního vývoje zemí západního a východního bloku; zejména se zaměří na pochopení vnitřního vývoje a vzájemných vztahů supervelmocí USA, SSSR a na situaci ve střední Evropě a v naší zemi
- porovná a vysvětlí způsob života a chování v nedemokratických společnostech a v demokraciích; ilustruje rozdíly na fungování masmédií
- popíše mechanismy a prostředky postupného sjednocování Evropy na demokratických principech, vysvětlí koncept lidských práv v souvislosti s evropskou kulturní tradicí; zná základní instituce sjednocující se Evropy, jejich úlohu a fungování
- objasní hlavní problémy specifické cesty vývoje významných postkoloniálních rozvojových zemí; objasní význam islámské, židovské a některé další neevropské kultury v moderním světě
- vymezí základní problémy soudobého světa a možnosti jeho dalšího vývoje

Učivo

- Druhá světová válka a její důsledky. Poválečný vývoj v ČSR. (1939-1948)
- Evropa proměněná válkou, východní blok a život v socialismu. (1945-1968)
- Normalizace v ČSSR, Sametová revoluce a transformace. (1969–1993) (*projektový den, max. 3 hodiny*)
- Dekolonizace a problémy postkolonialismu.
- Globální mocnosti USA a Čína ve 20. století.
- Rozdělený, propojený svět. Ohniska současných konfliktů.

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Výchovné a vzdělávací strategie

Cílem předmětu Tělesná výchova je kultivace pohybového projevu žáků a zprostředkování poznatků a podnětů ke zdravotnímu, rekreačnímu a sportovnímu využití pohybu žáků v jejich denním režimu. Nejpodstatnějším záměrem našeho působení je vytvoření pozitivního vztahu žáků k pohybovým aktivitám jako základnímu prostředku dlouhodobého ovlivňování aktivního zdraví.

V tělesné výchově nacházejí všichni žáci bez rozdílu prostor k osvojování nových pohybových dovedností, k ovládnutí a využívání různého sportovního náčiní a náradí, k seznámení s návody pro pohybovou prevenci či korekci jednostranného zatížení nebo zdravotního oslabení, stejně jako pro zdravý rozvoj tělesné zdatnosti a výkonnosti. Učí se uplatňovat osvojené pohybové dovednosti v různém prostředí a s různými účinky, zvykají si na rozličné sociální role, které vyžadují spolupráci, tvořivost, překonávání zábran, objektivnost, rychlé rozhodování, organizační schopnosti i nutnou míru odpovědnosti za zdraví své i svých spolužáků. Významné je propojování pohybových činností s dalšími oblastmi vzdělání, jako je hudební výchova, estetika, poznávání a ochrana přírody, dopravní kázeň, hygiena, úrazová zábrana, etika či právo.

Řada tělovýchovných aktivit je realizována na studijních výjezdech školy. Jedná se zejména o turistiku (pěší, vodní, cyklistika), sportovní hry (softball, freesbee, fotbal), orientační běh, hry v přírodě (šátkovaná, poklad) nebo zimní sporty. Alespoň jednou za dobu studia absolvují studenti řádný lyžařský výcvik.

Předmět Tělesná výchova je úzce propojen nejen s dalšími předměty (například VZ, Bi, Z, ZSV, D), ale jeho prostřednictvím jsou naplňovány vzdělávací cíle některých tematických průřezových témat, zejména průřezového tématu *Osobnostní a sociální výchova*.

V souladu s vývojovými předpoklady a individuálními zvláštnostmi žáků směřuje vyučovací úsilí učitele a učební činnost žáků v Tělesné výchově k tomu, aby:

- si osvojili nové pohybové dovednosti, kultivovali svůj pohybový projev i správné držení těla a postupně usilovali o optimální rozvoj zdravotně orientované zdatnosti,
- se orientovali v základních otázkách vlivu pohybové aktivity na zdraví a práce schopnost člověka, v problematice zjišťování potřebných ukazatelů zdatnosti a pohyblivosti a uměli své poznatky využít při začleňování pohybu do denního režimu,
- zvládali základní organizační, hygienické a bezpečnostní zásady pro provádění zdravotně vhodné a bezpečné sportovní či jiné pohybové činnosti ve známém i méně známém prostředí,
- kladně prožívali osvojované pohybové činnosti a využívali je s pomocí dospělých nebo samostatně jako prostředek překonávání aktuálních negativních tělesných či duševních stavů a dlouhodobější zdravotní prevence i jako předpoklad pro vytváření trvalého vztahu k pohybovým aktivitám,
- si uvědomovali význam sociálních vztahů a rolí ve sportu a jiných pohybových aktivitách a uměli je využít pro hodnotné pohybové vyžití i přátelské vztahy,

Rozpracování očekávaných výstupů

Náplň vyučovacích hodin tělesné výchovy je ve všech ročnících zaměřena na *Činnosti ovlivňující zdraví, Činnosti podporující pohybové učení a Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností*. První dvě skupiny činností jsou součástí výuky Tělesné výchovy ve všech ročnících, a proto jsou zařazeny souhrnně na úvod. Realizace *Činností ovlivňujících úroveň pohybových dovedností* je posléze rozpracována do jednotlivých ročníků.

ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ZDRAVÍ (*probíhá kontinuálně všemi ročníky*)

Očekávané výstupy

žák

- aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem
- usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti
- samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností -zatěžovanými svaly
- odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší
- uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost

Učivo

- význam pohybu pro zdraví – rekreační a výkonnostní sport (*Přesah: VZ, Bi*)
- zdravotně orientovaná zdatnost – rozvoj ZOZ, manipulace se zatížením
- prevence a korekce jednostranného zatížení a svalových dysbalancí – průpravná, kompenzační, vyrovnávací, relaxační a zdravotně zaměřená cvičení (*Přesah: VZ, Bi*)
- hygiena a bezpečnost při pohybových činnostech – v nestandardním prostředí
- rozdíly mezi TV a sportem dívek a chlapců, mladých a starých, zdravých a oslabených
- význam hodnot srdeční frekvence při TV a sportu, praktické využití pro úpravu zátěží
- základní informace z dějin i současnosti TV a sportu (*Přesah: D*)

ČINNOSTI PODPORUJÍCÍ POHYBOVÉ UČENÍ (*probíhá kontinuálně všemi ročníky*)

Očekávané výstupy

žák

- užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu
- naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu
- dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji
- rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora
- sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí
- zlepšuje své sportovní a pedagogické dovednosti nejen v rámci lektorských praxí v hodinách tělesné výchovy, při turnajích, závodech, turistických výletech, pobytech v přírodě a jiných sportovních aktivitách
- využívá svých znalostí a dovedností při přípravě sportovních aktivit, při rozhodování her a soutěží, hodnocení náročnosti terénu, kvality výstroje a výzbroje apod.
- zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci

Učivo

(*PT Osobnostní a sociální výchova, přesah: VZ, D, ZSV*)

- komunikace v TV – tělocvičné názvosloví osvojovaných činností, smluvené povely, signály, gesta, značky, vzájemná komunikace a spolupráce při osvojovaných pohybových činnostech
- organizace prostoru a pohybových činností – v nestandardních podmínkách; sportovní výstroj a výzbroj – výběr, ošetřování
- historie a současnost sportu – významné soutěže a sportovci, olympismus - olympijská charta
- pravidla osvojovaných pohybových činností – her, závodů, soutěží
- zásady jednání a chování v různém prostředí a při různých činnostech
- měření výkonů a posuzování pohybových dovedností – měření, evidence, vyhodnocování

1. ročník ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Učivo

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- gymnastika – kotoul vpřed a vzad a jeho modifikace, stoj na rukou, přeskoky
- estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- atletika – běžecká abeceda, skok do dálky, vrh koulí
- sportovní hry: florbal, volejbal – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie
- turistika a pobyt v přírodě – příprava turistické akce, přesun do terénu a uplatňování pravidel bezpečnosti silničního provozu v roli chodce a cyklisty, chůze se zátěží i v náročném terénu, táboření, ochrana přírody, orientační běh, dokumentace z turistické akce (probíhá kontinuálně všemi ročníky; přesah: Bi, Z, ZSV)

2. ročník ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Učivo

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- gymnastika – kotoul vzad do zášvihů, kotoul letmo, hrazda – svis střeňhlav, výmyk, šplh- tyč, lano
- estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- atletika – starty, sprinty, skok do výšky
- sportovní hry: fotbal, volejbal, basketbal – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie

3. ročník ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Učivo

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- gymnastika – rondát, hrazda – toč vpřed, vzad, přemet ze švédské bedny
- estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- úpoly – pády, držení na zemi a únik z něho
- atletika – vrh koulí, sprinty, štafetový běh,
- sportovní hry: volejbal, badminton – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie

4. ročník ČINNOSTI OVLIVŇUJÍCÍ ÚROVEŇ POHYBOVÝCH DOVEDNOSTÍ

Očekávané výstupy

žák

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech
- posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Učivo

- pohybové hry – s různým zaměřením; netradiční pohybové hry a aktivity
- gymnastika – přemet vpřed, hrazda – toč jízdmo,
- estetické a kondiční formy cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem – základy rytmické gymnastiky, cvičení s náčiním; kondiční formy cvičení pro daný věk žáků; tance
- úpoly – obrana proti škrcení
- atletika – vrh koulí, vytrvalý běh na dráze a v terénu
- sportovní hry: softbal, volejbal, florbal – herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy, utkání podle pravidel žákovské kategorie

INFORMATIKA

Výchovné a vzdělávací strategie

Cílem výuky je ovládnutí počítače na úrovni běžného uživatele, dobré ovládnutí běžných kancelářských programů (textový, tabulkový a prezentační editor), bezpečný pohyb na internetové síti a používání běžných komunikačních prostředků (e-mail, konference). Důraz je kladen zejména na praktické použití počítače pro běžné potřeby studenta. Dalším aspektem výuky informatiky zejména je zapojení počítače do výuky matematiky. Kromě běžné výuky jsou studenti každý rok zapojeni do zpracovávání výsledků badatelských a umělecko – výchovných projektů (zejména zpracování textu, tabulek, grafů a obrázků) a do jejich veřejné prezentace (zpravidla prezentace v Powerpointu). Zájemci a nadaní studenti si mohou prohloubit své uživatelské kompetence při zpracování mediálních sdělení v rámci produktivních činností souvisejících se vzdělávacím obsahem *Mediální výchovy*.

1. ročník DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

Očekávané výstupy

žák

- ovládá, propojuje a aplikuje dostupné prostředky IT
- využívá teoretické i praktické poznatky o funkcích jednotlivých složek hardwaru a softwaru k tvůrčímu a efektivnímu řešení úloh
- organizuje účelně data a chrání je proti poškození či zneužití
- orientuje se v možnostech uplatnění IT v různých oblastech společenského poznání a praxe
- vysvětlí pojem digitalizace a na příkladech vysvětlí změny, které přinesla ve světě médií

Učivo

- **informatika** – vymezení teoretické a aplikované informatiky
- **hardware** – funkce prostředků IT, jejich částí a periferií, technologické inovace, digitalizace a reprezentace dat
- **software** – funkce operačních systémů a programových aplikací, uživatelské prostředí
- **informační sítě** – typologie sítí, internet, síťové služby a protokoly, přenos dat
- **digitální svět a média** – digitální technologie a možnosti jejich využití v praxi;
- **údržba a ochrana dat** – správa souborů a složek, komprese, antivirová ochrana, firewall, zálohování dat

ZDROJE A VYHLEDÁVÁNÍ INFORMACÍ, KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

žák

- využívá dostupné služby informačních sítí k vyhledávání informací, ke komunikaci, k vlastnímu vzdělávání a týmové spolupráci
- využívá nabídku informačních a vzdělávacích portálů, encyklopedií, knihoven, databází a výukových programů
- posuzuje tvůrčím způsobem aktuálnost, relevanci a věrohodnost informačních zdrojů a informací
- na příkladech z virtuálního prostředí osvětlí vztah mezi mediálními produkty a skutečností
- využívá informační a komunikační služby v souladu s etickými, bezpečnostními a legislativními požadavky

Učivo

- **internet** – globální charakter internetu, multikulturní a jazykové aspekty, služby na internetu
- **informace** – data a informace, relevance, věrohodnost informace, odborná terminologie, informační zdroje, informační procesy, informační systémy
- **sdílení odborných informací** – diskusní skupiny, elektronické konference, e-learning
- **média a skutečnost** – vztah mezi mediálními produkty a skutečností (mediální „reprezentace“ skutečnosti, vztah zpravodajství a skutečnosti, vztah fikce a skutečnosti, „hra“ se skutečností, relevance a věrohodnost informačních zdrojů a informací)
- **informační etika, legislativa** – ochrana autorských práv a osobních údajů

2. ročník ZPRACOVÁNÍ A PREZENTACE INFORMACÍ

Očekávané výstupy

žák

- zpracovává a prezentuje výsledky své práce s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru, multimediálních technologií a internetu
- aplikuje algoritmický přístup k řešení problémů

Učivo

- **publikování** – formy dokumentů a jejich struktura, zásady grafické a typografické úpravy dokumentu, estetické zásady publikování (*Přesah: Čj, UK*)
- **aplikační software pro práci s informacemi** – textové editory, tabulkové kalkulátory, grafické editory, databáze, prezentační software, multimedia, modelování a simulace, export a import dat (*Přesah: Čj*)
- **mediální produkce** (samostatná či skupinová práce) – příprava vlastních materiálů psaných i nahrávaných (tvorba textu, zvukového a obrazového záznamu s využitím pokročilých funkcí aplikačního softwaru a multimediálních technologií), jež budou prezentovány spolužákům, popřípadě širší veřejnosti (například prezentace výsledků z Expedice či umělecko-výchovných projektů, využití digitálních médií v rámci lektorské praxe) (*Přesah: Čj, UK*)

VOLITELNÉ VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Obsahové zaměření volitelných vzdělávacích aktivit směřuje k maximálnímu možnému uspokojení vzdělávacích zájmů a potřeb studentů.

V učebním plánu je počítáno s přibývajícím hodinovou dotací vzhledem k profilaci studentů ve vyšších ročnících gymnaziálního studia

Obecně lze říci, že volitelné vzdělávací aktivity jsou zaměřeny na prohloubení realizace vzdělávacích cílů jednak povinných vzdělávacích oborů (zejména cizích jazyků a matematiky), jednak integraci poznatků ve vzdělávacích oblastech Člověk a příroda, Člověk a společnost a Umění a kultura.

Učební osnovy volitelných vzdělávacích aktivit budou vyučující vytvářet na základě aktuálních potřeb a zájmu studentů. Zveřejněny budou vždy na začátku příslušného školního roku.

PROJEKTY A TÉMATA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení

Obsahové vymezení předmětu odpovídá vzdělávacímu obsahu různých vzdělávacích oborů, zcela je do něj integrována Výchova ke zdraví, a dále vzdělávacímu obsahu různých tematických okruhů průřezových témat. Úzce souvisí s autentickým životem školy. Projekty a tematicky integrovaná výuka se konají ve formě projektového vyučování. Specifickým formátem je zdravotnický kurz.

Výchovné a vzdělávací strategie

ŠVP nerozpracovává konkrétní obsah učiva projektů do jednotlivých ročníků. Nové poznání a porozumění vzdělávacím obsahům je podstatnou součástí projektů.

Rozpracování očekávaných výstupů

Vzhledem k povaze výstupů ŠVP nerozpracovává očekávané výstupy do jednotlivých ročníků, ale předpokládá jejich opakované naplňování na úrovni přiměřené věku.

1. – 4. ročník

- respektuje přijatá pravidla soužití mezi lidmi a korektně a citlivě řeší problémy založené na mezilidských vztazích
- ve svém životě usiluje o naplnění hodnot, které mladým lidem usnadňují vstup do samostatného života, partnerských vztahů, manželství a rodičovství
- projevuje etické a morální postoje k ochraně matky a dítěte
- usiluje o pozitivní změny ve svém životě související s vlastním zdravím a zdravím druhých

- samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím
- orientuje se ve své osobnosti, emocích a potřebách
- v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a životními cíli mladých lidí přijímá odpovědnost za bezpečné sexuální chování, orientuje se v problematice reprodukčního zdraví z hlediska odpovědnosti k budoucímu rodičovství
- zná práva každého jedince v oblasti sexuality a reprodukce
- dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika, spojená se zneužíváním návykových látek, a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; projevuje odolnost vůči výzvám k sebepoškozujícímu chování a rizikovému životnímu stylu
- uvede důsledky porušování paragrafů trestního zákona souvisejících s výrobou a držením návykových látek a sexuálně motivovanou kriminalitou
- vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi
- projevuje odpovědné chování v situacích ohrožení zdraví, osobního bezpečí, při mimořádných událostech; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc

Učivo

Vztahy mezi lidmi a formy soužití (ZSV 1. roč; PT Osobnostní a sociální výchova)

- vztahy v rodině, mezigenerační soužití, pomoc nemocným a handicapovaným lidem
- partnerské vztahy, manželství, rodičovství, neúplná rodina - náhradní rodinná péče a její formy, ústavní péče
- rizika spojená s volbou životního partnera, krizové situace v rodině
- vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity, rozvoj sociálních dovedností
- modely sociálního chování v intimních vztazích - otevřenost, tolerance, respektování druhého, empatie, odpovědnost, sebepoznání, sebeúcta

Změny v životě člověka a jejich reflexe (ZSV 1. roč, Bi septima)

- změny v období adolescence - tělesné, duševní a společenské
- péče o reprodukční zdraví - těhotenství a rodičovství - faktory ovlivňující plodnost, osvěta spojená s abúzem nikotinu, alkoholu, drog a sexuálně přenosnými chorobami
- metody asistované reprodukce, její biologické, etické, psychosociální a právní aspekty
- modely vzájemného chování související s etickými a psychosociálními aspekty partnerského a sexuálního života – odpovědnost, sebeúcta, respekt, rozhodování (PT Osobnostní a sociální výchova)

Zdravý způsob života, péče o zdraví (zdrav. kurz, ZSV 1. roč., Bi septima; Přesah: TV)

- životní styl a pracovní podmínky a jejich vliv na zdraví v rodině, škole, obci
- výživa a zdraví - specifické potřeby výživy podle věku, zdravotního stavu a profese
- tělesná a duševní hygiena - hygiena pohlavního styku, hygiena v těhotenství
- první pomoc při úrazech a náhlých zdravotních příhodách

- psychohygienu - předcházení stresům v mezilidských vztazích, zvládnutí stresových situací, efektivní komunikace, hledání pomoci (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence (*zdrav. kurz, Bi 3. roč.; přesah: TV, Ch*)

- civilizační choroby, poruchy příjmu potravy, choroby přenosné pohlavním stykem,
- HIV/AIDS, hepatitidy
- stres a způsoby jeho zvládnutí, zátěžové situace (*PT Osobnostní a sociální výchova*)
- rizika v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví - promiskuita, předčasné ukončení těhotenství
- autodestruktivní závislosti - zdravotní a sociální rizika zneužívání návykových látek, patologického hráčství, práce s počítačem; návykové látky (bezpečnost v dopravě, trestná činnost, dopink ve sportu)
- skryté formy a stupně individuálního násilí a zneužívání, sexuální kriminalita - šikana a jiné projevy násilí; formy sexuálního zneužívání dětí; komunikace se službami odborné pomoci
- výroba, držení a zprostředkování nelegálních návykových látek
- bezpečné chování - komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi, pohyb v rizikovém prostředí, přítomnost v konfliktních a krizových situacích (*PT Osobnostní a sociální výchova*)
- ochrana člověka za mimořádných událostí, sociální dovednosti potřebné při řešení problémů v nečekaných, složitých a krizových situacích - živelní pohromy, terorismus

Ochrana člověka za mimořádných událostí (*zdravotnický kurz, přesah: F, Ch*)

- vyhlášení hrozby a vzniku mimořádné události
- živelné pohromy a jiné mimořádné události
- únik nebezpečných látek do životního prostředí (*PT Environmentální výchova*)
- první pomoc - klasifikace poranění při hromadném zasažení obyvatel
- sociální dovednosti potřebné při řešení mimořádných událostí - rozhodnost, pohotovost, obětavost, efektivní komunikace (*PT Osobnostní a sociální výchova*)

5. HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ŽÁKŮ

5.1 Přístupy k hodnocení

V Montessori škole má hodnocení především formativní charakter. Směřuje k rozvoji sebepoznání, odpovědnosti a vnitřní motivace. Nehodnotíme srovnáváním s ostatními, ale se zřetelem na individuální pokrok každého žáka. Je podporována spolupráce mezi žáky a vzájemná zpětná vazba na výstupy práce. Školní práce žáků není hodnocena známkami ani jinými nástroji, které vedou k porovnávání výkonů a soutěži - hodnocení je zaměřeno na sledování postupu žáků v porovnání s jejich vývojem. Výročním vysvědčením je slovní hodnocení.

5.2 Cíle hodnocení

Hodnocení žáků vychází z cíle podpořit u žáků:

- radost z pokroků ve vlastním učení

- přemýšlení nad plánováním a cíli práce
- uvědomění potřebné podpory pro dosahování stanovených cílů
- vedení žáků ke kritickému hodnocení své práce a tím také k přemýšlení o efektivním učení
- nasměrování k motivaci pro další vzdělávání

Hodnocení má podporovat bezpečné prostředí ve škole, proto v něm není podporována soutěž mezi žáky nebo porovnávání žáků mezi sebou. Hodnocení také není založeno na jednotném přístupu k hodnocení výsledků. Starší žáci se učí reflektovat také samotný proces učení. Systém hodnocení podporuje všechny klíčové kompetence.

5.3 Klíčové zásady

Žák se učí pro uspokojování svých vlastních potřeb z objevování nového a je veden k vlastnímu hodnocení své práce. Místo nabídky odměny a pochvaly jsou žáci vedeni k porovnání své práce s danými kritérii, učí se hledat svou chybu a cestu k její nápravě. S pochvalou učitel zachází přiměřeně – takovým způsobem, aby se žák nestal závislý na pochvalě, na odměně, na jedničce; aby nedělal práci pro uspokojování představ dospělého, aby nepodléhal strachu z chyby a pocitu méněcennosti.

Chyba má být ukazatelem toho, co je třeba procvičit, zopakovat; ukazuje žákům, že dělat chyby je přirozený a běžný jev v procesu učení a řešení problémů. Chyba je pro žáka zdrojem impulzů k vlastnímu zdokonalování, pro učitele ukazatelem další vzdělávací cesty žáka.

Hodnocení dílčích prací a úkolů je porovnáním průběžné práce žáka se stanovenými kritérii. Individuální porovnávání s předem danými kritérii = co je na určité činnosti důležité – pomáhá žákům naučit se porovnávat a vyhodnocovat svou vlastní činnost. Je důležité vést žáka k uvědomění, zda dělá práci tak, jak opravdu nejlépe dovede.

5.4 Nástroje hodnocení

K průběžné zpětné vazbě využíváme pedagogické záznamy, portfolia práce žáků a jejich záznamy. Žáci jsou vedeny ke kontrole své vlastní práce a její reflexi jako součásti učení a stálého zlepšování, aby uměli vyhledat a opravit chyby, ocenit pokrok, hodnotit práci podle kritérií, postupně je tak vedeme k dovednosti sebehodnocení, která je základem hodnocení.

Vedení žáků k sebehodnocení zahrnuje respektování pravidel třídy, práci s chybou a sebekontrolou. Žáci se učí popisovat svou práci, vlastní spokojenost s ní, porovnat svoji práci s kritérii, ocenit práci nebo najít to, co by mohli udělat jinak. Hodnotí své jednání a chování k ostatním, respektování pravidel třídy. Žáci se postupně učí ústní i písemnou formulaci (písemně hodnotí svou práci například na konci školního roku).

Postupy pro hodnocení

- komentáře k dílčím úkolům
- rozhovor s žákem
- reflexe na prezentaci práce žáka
- popis žákovy práce za určité období

- práce s chybou pro vlastní objevení správného řešení
- vzájemná zpětná vazba mezi spolužáky
- sebehodnocení určité práce
- sebehodnocení k úrovni dovedností a kompetencí

V případě potřeby může být hodnocení ve prospěch žáka sestaveno s ohledem na doporučení odborného pracoviště (SPC, konzultace s psychologem, speciálním pedagogem či jiným odborníkem).

Za vedení evidence o hodnocení žáka odpovídá třídní učitel, o výsledcích hodnocení informuje daného žáka a jeho zákonného zástupce. Učitel jde v oblasti hodnocení žákům příkladem a modeluje žádoucí postupy.

5.5 Hodnocení v tematické výuce

Pro výroční vysvědčení a poskytování zpětné vazby v průběhu vzdělávacího procesu využíváme formu slovního hodnocení. Při samotném hodnocení klademe důraz na vhodnou a výstižnou formulaci a dáváme přednost pozitivnímu vyjádření. Při hodnocení používáme popisnou formu bez subjektivních formulací. Cílem hodnocení je podat žákovi zpětnou vazbu k jeho pokroku v učení, nikoli jeho porovnávání s ostatními. Při poskytování zpětné vazby se zaměřujeme na oblast klíčových kompetencí, proces a výsledky v učení – vzhledem k individuálním možnostem žáka, komunikaci a spolupráci s ostatními ve školním prostředí.

Žák dostává zpětnou vazbu podle svých individuálních potřeb v průběhu celé edukace. Na hodnocení se nepodílí pouze učitel, podporujeme žáky v tom, aby byli schopni vyhodnotit svojí vlastní práci a poskytovat si také vzájemnou zpětnou vazbu mezi spolužáky.

Zákonní zástupci jsou o průběhu a výsledcích učební činnosti žáka informováni těmito základními formami:

- vedením portfolia práce žáka,
- konzultacemi (rodič – žák – učitel, rodič – učitel)
- slovním hodnocením při výročním vysvědčení
- společné rodičovské schůzky.

Žáci si zakládají portfolia s výsledky své školní práce v jednotlivých oblastech. Učitel průběžně hodnotí práce žáků komentářem, který obsahuje porovnání práce se zadanými kritérii a navrhuje žákovi postup k vylepšení další práce. Vychází také z různých učebních stylů, předpokladů a domácího zázemí žáka.

Konzultace jsou nabízeny dvakrát do roka, zpravidla ve čtvrtletí mezi půlročním a ročním hodnocením. V případě potřeby mohou být konzultace i častěji. Konzultace představuje setkání učitel–žák–zákonný zástupce a obsahuje popis žákovy práce a jeho přístup k práci za určité školní období.

Vzhledem k propojení vzdělávacího obsahu do tematických celků je hodnocení zaměřeno na komplexní dovednosti – propojení poznatků z více oblastí, schopnost spolupráce, řešení problémů a aplikaci poznatků v reálných situacích. Učitel hodnotí

proces učení, aktivní zapojení a přenos znalostí, nikoliv pouze izolované faktické znalosti.

Ve slovním hodnocení výročního vysvědčení se učitel zaměřuje na pokroky ve školní práci v uplynulém období v porovnání s předchozími výsledky samotného žáka. Při formulaci textu se učitel obrací přímo na osobu žáka. Průběžně se učivo a práce dětí neznámkuje ani neboduje, žákovské knížky děti nemají. Slovní hodnocení se na známky převádí pouze při přestupu na jinou školu na vyžádání zákonného zástupce nebo školy, na kterou žák přestupuje. Převod slovního hodnocení na klasifikační stupeň je realizován na základě Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků, který je součástí školního řádu.

Kritéria pro hodnocení ústní prezentace jsou předem stanovena pro konkrétní práci ve spolupráci žáků a učitele. Obvykle se hodnotí tato kritéria:

- jazyková správnost a úroveň využívání jazykových prostředků
- srozumitelnost
- informační hodnota
- celkový osobní projev při prezentaci

Kritéria pro hodnocení skupinové práce a projektů jsou předem stanovena pro konkrétní práci ve spolupráci žáků a učitele. Obvykle se hodnotí tato kritéria:

- podíl žáka na práci skupiny
- dodržení tématu
- navrhování užitečných nápadů a myšlenek
- podíl na přípravě materiálů
- vyjádření zaslouženého uznání spolupracovníkům ve skupině
- komunikace ve skupině
- schopnost objektivního hodnocení práce skupiny
- sebehodnocení

3.3.6 Sběr podkladů pro hodnocení

Podklady pro každé pololetní hodnocení shromažďuje učitel v průběhu celého školního roku a vede si jejich evidenci:

- záznamy učitelů o průběžné práci žáka
- portfolio školní práce žáka
- hodnocení práce žáka v rámci skupinových aktivit
- záznamy ze sebehodnocení žáka.

Práci se sebehodnocením zažívají žáci při každodenním školním vzděláváním tím, že mají za úkol porovnávat svou vlastní práci s chybovou kontrolou, vzorem nebo

správným řešením a sami si opravovat své chyby a nedostatky. Důležité je umožnit žákům, aby svou práci často prezentovali (a tím konfrontovali) před ostatními.

Dovednost slovně ocenit svou práci a kriticky si uvědomit nedostatky, chyby a možnosti zlepšení získávají žáci v komunitním kruhu, kdy mají možnost slyšet ostatní žáky, jak se dá ocenění a kritické zhodnocení formulovat a vyjádřit.

Dále žáci přechází k porovnávání práce se zadáním a předem danými kritérii písemným hodnocení konkrétních úkolů a skupinové práce; větší zkušenosti s formulací hodnocení potřebují žáci při vlastním sebehodnocení školní práce za určité období:

- písemné kritické zhodnocení vlastní práce
- písemné ocenění práce druhých
- písemné doporučení k vylepšení práce druhých
- písemné hodnocení práce ve vlastní skupině
- písemné ocenění práce jiných skupin
- společné sestavování kritérií pro práci
- porovnání práce se zadanými kritérii
- písemné hodnocení práce v určitém oboru za dané období
- písemné hodnocení práce za určité období

Žáci se dovednosti sebehodnocení učí také tím, že společně s učitelem vymýšlí a sestavují kritéria a to, co se na určitém úkolu bude hodnotit a porovnávat, co je nyní na určitém úkolu to důležité. Potom mohou podle kritérií, kterým rozumí, zhodnotit, jak se jim práce povedla – samostatně nebo ve skupině. Pro učitele je sebehodnocení dítěte také součástí diagnostických podkladů.

Učitel se vyjadřuje tak, aby žáka nehodnotil a neposuzoval, ale dal žákovi najevo, že získal novou dovednost, že se mu práce podařila, nebo naopak ho navést k tomu, aby si úkol ještě zopakoval, práci lépe nacvičil, chyby opravil. Učitel má při hodnocení popisovat a pojmenovat, projevit účast, uznání a ocenění. Hodnocení má vést žáka k tomu, aby svou práci vždy dělal, jak nejlépe dovede, tedy s využitím svého potenciálu na maximum.

5.6 Chování a kázeň

Nehodnotíme osobnost žáka a jeho vlastnosti; popisujeme projevy v komunikaci v prostředí třídy, jednání a spolupráci v kolektivu, přístup a výsledky ve školní práci. Škola podporuje žáky v tom, aby se učili kriticky přistupovat k hodnocení své práce a tím přebírali zodpovědnost za vlastní učení a samostatnost v organizaci vlastního vzdělávání.

Hodnocení se zaměřuje na tato kritéria:

- Vytváření pozitivního vztahu k sobě samému, rozvoj vnitřní motivace, poznávání svých předností
- Dodržování dohodnutých pravidel na ochranu fyzického i duševního zdraví, úroveň respektující komunikaci pro spolupráci a bezpečné prostředí ve škole

- Respekt k druhým lidem, včetně respektování odlišností u jiných lidí, odlišných kultur, názorů a duchovních hodnot
- Přístup ke školní práci, využívání svých schopností a reálných možností žáka
- Rozvoj pracovních dovedností a využívání informací
- Strategie učení, tvořivého myšlení a řešení problémů tak, aby je bylo možno využít pro život a pro celoživotní učení
- Projevy péče o prostředí a zapojení do jeho utváření a ochrany
- Podporu a rozvoj flexibility, adaptability a odolnosti v obtížných situacích
- Rozvíjení svých vlastních talentů a sebevyjádření, uvědomělé směřování k profesní orientaci

5.7 Uznání výsledků neformálního vzdělávání

Škola uznává výsledky neformálního a zájmového vzdělávání jako plnohodnotnou součást osobního rozvoje žáků. Tento proces je v souladu s naší filozofií respektujícího a individuálního přístupu k učení a s cílem podporovat propojení školního vzdělávání s reálným životem.

Oblasti, ve kterých lze výsledky uznat:

- Jazykové vzdělávání – např. mezinárodní jazykové certifikáty (Cambridge English, Goethe-Zertifikat, DELF/DALF aj.).
- Informační a digitální technologie – doložené IT kurzy, programátorské certifikace, práce na projektech.
- Sportovní výkony – významné výsledky v soutěžích, členství ve výběrových týmech, dlouhodobá sportovní příprava.
- Dobrovolnictví a projektová činnost – účast na veřejně prospěšných projektech, charitativní akce, mezinárodní výměny mládeže.

Podmínky pro uznání

- Žák nebo jeho zákonný zástupce předloží doložené výsledky – certifikáty, diplomy, potvrzení organizace, portfolia prací či jiný ověřitelný doklad.
- Předložený doklad musí obsahovat informace o rozsahu, obsahu a dosažené úrovni výsledků.
- Hodnocení musí být ověřitelné a odpovídat minimálně očekávaným výstupům školy v dané oblasti.

Postup uznání

1. Žák podá žádost třídnímu učiteli.
2. Odborný učitel předmětu posoudí shodu doložených výsledků s očekávanými výstupy školního vzdělávání.
3. Ředitel školy rozhodne o uznání výsledků a případném uvolnění žáka z výuky v daném předmětu.

Individuální plán dalšího rozvoje

- V případě uznání výsledků může být žák z předmětu uvolněn.
- Učitel společně se žákem sestaví individuální plán dalšího rozvoje, který zajistí pokračující vzdělávání v oblastech nad rámec běžné výuky.
- Individuální plán může obsahovat rozšiřující a náročnější úkoly, projektovou činnost nebo zapojení do výuky jiných předmětů či tematických bloků.

Zohlednění v hodnocení žáka

- Uznané výsledky se zapisují do portfolia žáka a mohou být součástí slovního hodnocení.
- Tyto výsledky jsou chápány jako komplementární doplnění školního hodnocení a posilují obraz o komplexních kompetencích žáka.

6. AUTOEVALUACE ŠKOLY

Struktura, pravidla a termíny autoevaluace Střední školy Montessori Plzeň vychází z platné legislativy a z aktuálních i dlouhodobých potřeb školy. Vlastní hodnocení školy zaměřeno na:

- cíle, které si škola stanovila, zejména v koncepčním záměru rozvoje školy a ve školním vzdělávacím programu, a jejich reálnost a stupeň důležitosti;
- posouzení, jakým způsobem škola plní cíle s přihlédnutím k dalším cílům uvedeným zejména v Rámcovém vzdělávacím programu a odpovídajících právních předpisech;
- oblasti, ve kterých škola dosahuje dobrých výsledků, a oblasti, ve kterých je třeba úroveň vzdělání zlepšit, včetně návrhů příslušných opatření;
- účinnost opatření obsažených v předchozím vlastním hodnocení.

Vlastní hodnocení školy je zpracováváno jako podklad pro výroční zprávu za každý školní rok.

Hlavní oblasti a nástroje vlastního hodnocení školy

oblasti	nástroje
podmínky ke vzdělávání	- monitoring podmínek - rozhovory se studenty a pedagogy - kontrola zavedených opatření
průběh vzdělávání	- hospitační činnost - rozhovory se studenty, pedagogy i rodiči - zpětná vazba studentů vyučujícím - rozbor školní dokumentace ve vztahu k plánům a cílům vzdělávání
podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání	- rozhovory se studenty, pedagogy i rodiči - tematická dotazníková šetření - zpětná vazba ze strany spolupracujících institucí

výsledky vzdělávání žáků a studentů	<ul style="list-style-type: none"> - analýza výsledků vzdělávání (pedagogická rada, zpětná vazba studentů) - rozbor školní dokumentace ve vztahu k plánům a cílům vzdělávání - práce se studentským portfoliem - čtvrtletní kontrolní prověrky
řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků	<ul style="list-style-type: none"> - rozhovory se zaměstnanci školy - podpora dalšího vzdělávání pedagogů - tematická dotazníková šetření

Hlavní oblasti sebehodnocení školy vycházející z priorit koncepčního rozvoje školy:

- Rozvoj kádrového zajištění pedagogického procesu, zvyšování odborné, ale i didaktické a obecně pedagogické kompetence, resp. kvalifikace učitelů, rozvoj komunikace a kooperace mezi vyučujícími
- Prosazování hlavních pedagogických principů školy do akcí a života – především hodnocení na obsahovém základě, participace studentů na životě školy, výchovný aspekt výchovně – vzdělávacího procesu, komunitní charakter fungování školy – spolupráce mladších a starších studentů, výuka prostřednictvím rozsáhlejších projektů a jejich integrace do průběžné výuky v jednotlivých předmětech.
- Rozvoj spolupráce s rodiči studentů, efektivní informační systém a zpětná vazba, nepřímé zapojení rodin studentů do práce a života školy.
- Rozvoj materiálně – technického zázemí – prostory pro výuku, materiální vybavení, zázemí pro vyučující i studenty a jeho zlepšování.
- Práce s dětmi se SVP.